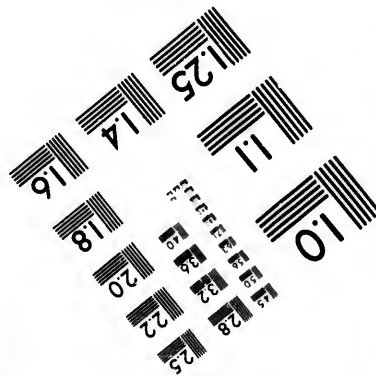
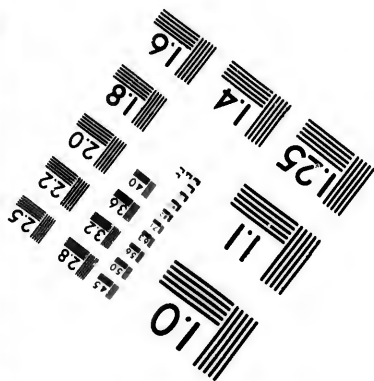
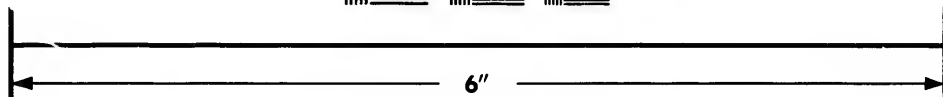
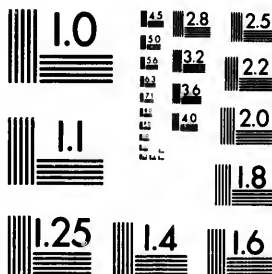

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.5 1.8 2.0 2.2 2.5
2.8 3.2 3.6 4.0

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

1.5 1.8 2.0 2.2 2.5
2.8 3.2 3.6 4.0

© 1982

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments:
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☐	☐	☒	☐	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

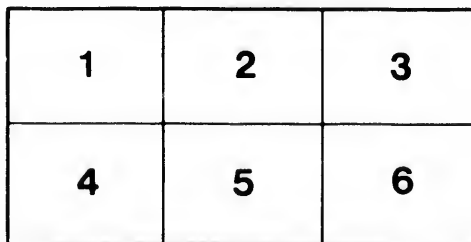
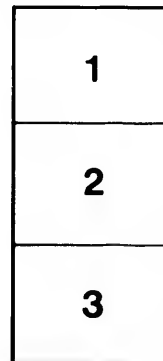
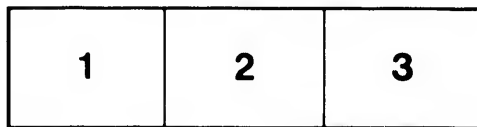
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

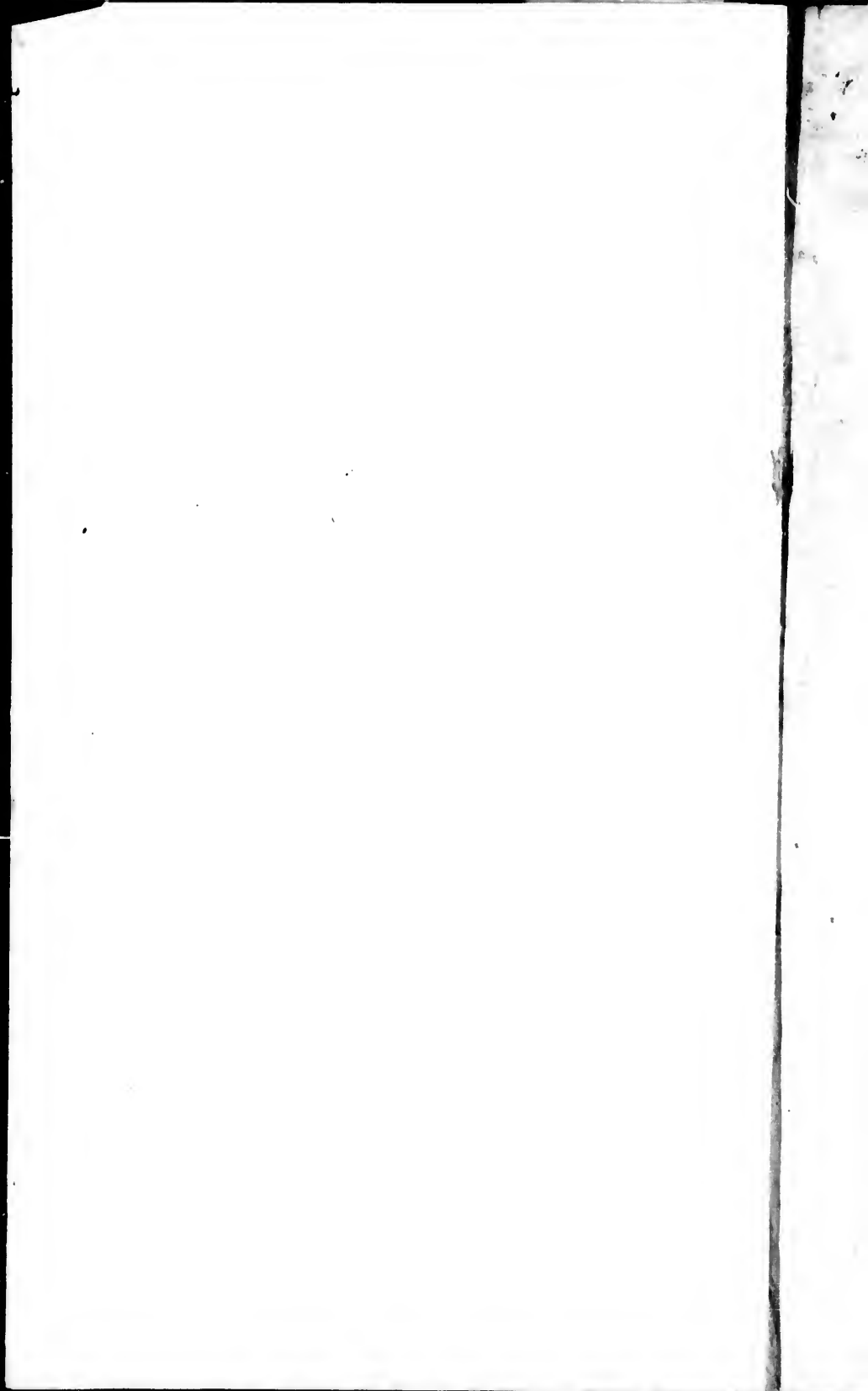
aills
du
difier
une
nage

rrrata
to

pelure,
n à

32X

R E I Z E

V A N

LA PÉROUSE,

IN DE JAAREN

1785, 1786, 1787 EN 1788.

MET PLATEN EN KAARTEN.

Naar het Fransch:

D O O R

MR. JOANNES VAN DER LINDEN,

Advocaat te Leijden.

T W E E D E D E E L .

TE AMSTERDAM, BY

JOHANNES ALLART.

M D C C C I I I .

NW
S10.4F
L311re
v. 2

E
ke
in
pe
de
gel
der

R E I Z E

V A N

LA PÉROUSE,

I N D E J A A R E N

1785, 1786, 1787 EN 1788.

T W E E D E J A A R .

Eindelijk verlieten wij deeze plaats, welke ons zoo veel onheils berokkend had; en in de laatste dagen van Julij met eene flap-
pe westelijke koelte onder zeil gegaan zijn-
de, hadden wij dezelve den 1^{en} Augustus ge-
heel en al uit het gezicht verloren.

Ik deed aan de Officiers en Pasfagiers
den voorslag, om onze pelterijen in *China*

II. DEEL.

A

al-

1786.
Augustus.

Vertrek
van Poit
des Frau-

Verkoop
der Pel-
terijen ten

1786.
Augustu.
voordeele
der Ma-
troofen.

alleenlijk ten voordeele der matroofen te verkoopen: mijnen voorflag met een eenparig genoegen zijnde aangenomen, gaf ik aan DUFRESNE last, om 'er het opzicht over te hebben. Hij voerde dien last uit met eenen ijver en beleid, welken ik niet genoeg roemen kan; aan hem werd, als het hoofd, opgedragen het verhandelen, het inpakken, het verdeelen in soorten, en het verkoopen van deeze verschillende pelterijen: en dewijl ik verzekerd ben, dat 'er geene enkele beesten vacht voor eigene rekening verhandeld is, stelde deeze schikking ons ook in staat, om derzelve prijs in *China* met de meeste naauwkeurigheid te weten, daar deeze, wanneer meerdere verkoopers hunne waaren te gelijk aanboden, merkelyk zoude hebben kunnen verschillen; het was bovendien voordeeli-ger voor de matroofen, en zij waren overtuigd, dat hunne belangen en hunne gezondheid steeds het hoofd-voorwerp van onze opmerkzaamheid uitmaakten.

Het begin van onzen nieuwen tocht was niet zeer gelukkig, en beantwoordde geenzints aan onze onverduldigheid. De mist, de regen, en de filte hielden tot des middags

dags van den 4^m aan: op 57 graden 45 minuten namen wij, op drie mijlen afstand, land waar, het welk wij echter, uit hoofde van de mist, zeer duister konden onderscheiden; deeze mist klaarde gelukkig ten vier uren op, en wij herkenden volkomen den ingang van *Crosf-sound*, die mij toescheen twee zeer diepe bogten te vormen, alwaar onze schepen waarschijnlijk eenen goeden anker-grond vinden konden.

1786.
Augustus.

*Baaij van
Crosf-
sound.*

Bij *Crosf-sound* eindigen de hooge bergen, met sneeuw bedekt, wier spitse kruinen dertien of veertien honderd toisen hoog zijn. De landen, die ten zuid-oosten van *Crosf-sound* aan de zee palen, schoon nog agt of negen honderd toisen hoog zijnde, zijn tot aan het bovenëinde toe met boommen bewassen; en de keten dier overoude bergen schein mij toe zeer diep tot in het binnenste van *America* door te dringen.

Van hier af, tot aan de haven van *Monterey*, alwaar ik met DE LANGLE was overeengekomen, dat wij, gedurende eenen moeilijken tocht van zes weken van elkander gerakende, ons ververschen zouden, onderzogten wij de *Americaansche*

1786.
Augustus.

Kust van deeze zijde, en namen 'er de hoofdpunten van op, voor zoo verre de aanhoudende mist, (die in deeze luchtstreken en in dit jaargetijde het land geduurig aan ons oog onttrokken,) de sterke stroomen, die ons nu en dan wegsleepten, en de stormwinden, die ons beliepen, al het zelve voor ons mogelijk maakten. Den 5^{en}, zag ik een voorgebergte ten zuiden van de Baaij van *Crosf-sound*: ik gaf aan het zelve den naam van *Kaap Crosf*. Ik ontdekte denzelfden dag de *Baaij der Eilanden van COOK*. De volgende dagen bespeurden wij, dat langs de *Americaansche Kust*, ter deezer plaats, eene zeer talrijke meenigte van Eilanden gelegen zijn, en dat het vaste Land zeer verre agter alle deeze Eilanden ligt, tusschen weiken zekerlijk goede havens en goede baaijen zijn moeten: ééne derzelve noemde ik de *Baaij van Tschirikow*, en derzelver zuidelijken uithoek *Kaap Tschirikow*, ter eere van den beroemden *Russischen Reiziger*, die, in 't jaar 1741, in dit zelfde gedeelte van *America* aanlandde. Des avonds van den zelfden dag, gaf ik aan een hoop Eilanden, die door eene vaart van vier of vijf mijlen van het vaste Land

Land waren afgescheiden, den naam van *Eilanden van la Croijère*, naar den naam van dien *Franschen Aardrijkskundigen*, die met Capitain Tschirikow te sloop ge-
 gaan zijnde, op de reize stierf. Van de 55 tot 58 graden was de zee als bedekt met eene soort van duikelaars, waar aan BUFFON den naam van *Macareux du Kam-
 schatka* geeft; hij is zwart, zijn bek en pooten zijn rood, en hij heeft op den kop twee witte streepen, waar van de vederen zig in de hoogte verheffen, even als die van de *Catakoua*. Wij bespeurden 'er eenigen zuidwaarts; maar zij waren zeldzaam, en men kon zien, dat zij in dien oord eenigermaten vreemdelingen waren. Deze vogelen verwijderen zig nooit verder dan vijf of zes mijlen van het land; en de zeelieden, die dezelve bij mistig weder ontmoeten, kunnen ten naasten bij staan maken, dat zij niet verder van land af zijn: wij doodden 'er twee, die opgezeten werden. Deze vogel is alleenlijk door de reize van BEHRING bekend.

Den 19^{en}, ontdekte ik zeer in de nabijheid eene Kaap, die zig zuidwaarts uitstrekke, en boven welke ik aan de oostzijde

1786.
 Augustus.

Ontdekking van
 de N. O.
 Kust van
 America.

1786.
Augustus.

de niets ontdekken konde. Ik besloot daar uit, dat met den uithoek alhier de *Ameri- caansche* Kust eindigde, op de zelfde wijze, als zulks meer zuidwaarts plaats heeft ten aanzien van den zuidelijken uithoek van *California*. In de volgende dagen zag ik duidelijk, dat mijne gissing gegrond was. Wij voeren door de diepte van de Golf, tot omtrent dertig mijlen ten noorden, en, vermits het jaargetijde ons niet toeliet om onze ontdekkingen van deezen kant verder uit te breiden, vergenoegden wij ons met den mond der Golf naauwkeurig op te nemen, en ontdekten, dat dezelve dertig mijlen breed was, van den westelijken uithoek, dien ik het eerst vernomen had, en waar aan ik den naam van *Kaap Hector* gaf, tot aan den oostelijken uithoek, dien ik *Kaap Fleurieu* noemde.

'Er bleef mij geen oogenblik tijds te verliezen, om te *Monterey* te kunnen komen. Gedurende den geheelen loop van deezen tocht was is steeds verplicht twee of drie duizend mijlen voor uit te rekenen, naardien wij op alle plaatsen van de beide half-ronden, die ik te doorreizen had, van het jaargetijde, en van de mous-
sons

sons afhingen. Den 24^{en}, ontdekte ik eene meenigte platte Eilanden, zonder boomen of hees'er-gewassen, schoon de Kust met plantgewassen en drijvend hout als bedekt was: ik noemde dezelve de *Sartine Eilanden*. Daags daar aan volgende verbeterde ik de breedte en lengte van den *gebroken uithoek*, dien COOK op 50 graden noorder breedte, en 130 graden 20 minuten wester lengte bepaald had, gerekend naar den *Parijschen* middaglijn: wij vonden denzelven 4 minuten meer ten zuiden, en 5 minuten meer ten oosten; en onze bepaling verdient een meerder vertrouwen, zoo uit hoofde van de zekerheid van onze manier van onderzoek, als om dat wij veel digter aan dezen uithoek genaderd waren. Men moet hier de verbazende juistheid der nieuwe manier opmerken: in minder dan een eeuw zal men eindelijk de waare ligging van elk punt lands kunnen aanwijzen, en de Aardrijkskunde zal meerder vorderingen gemaakt hebben, dan in alle de eeuwen, die voor ons verlopen zijn.

Wij ontmoetten niets merkwaardigs tot September. op den 5^{en} September, wanneer wij, ons op 42 graden, 58 minuten, 56 seconden

1786.

Augustus.

1786.
September. noorder breedte bevindende, negen kleine Eilanden of kaale rotsen ontdekten, die eene afzigtige vertooning maakten, en door mij *Necker-Eilanden* genoemd werden. Wij vonden de lucht in dit gedeelte van *America* minder zuiver, dan op alle die hooge breedten, alwaar de zeelieden, immers bij tuschenpoozingen, alles wat zig boven hunnen gezichteinder vertoont, kunnen aanschouwen; het Land vertoonde zig aldaar zelfs geen enkel oogenblik in deszelfs volkomene gedaante. Den 7^{en}, ontdekten wij eenen vuurberg op den kruin van den berg, die oostwaarts van ons af lag: de vlam was zeer sterk; maar weldra kwam een dikke nevel ons van dit toneel berooven; het was andermaal noodig zig van het Land te verwijderen, zoo als ik bij elken nevel deed. In deeze duisternis eene streek volgende, op eene gelijke wijdte van de Kust, konde ik eenig Eiland of rots, een weinig van het vaste Land af gelegen, ontmoeten, en 'er tegen aanstooten.

Eindelijk, steeds zuidwaarts wendende, oordeelde ik den 12^{en}, dat wij zeer dicht aan de kust zijn moesten; verscheiden landvogelen vlogen rondom onze schepen, en wij

wij vongen een valk, tot het geslacht der
giervalken behoorende. De mist hield den ^{1786.} ~~1786.~~
gantschen nacht aan; en des anderen daags, ^{September.}
des morgens ten tien uren, ontdekten wij,
onder eenen dikken nevel, land, het welk
zeer nabij ons lag. Het was onmo-
gelyk het zelve te herkennen; ik na-
derde het op een mijl na; ik zag de bran-
dingen zeer duidelyk; het pijllood wees
schoon ik zeker was van mij in de Baaij
van *Monterey* te bevinden, was het onmo-
gelyk, om in zulk een nevelachtig weder
de Spaansche Volkplanting te herkennen.
Bij het aankomen van den nacht, koos ik
wederom de ruime zee, en bij dag hield
ik landwaarts, onder eenen dikken nevel,
die eerst met den middag opklaarde. Ik
volgde toen de kust zeer digt bij; en des
namiddags ten drie uren, ontdekten wij ^{Aankomst}
het Fort *Monterey*, en twee driemast-sche- ^{te Mon-}
pen, die op de rheede lagen. De tegen- ^{terey.}
wind noodzaakte ons, om op twee mijlen
afstand in volle zee te ankeren, op een
slijkgrond met vijf en veertig vademen wa-
ter, en des anderen daags lieten wij het
anker vallen op den afstand van twee ka-
bels-

1786.
September.

bels-lengten van land af, met twaalf vademmen water. De Bevelhebber deezer beide fchepen, Don ESTEVAN MARTINEZ, zond ons des nachts lootsen aan boord: hij was door den Onder-Koning van *Mexico*, als mede door den Gouverneur der hoofdplaats, van onze waarschijnlijke aankomst in deeze Baaij onderrigt.

Het is merkwaardig, dat, geduurende deezen langen tocht, te midden van de dikste nevelen, de *Astrolabe* steeds zoo dicht in de nabijheid van mijn *Fregat* bleef, dat wij elkander beroepen konden, en zig eerst verder verwijderde, toen ik aan het zelve bevel gaf, om de Baaij van *Monterey* te onderzoeken.

Alvorens dezelve te beschrijven, oordeele ik mijn gevoelens te moeten zeggen omtrent het zoogenaamde *Kanaal van St. Lazarus* van den Admiraal DE FUENTES. Ik houde mij verzekerd, dat deeze Admiraal 'er nimmer geweest is, en dat eene reize in de binnenste gedeelten van *America*, dwars door meiren en rivieren, in zulk een kort tijds-bestek afgelegd, zoo ongerijmd is, dat zonder vooringenomenheid voor zijn stelzel, het welk voor alle wetenschappen schadelijk is, alle Aardrijkskundigen van eenig

nig aanzien, eene geschiedenis zouden verworpen hebben, die, van alle waarschijnlijkheid ontbloomt zijnde, in *Engeland* verzonnen was, in een tijd, dat de voor en tegenstanders van den noordwestelijken doortocht hun gevoelen met zoo veel geestdrift staande hielden, als men ter deezer zelfder tijd in *Frankrijk*, omtrent Godgeleerde geschilpunten, die nog honderd malen belachelijker waren, betoonen konde. Het verhaal van den Admiraal DEFULNIES behoort dus onder die bedriegerijen, welke de gezonde reden naderhand met zoo veel verachting verworpen heeft, en die den fakkel van onderzoek niet verdragen kunnen: maar men kan bijna als zeker stellen, dat van *Cross-Sound*, of ten minsten van de Haven van *Los Remedios* tot aan *Kaap Hector*, alle zeelieden op 52 graden alleen Eilanden hebben aangedaan, en dat tusschen de Eilanden en het vaste Land een Kanaal is, waar van de breedte, ten oosten en westen, meer of min aanmerkelijk zijn kan; echter geloof ik niet, dat het de breedte van vijftig mijlen te boven gaat, vermits het aan deszelfs mond tusschen

Kaap

1786.
September.

1786. *Kaap Fleurieu* en *Kaap Heclor* niet meer
 2 september. dan dertig mijlen breed is.

Baaij van Monterey. De *Baaij van Monterey*, die ten noorden
 de *Nieuwe-jaars* uithoek, en ten zuiden
 die der *Cijpresfen* tot haaren eindpaal heeft,
 heeft in deeze richting eene opening van
 agt mijlen, en eene diepte van bijna zes
 mijlen aan den oost-kant, alwaar de lan-
 den laag en zandig zijn; de zee gonst al-
 daar tot tegen de duinen aan, waar mede
 de kust omzoomd is, met een geraas, het
 welk wij op den afstand van meer dan een
 uur hoorden. De landen aan de noord- en
 zuid-zijde van deeze *Baaij* zijn hoog, en
 met boomen bewasfen. Onuitsprekelijk was
 het getal der walvisfchen, die ons omring-
 den, als mede derzelve gemeenzaamheid;
 elk oogenblik fpoten zij water uit, op den
 afstand van een halve pistool-fchoot van
 onze *Fregatten*, en veroorzaakten in de
 lucht een zeer zwaren stank. Wij kenden
 deeze uitwerking der walvisfchen niet;
 maar de inwooners onderrigtten ons, dat
 het water, het welk zij doorsneden, met
 deezen stank bezwangerd was, en zig vrij
 verre uitbreide: dit verschijnsel zoude waar-
 schijn-

schijnlijk aan de *Groenlandsche* of *Nantuketsche* visfchers niet hinderlijk geweest zijn. 1786.
September.

Bijna onophoudelijke nevelen overdekken de kusten van de Baaij van *Monterey*, het geen het aankomen aldaar zeer moeilijk maakt; zonder deeze omftandigheid zouden 'er weinig zijn, alwaar het landen gemakkelijker is: geene rotsen, onder het water verborgen, ontmoet men op den afstand van een kabels-lengte van het ftrand; en indien de mist al te dik is, heeft men gelegenheid aldaar te ankeren, en een helderer lucht af te wagten, waar door men in ftaat gesteld wordt, om de *Engelfche* Volkplanting, gelegen in den hoek, die door de zuid- en oost-kust gevormd wordt, behoorlijk te kunnen onderzoeken.

De zee was met Pelikanen bedekt; het fchijnt, dat deeze vogelen zig nooit verder, dan zes of agt mijlen, van land verwijderen, en de zeelieden, die dezelve bij mistig weder ontmoeten, kunnen zig verzekerd houden, dat zij ten hoogften zig op dien afstand bevinden. Wij befpeurden dezelve voor de eerste maal in de Baaij van *Monterey*, en ik vernam, naderhand, dat zij

— 1-86. zij op de geheele kust van *California* zeer
 September. gemeen zijn: de *Spanjaarden* noemen hen
Albatrae.

Regeering Een Lieutenant Colonel, die zijn zetel
 te *Monterey* houdt, is Landvoogd der bei-
 de *California's*: de door hem beheerscht
 wordende landstreek heeft eenen omtrek
 van meer dan agt honderd mijlen; maar
 zijne ware onderhoorigen zijn twee hon-
 derd twee en tachtig Ruiters, die de be-
 zetting van vijf kleine Forten moeten uit-
 maken, en vier of vijf mannen leveren aan
 elk van de vijf en twintig *Misfiën* of *Pa-
 rochiën*, in *Oud* en *Nieuw California* ge-
 vestigd zijnde. Zulke weinige manschappen
 zijn voldoende, om ongeveer vijftig duizend
Indianen, die in dit uitgestrekt gedeelte van
America rond zwerven (*), en waar van om-
 trent tien duizend den Christelijken Gods-
 dienst omhelsd hebben, in toom te houden.
 Deeze *Indianen* zijn over 't algemeen klein,
 zwak, en geven geene blijken van die liefde
 tot onafhankelijkheid en vrijheid, die de
Noord-

(*) Zeer dikwils veranderen zij van woonplaats,
 naar mate het jaargetijde tot vischen, of jagen ge-
 schikt is.

Noordsche Volken kenschetst, doch waar van zij noch de bekwaamheden, noch de arbeidzaamheid bezitten; hunne kleur zweemt zeer sterk naar die der Negers, wier hoofd-hair niet wollig is: deeze Volken hebben lange en zeer sterke hairen; zij snijden dezelve op vier of vijf duimen van den wortel af. Zommigen hunner hebben baarden; anderen hebben, volgens het berigt der Paters Zendelingen, dezelve nooit gehad, en dit is een geschil-punt, het welk zelfs in dit Land nog niet beflist is. De Gouverneur, die de binnenste gedeelten deezer Landen zeer sterk doorreisde had, en zedert vijftien jaaren met de Wilden omging, verzekerde ons, dat deeze baardeloozen zig den baard met tegen elkander gevoegde schelpen, die hun tot nijptangen dienden, hadden uitgetrokken; de Voorzitter der Zendelingen, die zedert dit zelfde tijdperk in *California* zijn verblijf houdt, hield het tegendeel staande: het was voor reizigers moeielijk dit geschil te beslechten. Verplicht zijnde om niets te verhalen, dan het geen wij gezien hebben, moeten wij toestemmen, dat wij slechts aan de helft der volwasfenen eenen baard vernomen hebben;

en

1786.
September.

*Zommigen
hebben
baarden.*

1786. en zommigen waren 'er zoo rijkelijk van
 september. voorzien, dat zij in *Turkyen*, of in den
 omtrek van *Moscow*, een grootsch aanzien
 gemaakt zouden hebben (*).

*Hunne
 bekwaam-
 heid in
 het jagen.*

Deeze *Indianen* zijn zeer knaphandig om
 met de boog te schieten; zij schoten in
 ons bijzijn de kleinste vogelen: het is waar,
 dat zij een onuitsprekelijk geduld hebben,
 om dezelve te mikken; zij verschuilen zig,
 en glijden, om zoo te spreken, naar het
 wild toe, en schieten 'er niet op, voor
 dat zij het zelve tot op vijftien schreden
 genaderd hebben.

Hunne behendigheid in het jagen naar
 grof wild is nog verwonderlijker. Wij
 zagen eenen *Indiaan*, die een harten-kop
 op zijn hoofd had vast gebonden, op han-
 den en voeten liep, zig hield als of hij
 graasde, en deeze vertooning zoo natuurlijk
 deed, dat alle onze jagers op den afstand
 van dertig schreden op hem geschoten zou-
 den hebben, indien men 'er hun niet van
 ge-

(*) De Gouverneur had veel meer gereisd, dan de
 Zendeling; en zijn gevoelen zoude naar mijn begrip
 hebben boven gedreven, indien ik verplicht geweest
 was partij te kiezen.

gewaarschuwd had. Op deeze wijze naderen zij de harten op eenen zeer digten afstand, en dooden dezelve met hunne pijlen.

1786.
September.

Loretto is de eenige Militaire Post van *Militaire post van Loretto.* *Oud-California* aan de oostkust van dit Schier-Eiland: De bezetting bestaat uit vier en vijftig Ruiters, die kleine detachementen leveren aan de volgende vijftien zendingen, bediend wordende door Paters *Dominicanen*, die aan de *Jesuiten* en *Franciscanen* zijn opgevolgd: deeze laatstgemelde zijn alleen bezitters gebleven van de tien zendingen in *Nieuw-California*. De vijftien zendingen in het Departement van *Loretto* zijn de volgende: *St. Vincent*, *St. Dominicus*, *de Rozenkrans*, *St. Ferdinand*, *St. Franciscus van Borgia*, *St. Geertruid*, *St. Ignatius*, *Guadeloupe*, *St. Rosalia*, *Conception*, *St. Joseph*, *St. Franciscus Xaverius*, *Loretto*, *St. Joseph van Kaap Lucar*, en *Allerheiligen*. Omtrent vier duizend *Indianen*, die bekeerd en in deeze vijftien opgegevene Parochiën verdeeld zijn, zijn de eenige vrucht van het langdurig Apostelschap der onderscheidene Godsdienstige Ordes, die elkander in deezen moeilijken

1786.
september.

dienst zijn opgevolgd. In de *Geschiedenis van California*, door Pater VENEGAS beschreven, kan men lezen, wanneer het Fort *Loretto* gesticht is, en welke de onderscheidende zendingen zijn, die onder deszelfs bescherming staan. Wanneer men derzelve voorigen staat met die van dit jaar vergelijkt, zal men ontwaar worden, dat de vorderingen deezer zendingen, zoo in het tijdelijke als geestelijke, zeer langzaam gaan; 'er is nog niet meer, dan eene enkele *Spaansche* Volkplanting: het is waar, dat het Land zeer ongezond is; en het Gewest *Sonora*, het welk ten oosten aan de *Rooke Zee*, en ten westen aan *California* paalt, is zekerlijk voor de *Spanjaarden* veel aantrekkelijker: zij vinden in die streek een vrugtbaren grond, en rijke mijnen, al het welk in hun oog veel meer waarde heeft, dan het vischen van paarlen bij het Schier-Eiland, waar toe een zeker getal van slaven noodig is, die zig het duiken verstaan, en welken men zig dikwils zeer moeielijk kan aanschaffen. Maar *Noord-California* schijnt mij, onaan gezien derzelve verre afgelegenheid van *Mexico*, oneindig meer voordeelen in zig te vereenigen; de eerste Volkplanting

Noord-
California.

e *Gefchiedenis*
 ENEGAS be-
 neer het Fort
 e onderschei-
 deszelfs be-
 nen derzelve
 t jaar verge-
 , dat de vor-
 o in het tij-
 gzaam gaan;
 eene enkele
 is waar, dat
 n het Gewest
 an de *Roode*
ornia paalt, is
 veel aanlok-
 ek een vrugt-
 al het welk
 e heeft, dan
 t Schier-Ei-
 l van flaven
 verstaan, en
 oeielijk kan
ornia schijnt
 e afgelegen-
 er voordee-
 eerste Volk-
 plan-

planting, *St. Diego* genaamd, neemt haaren
 aanvang met 26 Julij 1769: deeze is de zui-
 delijkste Militaire Post, zoo als *St. Fran-*
cois de noordelijkste is.

1786.
 September.

De galjoenen, van *Manille* te rug ko-
 mende, hadden nu en dan in deeze Baaij
 geankerd, om zig aldaar, na hunne lange
 tochten, eenige ververstingen te bezorgen:
 maar eerst in het jaar 1770 hadden de *Fran-*
ciscaner Monniken aldaar hunne eerste zen-
 ding gevestigd; thans hebben zij 'er tien,
 welken men rekent uit vijf duizend één
 honderd drie en veertig bekeerde *Indianen*
 te bestaan.

De Godsdienstigheid der *Spanjaarden* had
 tot heden toe met zwaare kosten deeze
 zendingen en militaire posten, *Presidios* ge-
 naamd (*), onderhouden, alleenlijk met
 het oogmerk, om de *Indianen* in deeze
 landstrecken te bekeeren en te beschaven;
 een

(*) De *Spanjaarden* geven in het algemeen den
 naam van *Presidio* aan alle de sterkten, zoo in *Afri-*
ca, als *America*, die in het midden van de Landen
 der ongeloovigen gebouwd zijn; waar uit men kan
 opmaken, dat 'er geene eigentlijk gezegde be-
 wooners zijn, maar alleen eene bezetting, die in de vesting
 haar verblijf houdt.

1786.
 September.

een zaak, die veel roemwaardiger is, dan het gedrag van die inhaliige menschen, die alleenlijk met 's Volks gezag bekleed scheenen, om de onmenschelijkste wreedheden straffeloos te kunnen plegen. De Lezer zal weldra ontwaren, dat een nieuwe tak van koophandel aan de *Spaansche* Natie meerder voordeelen kan aanbrengen, dan de goudmijnen van *Mexico*; en dat de gezonde lucht, de vruchtbaarheid van den grond, de overvloed eindelijk van alle soorten van pelterijen, die in *China* zoo sterk getrokken zijn, aan dit gedeelte van *America* onëindig veele voordeelen bezorgen boven het oude *California*, welkers ongezondheid en onvruchtbaarheid niet vergoed kunnen worden door eenige peerlen, die men met moeite en gevaar van den bodem der zee moet opvischen.

*Vischen
 en wild.*

Voor de aankomst der *Spanjaarden* kweekten de *Indianen* van *California* niets aan, dan een weinig *Indisch* koorn, en leefden genoegzaam eeniglijk van vischen en jagen. Geen Land levert overvloediger visch en wild van allerleije soort: de haazen, de konijnen en de harten zijn 'er zeer gemeen; de zee-otters en de zee-wolven vindt men 'er

ter in zulk eene groote meenigte, als in het noorden, en des winters worden 'er zeer veele beeren, vosfen, wolven, en wilde katten gedood. Het kreupelbosch en de vlakten zijn bedekt met kleine graauwe gekuifde patrijfen, die, even als in *Europa*, in maatschappij leven, bij hoopen van drie of vier honderd; zij zijn vet, en van een zeer goeden smaak. De boomen dienen tot eene verblijfplaats voor de schoonste vogelen; onze natuurkenners hebben veele soorten van musfchen, blaauwe eksters, meefen, gevlakte en zwervende bijewolven, opgezet. Onder de roofvogelen zag men den arend met den witten kop, den grooten en kleinen valk, den havik, den sperwer, den zwarten gier, den nachtuil, en de raaf. In de poelen en aan den oever der zee vond men den eendvogel, den grijzen pellikaan, en den witten met eene gele kuif, verscheidene soorten van meeuwen, water-raven, wulpen, pluviers, en reigers; eindelijk dooden wij een *Promerops*, en zetten denzelfven op: het grootste getal der vogelkenneren was van begrip, dat hij tot het oude vaste Land behoorde.

 1786.
 September.

1786.
September.
*Plantge
wasfen.*

Dit Land is ook uittermaten vruchtbaar; allerleije zoorten van groenten komen aldaar zeer goed voort: wij verrijkten de ruinen van den Gouverneur en der Zendelingen met verschillende zaden, die wij van *Parijs* hadden medegebragt; zij waren volmaakt goed gebleven, en zullen hun het genot van nieuwe voortbrengzels bezorgen.

De oogsten van *Indisch* koorn, garst, graan, en erweten, kunnen alleenlijk vergeleken worden bij die van *Chili*; onze landbouwers in *Europa* kunnen van eene dergelijke vrugtbareheid geen denkbeeld maken: de middelmatige graan-oogst is van zeventig of tachtig voor één; de ongemeen vrugtbare van een honderd en zestig. De vrugtbouwen zijn 'er nog zeer zeldzaam, schoon de luchtstreek voor dezelve uittermaten geschikt is: deeze verschilt weinig van onze zuidelijke Gewesten in *Frankrijk*, ten minsten de koude is 'er nooit streng; maar de hitte van den zomer is 'er veel gematigder, uit hoofde van de aanhoudende damp, die in deeze landstrecken heerscht, en die aan dit Land eene vochtigheid geeft, die voor de vruchtbaarheid zeer voordeelig is.

In

n vruchtbaar;
n komen al-
ijkten de tui-
der Zendelin-
die wij van
ij waren vol-
llen hun het
gzels bezor-

oorn, garst,
eenlijk verge-
; onze land-
n eene derge-
beeld maken:
is van zeven-
emeen vrugt-
. De vrugt-
aam, schoon
ttermaten ge-
ig van onze
ijk, ten min-
g; maar de
gematigder,
damp, die
en die aan
t, die voor
g is.

In

In de bosfchen vindt men pijn-boomen, cijpresfen-boomen, groene eijken, en platanus boomen: zij zijn verspreid, en een zagt groen, waar over het aangenaam is te gaan, bedekt den grond in deeze bosfchen; men ontmoet 'er vlakten van verſcheiden mijlen, die van allerleiſe zoorten van wild voorzien zijn. De aarde, ſchoon in het voortbrengen van groenten zeer vruchtbaar, is zandig en ligt, en is, naar mijn begrip, dezelfs vruchtbaarheid aan de vochtigheid der lucht verſchuldigd, want buitendien wordt dezelve door geen water beſproeid. Men vindt geen ſtroomend water, dan op den aſtand van twee mijlen van den Militairen Poſt: deeze beek, die in de nabijheid der *Miſſie van St. Karel* loopt, wordt door de oude reizigers de *Rivier Carmel* genoemd. Deeze al te groote aſtand van onze Fregatten gedoogde niet, dat wij alhier een voorraad van verſch water innamen; wij putten het zelve uit de bakken agter het Fort, alwaar het echter niet meer dan zeer middelmatig was, en nauwlijks geſchikt om 'er zeep in te ontbinden. De Rivier *Carmel*, die een gezonden en aangenaamen drank aan de Zendingen, en der-

B 4

zel-

 1786.
September.

1786. zelve onderhoorige *Indianen* verschaft, zou-
 September. de met weinig moeite hunnen tuin kunnen
 bewateren.

Verstandig Met het grootst genoegen kan ik het
gedrag der godvruchtig en verstandig gedrag deezes
Zendelin- Zendelingen roemen, die zoo volmaakt aan
gen. het oogmerk van hunne inrichting voldoen: ik zal niet ontveinzen, het geen mij in hun inwendig bestuur berispelijk is toegesche- nen; maar ik moet tevens erkennen, dat zij, van een goed en menschlievend character zijnde, door hunne zachtheid en liefdadigheid de gestrengheid der voorschriften matigen, die hun door hunne zenders zijn voorgeschreven. Daar ik meer een vriend van de rechten van den mensch, dan een Godgeleerde ben, zoude ik wel gewenscht hebben, dat men bij de grondbeginzels van het Christendom eene wetgeving gevoegd hadde, die deezes menschen langzamerhand tot Burgers gemaakt zoude hebben, terwijl hunne staat van dien der Negers op de Plan- tagiën in onze Volkplantingen thans alleen- lijk daar in verschilt, dat zij met meerder zachtheid en menschlievendheid bestierd worden.

Ik gevoel volkomen de ongemeene zwa-
 rig-

righeid van dit nieuw ontwerp; ik weet, dat deze menschen weinig denkbeelden hebben, en nog minder standvastigheid, en dat, zoo men nalaat hen als kinderen te beschouwen, zij zig weinig bekreunen aan de geenen, die zig de moeite van hun onderwijs gegeven hebben; ik weet ook, dat redeneeringen bijna niets op hun vermogen, dat men noodzakelijk hunne zinnen roeren moet, en dat lijfstraffen, met eene dubbele mate van belooningen, tot hier toe de eenige middelen geweest zijn, waar van hunne wetgevers gebruik gemaakt hebben: maar zoude het voor iemand van een vuurigen ijver en groot geduld onmogelijk zijn, om aan een klein getal huisgezinnen de voordeelen te doen kennen van eene maatschappij, op het recht der Volken gegrond; onder dezelve een recht van eigendom, voor alle menschen zoo aanlokkelijk, in te voeren; en, door deze nieuwe orde van zaken, elk aan te moedigen, om zijn Land met ijver te bebouwen, of eenig ander soort van werk te verrigten?

Ik stem toe, dat de voortgang van deze nieuwe beschaving zeer langzaam zijn zoude; de moeiten, die men zig zoude

1786.
September. moeten geven, zeer lastig en verdrietelijk; de toneelen, op welken men zig zoude moeten verplaatsen, verre afgelegen; en dat de toejuichingen nimmer ter ooren zouden komen van hem, die zijn leven had opgeofferd, om dezelve te verdienen. Ook schroomde ik niet te erkennen, dat menschelijke beweegredenen tot eene dusdanige bediening onvoldoende zijn, en dat de geestdrift van den Godsdienst, met de daar bij beloofde belooningen, alleen in staat zijn, om de opofferingen, de verdrietelijkheid, de vermoeijensissen, en de gevaren van zulk eene levenswijze te vergoeden: terwijl ik voor het overige in de gestrengte en godsdienstige menschen, welken ik onder deeze Zendingen ontmoet heb, wel een weinig meerder wijsgeerte verlangd hadde.

Ik heb omtrent de Monniken in *Chili*, wier ongeregeldheid mij over 't algemeen schandelijk is toegeschenen (*), mijne gedach-

(*) In *Chili* ontmoet men ook wel Geestelijken van groote verdiensten; maar in 't algemeen genieten zij aldaar eene vrijheid, die met den staat, welken zij omreisden hebben, weinig overeenstemt.

verdrietelijk;
 n zig zoude
 gelegen; en
 ter ooren
 n leven had
 dienen. Ook
 , dat men-
 ne dusdanige
 en dat de
 met de daar
 een in staat
 verdrietelijk-
 de gevaren
 vergoeden:
 de gestreng
 lken ik ont-
 heb, wel
 te verlangd

n in *Chili*,
 t algemeen
 , mijne ge-
 dach-

Geestelijken
 neen genieten
 staat, welken

dachten vrijmoedig geuit. Met die zelfde
 openhartigheid zal ik deeze waarlik Apos-
 tolifche menschen afschetsen, die het ledig
 Klooster leven hebben vaarwel gezegd, om
 zig aan allerlei zoort van vermoeijensfen,
 zorgen, en bekommeringen, over te geven.
 Ik zal, overeenkomstig mijne gewoonte,
 onze eigene geschiedenis beschrijven, te-
 vens de hunne verhalende, en alzoo aan
 den Lezer onder het oog brengen. het
 geen wij geduurende ons kort verblijf te
Monterey gezien en vernomen hebben.

Des avonds van den 14^{en} September an-
 kerden wij, op den afstand van twee mij-
 len van het strand, in het gezicht van den
 Militairen Post, en van de twee schepen,
 die op de rhee de lagen. Zij hadden alle
 vierendeel uurs geschoten, om ons de an-
 kerplaats te doen weten, welke de mist
 voor ons oog mogt verbergen. 's Avonds
 ten tien uuren kwam de Capitain van de
 Corvette *la Favorite* met zijne groote boot
 aan mijn schip, en bood mij aan, om on-
 ze schepen in de haven binnen te lootsen.
 De Corvette *la Princesse* had insgelijks met
 de groote boot een loots aan boord van
 de *Astrolabe* gezonden. Wij vernamen, dat
 dee-

1786.
 September.

1786
 14^{en} Sep-
 tember.

1786.
September. deze beide *Spaansche* schepen waren , onder het bevel staande van Don ESTEVAN MARTINEZ, Lieutenant op een Fregat van het Departement *St. Blas* , in het Landschap *Guadalaxara*. De Regeering onderhoudt eene kleine zeemagt in deeze haven, onder bevel van den Onder-Koning van *Mexico* ; dezelve bestaat uit vier Corvetten van twaalf stukken, en één Golette; derzelve bijzondere bestemming is, om de Militaire Posten van *Noord-California* van het noodige te voorzien. Het zijn deeze zelfde schepen , die de twee laatste tochten der *Spanjaarden* naar de noord-west Kust van *America* gedaan hebben; zomtjids worden zij ook als Paketbooten gezonden naar *Manille*, om de bevelen van het Hof spoedig derwaarts over te brengen.

Des morgens ten tien uren ligten wij het anker, en kwamen op den middag ter rheede; wij werden met zeven kanonschoten begroet, die wij op gelijke wijze beantwoordden; en ik zond een Officier naar den Gouverneur, met een brief van den *Spaanschen* Minister, die mij voor mijn vertrek uit *Frankrijk* was ter hand gesteld; dezelve was ongezegeld, en gerigt aan den

On-

Onder-Koning van *Mexico*, wiens gezag 1786.
 zig uitstrekt tot *Monterey*, schoon elf hon- September.
 deerd mijlen te land van zijne hoofdstad af
 gelegen.

De Bevelhebber van het Fort der beide *Goed ont-*
California's, FAGES genaamd, had reeds *baal, door*
 bevel ontfangen, om ons dezelfde beleefd- *de Span-*
 heden te bewijzen, als aan schepen van zijn jaarden
 eigen volk; hij betoonde in derzelve uit- *aan de*
 voering eene gulheid en belangneming, die *Franschen*
 van onzen kant de grootste dankbaarheid *bevezen.*
 vorderden. Het bleef niet bij verpligtende
 woorden: osfen, groenten, melk, werden
 in overvloed aan boord gezonden. De ijver
 zelfs, om ons van dienst te zijn, zoude bij-
 na de goede verstandhouding tusfchen den
 Bevelhebber der twee Corvetten, en dien
 van het Fort, gestoord hebben: elk wilde
 het uitsluitend recht hebben, om in onze
 behoeften te voorzien; en wanneer wij de
 rekening zouden fluiten, moesten wij hen
 dringen om geld te ontfangen. De groen-
 ten, de melk, de hoenderen, al de arbeid
 der bezetting, om ons in het water en hout
 halen te helpen, werd ons *voor niet* gele-
 verd; en de osfen, de schapen, het koorn,
 werden op zulk een matigen prijs gefchat,
 dat

waren, on-
 ESTEVAN
 Fregat van
 het Land-
 ering onder-
 eeze haven,
 Koning van
 r Corvetten
 olette; der-
 is, om de
California van
 t zijn deeze
 ntfte tochten
 d. west Kust
 omtijds wor-
 zonden naar
 et Hof spoe-
 ligten wij
 middag ter
 kanonscho-
 ke wijze be-
 Officier naar
 ef van den
 voor mijn
 nd gesteld;
 gt aan den
 On-

1786,
September.

dat het blijkbaar doorstraalde, dat men ons een rekening gaf, alleenlijk om dat wij 'er ten sterksten op hadden aangedrongen.

De Bevelhebber FAGES voegde bij deeze edelmoedige behandeling de grootste beleefdheden; zijn huis was het onze, en wij konden over alle zijne bedienden beschikken.

Reize
naar de
Miffie van
St. Karel,
en ont-
baal al
daar.

De Paters der *Miffie van St. Karel*, twee mijlen van *Monterey* afgelegene, kwamen weldra aan de hoofdplaats: even beleefden ten onzen opzigte, als de Officiers van het Fort, en van de beide Fregatten, noodigden zij ons bij hun ter maaltijd, en beloofden ons een opzettelijke onderrigting te geven van de wijze van bestuur in hun zendingfchap, de levens-maniër der *Indiënen*, hunne konften, hunne nieuwe zeden, kortom alles, wat de nieuwsgierigheid van reizigers voldoen kan. Wij namen gretig de aanbiedingen aan, die wij niet gefchroomd zouden hebben zelve te vragen, zoo men ons daar in niet was voorgekomen: wij fpraken af. dat wij overmorgen vertrekken zouden. FAGES begeerde ons te vergezellen, en nam op zig, dat hij ons de noodige paarden bezorgen zoude. Na eene kleine vlak-

te,

dat men ons
dat wij 'er
ongen.

gde bij dee-
grootste be-
nze, en wij
den beschik-

Karel, twee
, kwamen
even beleefd
ers van het
en, noodig-
, en beloof-
igting te ge-
in hun zen-
der *India-*
uwe zeden,
erigheid van
men gretig
gefchroomd
, zoo men
n: wij spra-
rekken zou-
vergezellen,
nodige paar-
kleine vlak-
te,

te, vol van kudden vee, en waar op alleen
eenige boomen stonden, om deeze dieren
tegen den regen, of te sterke hitte te be-
schutten, te zijn overgetrokken, beklommen
wij het gebergte, en hoorden het gelui van ver-
scheiden klokken, die onze komst aankon-
digden, waar van de Geestelijken door een
Ruitcr, dien de Gouverneur derwaarts had
afgezonden, vooraf onderrigt waren.

Wij werden ontfangen als Heeren van een
Landgoed, wanneer zij 'er voor de eerste
maal komen. De Voorzitter der Misfie, in
zijn Kerkgewaad gekleed, en met de wij-
kwast in de hand, wagte ons aan de kerk-
deur; de Kerk was verlicht, even als op
hooge Feesten: hij geleidde ons tot voor
het hoog altaar, waar het *Te Deum* werd
aangeheven, tot dankzegging voor de ge-
lukkige vervordering van onze reize.

Eer wij ter Kerke intraden, waren wij
eene plaats overgegaan, op welke de *Indi-*
anen, zoo mans als vrouwen, in een rei ge-
schaard stonden: hun gelaat kondigde niets
aan; waar uit bevreemding te lezen was; en
het bleef ons twijffelachtig, of wij geduu-
rende het overige van dien dag het onder-
werp van hun gesprek zouden uitmaken

De

1786.
September.

1786.
September.

De Parochie-Kerk is zeer net, schoon met riet gedekt; dezelve is aan *St. Karel* toegeweid, en met vrij goede schilderijen vercierd, die naar oorspronkelijke *Italiaansche* stukken gecopieerd waren. Men zag 'er eene schilderije, de Hel-verteelende, waar in de schilder een weinig van de verbeelding van CALLOT schein ontleend te hebben; maar dewijl het voltrekt noodzakelijk is, om op de zinnen van deeze nieuw bekeerden met nadruk te werken, houde ik mij verzekerd, dat eene dergelijke vertoowing nergens in eenig Land van meerder nut geweest is, en dat het voor den Protestant-schen Godsdienst, die de beelden, en genoegzaam alle andere plechtigheden van onze Kerk verbiedt, onmogelijk zijn zoude, om onder dit Volk eenigen opgang te maken. Ik twijffel zeer, of de schilderij van het Paradijs, welke tegen over die van de Hel hangt, zulk eene goede uitwerking op hun maakt: de staat van rust, welke dezelve verbeeldt, en die stille weltevredenheid der gezaligden, welke den thron des Allerhoogsten omringen, zijn denkbeelden, voor de begrippen van onbeschaafde lieden te zeer verheven; maar het was noodig, de
be-

fchoon met
Karel toe-
 derijen ver-
Italiaanfche
 ten zag 'er
 dende, waar
 de verbeel-
 end te heb-
 noodzakelijk
 e nieuw be-
 n, houde ik
 ijke vertoo-
 meerder nut
 n Proteftant-
 den, en ge-
 eden van on-
 zijn zoude,
 gang te ma-
 childerij van
 die van de
 twerking op
 welke dezel-
 evredenheid
 on des Al-
 eelden, voor
 lieden te
 noodig, de
 be-

belooningen tegert over de straffen te stel-
 len, en eenen Godsdienstigen plicht, om zig
 in de afbeelding van het geluk der gezalig-
 den, 't welk de Catholijke Godsdienst be-
 looft, geene verandering te veroorloven.

1786.
 September.

Bij het uitgaan uit de Kerk, gingen wij
 door dezelfde rei van *Indiaanfche* mannen
 en vrouwen, die onder het zingen van het
Te Deum hunne plaats niet verlaten had-
 den; de kinderen alleen waren een weinig
 ter zijde gegaan, en fchaarden zig in hoo-
 pen bij het Huis der Zendelingen, 't welk
 tegen over de Kerk staat, benevens ver-
 fcheidene Magazijnen. Aan de rechte hand
 is het *Indiaanfche* Dorp, bestaande uit om-
 trent vijftig hutten, die aan zeven honderd
 en veertig perfoonen van beiderleije kun-
 ne, de kinderen daar onder begrepen, die
 het zendelingschap van *St. Karel*, of van
Monterey uitmaken, tot woonplaatfen ver-
 ftrekken.

Deze hutten zijn de ellendigfte, welken
 men bij eenig volk aantreft; zij zijn rond,
 zes voeten over 't kruis, en vier voeten
 hoog: eenige ftaken, ter dikte van een arm,
 in den grond vast gezet, en aan den top
 boogswijze elkander naderende, maken 'er

Hutten
der India-
nen.

^{1786.}
 September. het timmerwerk van uit; agt of tien bos-
 sen stroo, vrij stordig over deeze staken
 heen gelegd, beschutten de bewoonders,
 zoo goed en kwaad mogelijk, tegen regen
 en wind; en meer dan de helft van zooda-
 nig eene hut blijft bij goed weder open:
 hunne eenige voorzorg bestaat daar in, dat
 'er bij elke hut twee of drie bosfen stroo
 bij de hand zijn, om des noods te kunnen
 dienen.

Alle de aanmaningen der Zendingen
 hebben nimmer eenige verandering in de
 algemeene bouworde in de beide *Califor-*
nia's kunnen te weeg brengen; de *Indianen*
 zeggen, dat zij de vrije lucht beminnen,
 dat het gemakkelijker is zijne woning in
 den brand te steeken, wanneer men aldaar
 door eene al te groote meenigte van onge-
 dierte wordt opgegeten, en in minder dan
 twee uren een ander gebouw te kunnen
 vervaardigen. De *Onafhankelijke Indianen*,
 die, als jagers, zeer dikwils van woonplaats
 veranderen, hebben daar toe eene reden te
 meer.

De kleur van deeze *Indianen*, naar die
 der Negers gelijkende; het huis der Zende-
 lingen; hunne Pakhuizen van steen ge-
 bouwd,

bouwd, en met kalk bestreken; de dorschvloer van het graan; de osfen, de paarden, alles eindelijk bragt ons eene Plantagie van *St. Domingo*, of eenige andere Volkplanting, voor den geest. De mans en vrouwen komen op het geluij van eene klok bij elkander; een Geestelijke geleidt hen tot den arbeid, naar de Kerk, en tot alle oefeningen. Het smart ons te moeten zeggen, dat de gelijkvormigheid met eene Plantagie zoo volkomin is, dat wij mannen en vrouwen gezien hebben, met ketenen beladen, anderen aan een blok (*) gesloten; eindelijk konden wij ook het gekletter der zweepslagen hooren, zijnde deeze strafoefening aldaar ook gebruikelijk, schoon zij met minder wreedheid wordt uitgeoeffend.

De Monniken gaven ons, door het be-

ant-

(*) Het *blok* is een balk, in de lengte doorgezaagd, waar in men een gat, ter grootte van een gewoon mans been, heeft uitgehold: een ijzeren hengzel is aan het ééne einde van deezen balk vast; aan de andere zijde opent men het zelve, om 'er het been van den gevangen door te steeken, en sluit het met een hangslot vervolgens weder toe; dit noodzaakt hem, om in eene vrij ongemakkelijke houding te moeten blijven liggen.

1786.
September.

*Kastijden
gen door
de Zende-
lingen ge-
bruikt
wordende.*

1786.
September.

antwoorden van onze onderscheidene vragen, eene volkomene onderrigting omtrent het bestuur van deeze soort van Godsdienstige Gemeente; want men kan aan de hier gevestigde wetten geenen anderen naam geven: zij zijn zoo wel in 't wereldlijke, als in 't Geestelijke de gestelde Oppermagten; de voortbrengzels des Lands zijn aan hunne bestiering toevertrouwd. Zeven uren zijn geschikt tot den dagelijkschen arbeid, twee uren tot het gebed, en vier of vijf op de Zon- en Feest-dagen, welke geheel en al aan de rust en Godsdienstige oeffeningen zijn toegewijd. De *Indianen* van beiderleije kunne, die de oeffeningen van den Godsdienst verzuimen, worden aan den lijve gestraft, en verscheiden zonden, waar van men in *Europa* de wraak aan de Goddelijke rechtvaardigheid overlaat, worden met ijzere boeijen, of met het blok gestraft. Om eindelijk deeze vergelijking met de Godsdienstige Gemeenten te voltooijen, op het oogenblik, dat een nieuw bekeerde gedoopt wordt, is het even eens, als of hij voor altijd eene gelofte gedaan had: indien hij wegloopt, om naar zijne namaagschap, in de onafhangelijke gehuchten wonen.

nende, te rug te keeren, doet men hem drie malen waarschuwten om wederom te komen; indien hij zulks weigert, maken de Zendelingen gebruik van het gezag van den Gouverneur, die Soldaten zendt, om hem uit het midden zijner Bloedverwanten te haalen (*), en hem vervolgens brengt bij het Genootschap, alwaar hij verwezen wordt, om een zeker getal zweepslagen te ontvangen. Deeze Volken hebben zoo weinig moeds, dat zij aan de drie of vier Soldaten, die ten hunnen opzigte het recht der Volken zoo duidelijkschenden, nooit den minsten tegenstand bieden; en dit gebruik, hoe sterk het ook door de reden wederproken wordt, blijft stand houden, om dat Godgeleerden beflist hebben, dat men in gemoede aan zulke wankelbaare menschen den doop niet konde toedienen, ten waare de Regeering zelve hun cenigermaten tot Doopvaders diende, en voor hunne volharding in den Godsdienst verantwoordelijc wierd.

PHI-

(*) Dewijl deeze Volken met hunne nabuuren in eenen geduurigen oorlog zijn, kunnen zij zig nooit verder, dan twintig of dertig mijlen verwijderen.

1786.
September.

PHILIP DE NEVE, de voorzaat van FAGES, voor omtrent vier jaaren overleden, Bevelhebber der binnenlandsche Gewesten van *Mexico*, een man vol van menschlievendheid, en een Christen Wijsgeer, had zig tegen deeze gewoonte verzet; hij was van begrip, dat de prediking des geloofs veel meer opgang zoude maken, dat de gebeden der *Indianen* aan het Opperwezen veel gevallen zouden zijn, indien zij zonder dwang geschieden: hij begeerde eene inrigting, minder op den leest der Monniken geschoeid, welke meer burgerlijke vrijheid aan de *Indianen* verleende, en minder willekeurigheid aan de uitvoerende magt der Militaire Posten overliet, welker bestuur kan vallen in handen van geldgierigen en wreedaarts. Hij oordeelde het ook noodig, om derzelver gezag te beperken, door het daárstellen van eene Overheid, die, voor de belangen der *Indianen* wakende, met genoegzaam gezag bekleed was, om hen tegen mishandelingen te beveiligen. Deze regtvaardige man had zijn Vaderland, van zijne jeugd af aan, gediend, doch was vrij van de vooroordeelen, aan zijnen stand meestal verbonden; hij wist, dat een krijgs-
be-

bestuur tot veele ongelegenheden aanleiding geeft, indien het niet door eenige tusschenbeiden komende magt gematigd wordt: dan hij zou echter ondervonden hebben, hoe moeilijk het is, om de botzing van drie Magten in een Land, zoo verre van den Gouverneur Generaal van *Mexico* af gelegen, te weeren, naardemaal de Zendelingen, die zoo godvruchtig en eerwaardig zijn, zig reeds in openbaaren twist bevinden met den Gouverneur, die mij is toegeschenen een braaf krijgsman te zijn.

Wij verlangden tegenwoordig te zijn bij de uitdeelingen der spijsen, die bij ieder maaltijd geschieden; en dewijl de ééne dag, ten aanzien van deeze soorten van Godsdienstige perfoonen, gelijk is aan de andere, zal de lezer, wanneer men hem het verhaal van één deezer dagen schetst, het beloop van eenen geheelen jaarkring kunnen opmaken.

De *Indianen*, zoo wel als de Zendelingen, staan met het opkomen der zonne op, gaan naar het Gebed en de Misse, waar mede een uur heenloopt; en gedurende dien tijd wordt 'er, op 't midden van het plein, in drie groote ketels, een pap ge-

1786.
September.

*Voedsel
en Zeden
der india-
nen.*

1786.
september. kookt van geroosterd garsten meel: deeze
soort van kookzel, aan het welk de *India-
nen* den naam van *Atole* geven, eu waar
van zij groote liefhebbers zijn, wordt noch
met boter, noch met zout toebereid, en
zoude voor ons een zeer onsmakelijk eeten
zijn.

Elke hut zendt iemand derwaarts, om
voor alle derzelve bewooners in een vat,
van boombast gemaakt, derzelve aandeel
te halen: bij de uitdeeling heeft geene de
minste ongeregeldheid of verwarring plaats;
en wanneer de ketels genoegzaam ledig
zijn, wordt het overschot gegeven aan
zoodanige kinderen, als hunne lessen of
Catechismus best opgezegd hebben.

Deeze maaltijd duurt drie vierendeel uurs;
na denzelve keert elk tot zijnen arbeid;
eenigen gaan den grond met osfen ploegen,
anderen spitten den grond om; met één
woord, elk is bezig in verscheiden huislijke
verrigtingen, en steeds onder het opzigt van
één of twee der Zendelingen.

De vrouwen zijn met niets anders be-
last, dan met de zorg van haare huishou-
ding, en die van haare kinderen, als mede
met het roosten en malen van het graan.

Dec-

Deeze laatstgemelde bewerking is zeer ^{1786.} _{September.} moeilijk en langwijlig; dewijl zij geene andere wijze van malen hebben, dan om met een rol op een steen het graan te verpletteren. DE LANGLE, deeze wijze van bewerking ziende, gaf zijnen Handkoornmolen aan de Zendelingen ten geschenke; een grooter dienst kon hun niet wel bewezen worden, naardien door dit middel vier Vrouwen op één dag zoo veel konden malen, als anderzints honderd, die dan den tijd overhielden, om de wol der schapen te spinnen, en grove stoffen daar van te vervaardigen. Tot dus verre hebben de Monniken zig meer met de hemelsche, dan met de aardsche, belangen bezig houdende, het invoeren van algemeen nuttige konsten verwaarloosd. Zij leiden zelfs een zoo gestreng leven, dat zij geene stookplaatsen in hunne kamers hebben, schoon 'er de winter zomtjids vrij koud valt: de meest onthoudende Woestijniers leefden niet voorbeeldlijker (*).

Op

(*) Pater FIRMIN van *Suen*, het Hoofd der Zendelingen in *Nieuw California*, is één der achtbaarste mannen, die ik immer ontmoet heb; zijne

1786.
September.

Op den middag werd de eetenstijd aangekondigd door het luiden der klok. De *Indianen* staakten hunnen arbeid, en lieten hun aandeel van spijs in dezelfde pot halen, als zij tot het ontbijt gebruikt hadden: maar dit tweede kookzel was dikker, dan het eerste; onder het koorn en *Turksch* graan waren erwt en boonen gemengd; de *Indianen* noemen het *Poussole*. Zij keeren weder naar hunnen arbeid ten twee uren, en werken tot vijf uren; vervolgens wonen zij het avondgebed bij, het welk omtrent een uur aanhoudt. Hierop volgt weder eene opschaffing van *Atole*, gelijk aan die tot het morgen-ontbijt. — Deze drie uitdeelingen van spijs zijn genoegzaam voor de meesten deezer *Indianen*; en die onkostbaare soun zoude mischien bij ons, in jaaren van schaarsheid, met veel vrugts kunnen gebruikt worden: iets prikkelends zou 'er dienen bijgedaan te worden. — De geheele konst der kokerij bestaat in de kunde, om het graan te roosten, eer het tot meel gemalen wordt. Naardemaal de *Indiaansche*

zagtaartigheid en liefde jegens de *Indianen* is onuitsprekelijk.

sche Vrouwen tot die bewerking geene aarden of metaalen vaten hebben, verrigten zij dezelve in groote bakken van boombast, boven gruis van brandende houtskool. Zij schudden die houten bakken met zoo veel behendigheid, en zoo schielijk, dat zij het zwellen en barsten der graankorrels te weeg brengen, zonder die bakken te branden, schoon vervaardigd van eene zoo ligt vlamvattende stoffe; en ik moet betuigen, dat de best gebrande koffij niet beter gebrand is, dan dit koorn door die Vrouwen gebrand wordt. Een voorraad van het zelve wordt haar elken morgen gegeven; en op de minste oneerlijkheid, welke bij de wedergave ontdekt wordt, staat de geesfeling met zweepslagen; doch het gebeurt zeer zelden, dat zij zig daar aan bloot stellen. Deeze straffen worden opgelegd door *Indiaansche* Overheidsperfoonen, *Caciques* genaamd. Bij elke zending zijn 'er drie, gekoozen door het Volk, uit de zoodanigen, die door de Zendingen daar van niet zijn uitgesloten. Maar om een juist denkbeeld van deeze Overheidsperfoonen te vormen, moeten wij zeggen, dat die *Caciques*, even als de

 1786.
 September.

Op.

1786.
September.

Opzicners van Plantagien, lijdelijke wezens zijn, blinde uitvoerders van den wil der hoogere Macht, en dat hunne voornaamste bezigheid daar in bestaat, dat zij als Op-pasfers in de Kerk dienen, aldaar goede orde houden, en het waarneemen der welvoeglijkheid bevorderen. — De Vrouwen worden nimmer in het openbaar met de zweep gestraft, maar in eene beslootene, en dikwils afgelegene plaats, Mischien op dat haar geschreeuw geen al te sterk medelijden zou opwekken, en de mannen tot opstand aanzetten. De straoeffening aan de Mannen geschiedt, in tegendeel, voor 't oog van alle hunne Medeburgers, op dat dezelve ten afschrik diene. Doorgaans smeeken zij om vergiffenis; in welk geval de uitvoerder der straffe de felheid zijner slagen vermindert; maar het opgelegd getal blijft altijd onherroepelijk bepaald.

De belooningen, voor deeze *Indianen* geschikt, bestaan in kleine uitdeelingen van koorn, waar van zij kleine dunne koekjens bakken, over gloeiende kolen. Op groote Feestdagen krijgen zij eene bedeeing ossen-vleesch. Veelen hunner eeten 't zelve rauw, inzonderheid het vet, 't welk zij ge-

gelijk stellen met de beste boter of kaas. Zij villen alle Dieren met de grootste behendigheid; en als dezelve vet zijn, maken zij, gelijk de Ravens, een geschreeuw van vreugde, etende de beste deelen, als 't ware, reeds met hunne oogen op.

1786.
September.

Men staat hun dikwils toe, om voor zig zelve te jagen, of te vischen. Bij hunne wederkomst doen zij doorgaans een geschenk van visch en wild aan de Zendelingen; doch zij regelen altijd de hoeveelheid naar het geen zij oordeelen voor zig zelve volstrekt noodig te hebben, telkens zorg dragende, om dit geschenk te vermeerderen, indien zij verneemen, dat de Zendelingen gasten gekregen hebben. — De Vrouwen voeden hoenderen bij haare woningen, en geven de eijeren aan haare kinderen. Deeze hoenderen zijn een eigendom der *Indianen*, gelijk ook hunne kleederen, en andere huishoudelijke noodwendigheden, als mede het jaag-en vischtuig. 'Er is geen voorbeeld, dat zij elkan- der bestolen hebben, schoon het eenig slot aan hunne hutten bestaat in een bos stroo, schuins voor den ingang gezet, wanneer de bewooners van huis zijn.

Voor

1786.
September. Voor zommigen onzer Lezeren zal de opgegevene levenswijze deezer lieden vrij aartsvaderlijk voorkomen, als zij niet bedenken, dat 'er geen huisraad in deeze woningen gevonden wordt, 't welk voorwerpen aanbiedt, om de begeerlijkheid van den bewooner der nabuurige hut gaande te maken. Deze *Indianen*, verzekerd, dat zij hun voedsel ten bestemden tijde krijgen, hebben geene andere behoefte, dan kinderen te verwekken, die niet misfen kunnen even dom en verflaafd te wezen, als zij zelve.

De Mannen, in deeze Christen — Zendingfchappen wonende, hebben aan het Christendom veel meer opgeofferd, dan de Vrouwen, om dat zij aan de veelwijverij gewoon waren, en zelfs om de zusters van één en het zelfde gezin ten huwelijk te nemen. De Vrouwen, in tegendeel, hebben het voordeel verkregen van de omhelzingen van éénen Man alleen te genieten. Ik erken echter, dat ik, niettegenstaande het eenstemmig berigt der Zendingen omtrent deeze voorgewende veelwijverij, niet kan begrijpen, hoe dit een vast doorgaande gebruik bij een wild volk heeft kun-

kunnen zijn; want het getal der Vrouwen ^{1786.} _{September.} vrij gelijk zijnde aan dat der Mannen, moet eene gedwongene onthouding het gevolg daar van voor veelen geweest zijn; ten ware de huwelijks-trouw daar min slipt is in acht genomen, dan in de Zendeling-schappen, waar de Kloosterbroeders zig als wagtters voor de kuischheid der Vrouwen gesteld hebben. Een uur na het ontbijt dragen zij zorg, om de Vrouwen, wier Mannen afwezig zijn, op te sluiten, gelijk ook de jonge Dogters, die boven de negen jaaren zijn, en worden deeze, gedurende den dag, toevertrouwd aan het opzigt van oude Vrouwen. Zoo veele voorzorgen zijn echter ongenoegzaam, en wij hebben Mannen aan het blok, en Vrouwen in ketenen gezien, om dat zij de waakzaamheid deezer oppasters, die niet scherp genoeg toezagen, hadden weten te verkloeken.

De bekeerde *Indianen* hebben alle de oude gewoonten behouden, welken hunne *Hunne kleding.* nieuwe Godsdienst-belijdenis hun niet ontzegt, zij hebben dezelfde hutten, dezelfde spelen, dezelfde kleding. De kleding der rijk-

eren zal de
r lieden vrij
ij niet beden-
n deeze wo-
elk voorwer-
heid van den
aande te ma-
erd, dat zij
ijde krijgen,
, dan kinde-
isfen kunnen
zen, als zij

en — Zende-
en aan het
ferd, dan de
veelwijverij
de zusters
ten huwelijk
tegendeel,
van de om-
en te genie-
, niettegen-
er Zendelin-
nde veelwij-
dit een vast
ld volk heeft
kun-

1786.
September.

rijksten onder de Mannen bestaat in een mantel van Ottervellen, die de lendenen bedekt, en beneden de liefchen hangt: de armsten hebben slegts een linnen doek, hun door de Zendingen geschonken, om hunne naaktheid te dekken; en een smalle mantel van konijnen-vellen hangt hun over de schouders, met een touw onder de kin vast gemaakt; het hoofd, en het overige gedeelte van het lichaam, is volstrekt naakt; eenigen hunner hebben nogtans vrij net gevlochten hoeden van stroo op.

. Een mantel van beestenvellen, slegt toebereid, maakt der Vrouwen kleeding uit: die in de Zendingenschappen wonen, hebben de gewoonte van een klein lijfrokje met mouwen te dragen; dit is haar eenige opschik, met een klein voorschoot van riet, en een rok van harten-leder, welke haare agterdeelen bedekt, en tot het midden der beenen hangt. De jonge Meisjens, beneden de negen jaaren, hebben enkel een gordel om den middel; de Jongetjens loopen geheel naakt.

Het hair der Mannen en Vrouwen is tot op vier of vijf duimen van den wortel at-
ge

gesneden. De *Indianen* van de *Ranche* *ries* (*), die geene schaaren hebben, ver-
 rigten zulks, door het tot op die hoogte
 aftebranden. Zij hebben ook de gewoon-
 te, om hunne lichamen rood te verwen,
 en met eene zwarte kleur te bestrijken, als
 zij in den rouw zijn. De Zendingen heb-
 ben deeze eerstgemelde wijze van zig te
 beschilderen verboden; maar zig genood-
 zaakt gevonden de andere te gedogen, de-
 wijl dit Volk aan hunne vrienden zeer naauw
 verknocht is. Zij storten tranen, wanneer
 derzelve nagedagtenis aan hunnen geest her-
 innerd wordt, al is het dat zij die vrienden
 langen tijd geleden verloren hebben, en zelfs,
 wanneer iemand bij toeval onvoorzigtig die
 namen noemt, achten zij zig beledigd. De
 banden van bloedverwantschap zijn bij hun
 minder sterk, dan die van vriendschap. De
 kinderen herkennen naauwlijks hunne Va-
 ders; zij verlaten deszelfs hut, zoo ras zij
 in staat zijn, om voor hun eigen levens-
 onderhoud te zorgen; maar zij behouden
 eene veel langduuriger verknochtheid aan
 de

1786.
 September.

(*) Dus worden de Dorpen der *Onafhanklijke In-
 dianen* genoemd.

1785. de Moeders, die hun met eene uitstekende
 September. teederhartigheid opvoeden, en nimmer
 slaan, dan wanneer zij bloohartigheid ont-
 waaren in de kleine kinder-gevechten met
 hunne jaar- en speelgenooten.

De oude Mannen in de *Rancherics*, die
 niet langer in staat zijn om ter jacht te gaan,
 worden op kosten van het geheele Dorp
 onderhouden, en men draagt hun door-
 gaans vrij groote achting toe.

Onafhang- De Onafhanglijke Indianen voeren zeer
lijke Inaia dikwijls oorlog; doch de vrees voor de
nen. Spanjaarden doet hun de Zendeling(chap-
 pen ontzien, en dit is mischien geene der
 minste oorzaken van de vermeerdering der
 Christen-buurten. — Hun wapentuig be-
 staat in een boog en pijlen, met een ge-
 punten steen vrij konstig bearbeid. Deeze
 bogen zijn van hout; de pees bestaat uit
 gevlochte osfen-zenuwen, en overtreft ver-
 re die der Inwoneren van *Port des Fran-*
çois.

Men heeft ons verzekerd, dat zij nimmer
 hunne gevangenen, noch hunne vijanden,
 op het slagveld gedood, opaten; dat zij
 niettemin, de overwinning behaald, en ee-
 nigen op het slagveld nedergeslagen heb-
 ben.

bende, van de Hoofden, of Mannen, die groote dapperheid betoond hadden, eenige stukjens inzwolgen; niet zoo zeer tot een teeken van haat of uit wraakzucht, dan wel uit eerbied voor hunnen moed, en in de vaste verbeelding, dat dit voedzel geschikt was, om ook hunnen moed aantewakkeren. Zij snijden, even als in *Canada*, aan de overwonnenen het hoofdhaar af; ook halen zij hun de oogen uit, welken zij tegen het bederf weten te bewaren, en als heerlijke zegeteekenen hunner overwinning in stand houden. Hunne gewoonte is, de dooden te verbranden, en de asch op hunne begraafplaatsen, *Morais* genaamd, te brengen.

Twee soorten van spelen zijn bij hun in zwang, waar aan zij al hunnen ledigen tijd besteedden. Het eerste, bij hun *Takersia* geheeten, bestaat in het werpen van een smallen hoep, van drie duimen over 't kruis, op een vierkant vlak, 't welk de ruimte beslaat van tien vierkante roeden, zonder gras, en met een heining afgesloten. Ieder der twee speelderen heeft eene toede in de hand, van de grootte eens gewoonen wandelstoks, vijf voeten lang; zij tragten

1786.
September.

1786.
Septem. ber.

deezen stok te steken in den hoep, terwijl dezelve in beweging is; als hun dit gelukt, winnen zij twee streepjes; wanneer de hoep enkel op hun stok hangen blijft, één; drie streepjes te krijgen, is winst. Dit spel geeft eene sterke beweging, dewijl de hoep of de stok in eene geduurige beweging is.

Het andere spel, *Tousfi* genaamd, is gemakliker; zij speelen het met vier personen, twee aan elke zijde: elk verbergt op zijne beurt een stukjen houts in zijne handen; terwijl de speelmakker duizenderlei gebaarden maakt, om de oplettendheid van zijne partij aftetrekken. Het is voor de omstanders zeer aartig te zien, hoe zij, tegen over elkander gezeten, de diepste stilzwijgenheid in acht nemen, wagtende op de gelaats-veranderingen en de geringste omstandigheden, welke hun kunnen dienen om de hand te ontdekken, waar in zig het stukjen hout bevindt: zij winnen of verliezen een streepje, naar mate zij raden of niet raden; die winnen, hebben 't recht, om het houtje op hunne beurt te verschuilen; vijf streepjes moeten 'er gewonnen worden, en 't geen verspeeld wordt, bestaat

staat meestentijds in koraalen. Bij de *Onafhankelijke Indianen* speelt men in deezer voege, om het genot der vrouwen.

1786
September.

Deeze laatstgemelde *Indianen* hebben geene kennis van God, noch van eenen toekomenden staat, uitgezonderd bij eenigen der zuidlijkste Natiën, die, voor de komst der Zendelingen, het Paradijs in 't midden van de zee stelden, waar de Gelukzaligen eene koele en frisheid genooten, die zij in hun brandend zand nimmer smaken; de Hel plaatsten zij in de diepste holen van het bergte.

De Zendelingen, in gevolge van hunne vooroordeelen, en misfchien volgens hunne eigene ondervinding, overtuigd, dat het verstand deezer lieden zeer gering, en bij na nooit ontwikkeld is, houden dit voor eene voldoende reden, om hen steeds als kinderen te behandelen. Zij laten slechts een klein getal tot de gemeenschap der Kerke ten vollen toe; deezen zijn de eerste vernuften in de Volkplanting, die, gelijk DESCARTES en NEWTON, hunne eeuw zouden verlicht hebben, door hunne tijdgenooten te leeren, dat tweemaal vier agt maakt; eene berekening, verre boven het

Wijze van bestiering door de Zendingen gebrukt.

1786.
September.

beriek van de meesten deezer lieden. De wijze van bestiering, door de Zendingen gevolgd wordende, is in 't geheel niet geschikt, om hen uit deezen staat van onkunde te redden; alles is ingericht, om hun de belooningen in een ander leven te doen erlangen; en de meest nuttige konsten, zelfs die van Dorpsheelmeesters, worden onder hun niet beoeffend. Veele kinderen sterven aan breuken, die door de geringste konstbewerking gemakkelijk te geneezen zouden zijn: onze Scheeps-heelmeesters waren gelukkig genoeg, om een klein getal derzelve te helpen, en hun het aanleggen van windzelen te leeren.

Men moet bekennen, dat zoo al de *Jesuiten* niet liefhebbender of godsdienstiger waren, dan de tegenwoordige Zendingen, zij ten minsten meer bekwaamheden bezaten. Het trotsch gebouw, 't welk zij in *Paraguay* eenmaal oprigtten, moet de grootste verwondering verwekken; maar men zal aan hunne heerschzugt en vooroordeelen steeds te wijten hebben dat stelsel van gemeenschap, het welk aan de bevordering der beschaaving zoo nadeelig, en in alle de Zendingenschappen in *California* te slaafsch

slaafsch gevolgd is. Deeze wijze van bestuur is voor de *Indianen* wezenlijk eene zoogenaamde Gods-regeering. Zij gelooven, dat de Geestelijken, die over hun gesteld zijn, eene onmiddelijke en dagelijkse gemeenschap met God hebben, en dat zij hem dagelijks op het Altaar doen nederdaalen. Onder begunstiging van dit denkbeeld, leven de Paters hier met de grootste veiligheid in het midden der Dorpen; zij sluiten zelfs des nachts hunne deuren niet, terwijl zij slapen, schoon de geschiedenis van hun Zendelingschap een voorbeeld oplevert, dat eenmaal één van hun is vermoord geworden. Men weet, dat deeze moord het gevolg was van een oproer, door onvoorzichtigheid veroorzaakt; want doodslag is een misdrijf, zeer zeldzaam, zelfs onder de *Onafhanglijke Wilden*. Bij hun wordt dezelve echter alleen met algemeene verachting gestraft. Maar indien iemand sneuvelt onder de slagen van verscheiden personen, veronderstelt men, dat hij dit lot verdiend hebbe, dewijl hij den haat van zoo veelen op zig geladen heeft.

Wij vonden te *Monterey* eenen Spaanschen Commisfaris VINCENT VASSADERE Handel in Oester- vellen.

1736.
September.

Y VEGA geheeten; hij had beveelen aan den Gouverneur overgebracht, om alle de Otterhuiden, van zijne tien Zendingfchappén, en vier Hoofdplaatfen, te verzamelen; dewijl de Regeering zig den handel in dezelve, bij uitsluiting, had voorbehouden. De Heer PAGES verzekerde mij, dat hij jaarlijks twintig duizend Otterhuiden kon leveren; met bijvoeging, dat, indien de handel op *China* de verkoop van dertig duizend stuks mogt vorderen, twee of drie Volkplantingen ten noorden van *St. François* hem welhaast in staat zouden ftellen, om dien handel ten voordeele zijns Volks te drijven.

Men kan zig niet genoeg verwonderen, dat de *Spanjaarden*, Landen bezittende, zoo nabij, en zoo veel gemeenfchaps hebbende met *Manilla* en *China*, tot heden toe onkundig gebleven zijn van de waarde deezer kostbaare Pelterijen.

't Is aan den Capitain COOK, en aan de uitgave zijner Reizen, dat de *Spanjaarden* deeze kundigheid hebben dank te weeten, zoo zeer met hun belang ftrookende, en welke bij vervolg de rijkfte winften zal opbrengen. Dus heeft deeze groote Man
ge.

gereisd ten algemeenen beste der Volken, en zijne eigene Natie behoudt alleen de eer der onderneming, en die van den grondslag gelegd te hebben.

1786.
September,

De Otter is een halfslachtig dier, zoo algemeen langs de geheele westkust van *America*, van den 28^{en} tot den 60^{en} graad, als de Zeehonden op de Kust van *Labrador*, en in *Hudsons-Baaij*. De *Indianen*, die zulke goede Zeelieden niet zijn, als de *Esquimaux*, en wier kano's te *Monterey* slechts van riet waren, vangen de Otters op het land in strikken, of slaan dezelve dood met zwaare stokken, wanneer zij hen op eenen afstand van het strand aantreffen; ten dien einde houden zij zig agter de rotsen verborgen; want dit dier verschrikt op het minste geluid, en begeeft zig onmiddelijk te water. In het afgelopen jaar, was eene Otterhuid niet meer waardig, dan twee Hazenvellen; de *Spanjaarden* dagten nooit, dat zij zoo gezocht zouden zijn; nimmer hadden zij dezelve naar *Europa* gezonden; en *Mexico* was eene te heete lugtstreek, om te veronderstellen, dat die Pelterije 'er eenige waarde zoude hebben.

Ik ben van begrip, dat, binnen het ver-

1786.
September.

loop van weinige jaaren, in den handel der *Rusfen* te *Kiatcha* eene groote verandering zal plaats grijpen, wegens de moeielijkheid, om aan zulk eene mededinging het hoofd te bieden. De vergelijking, door mij gemaakt, tusfchen de Ottervellen van *Monterey*, en die van *Port des François*, doet mij besluiten, dat de huiden van het zuiden de minste in innerlijke waarde zijn; doch het verschil is zoo gering, dat ik 'er niet vast op durve aangaan, en twijffele, of dit onderscheid tien ten honderd bedragen zal, in geval van verkoop. Het is bijkans zeker, dat de nieuwe Maatschappij te *Manilla* zig van dien handel zal trachten meester te maken; en dit zou eene allergelukkigste zaak voor de *Rusfen* wezen, dewijl de aart van alle uitsluitende Maatschappijen medebrengt, dat dezelve aan alle takken van handel en arbeidzaamheid den doodsteek geeft; terwijl integendeel de vrije handel alleen den bloei bezorgen kan, voor welken zij vatbaar zijn.

Bevol-
king van
Nieuw-
California.

Nieuw - California, hoe wel een zeer vruchtbaar Land, is bijna geheel onbe-
woond; eenige Soldaten, met *Indiaansche*
vrouwen getrouwd, die binnen de Forten

woonen, of in kleine benden tot veiligheid
des Lands in de Zendelingschappen ver-
deeld zijn, maken tot hier toe de geheele
Spaansche Natie in dit gedeelte van *Ame-*
rica uit. Dit Land zoude in 't geheel niet
behoeven te zwigten voor *Virginïë*, het
welk 'er tegen over ligt, wanneer het niet
zoo ver van *Europa* was afgeleged, maar
de nabijheid van *Asië* zoude dit nadeel kun-
nen vergoeden, en, naar mijn inzien, zou-
den goede wetten, en vooral de vrijheid
van handel, aan het zelve wel dra eenige
inwooners bezorgen: want de *Spaansche*
bezittingen zijn zoo uitgestrekt, dat het met
geene mogelijkheid te veronderstellen is,
dat, nog in een langen reeks van tijd, de
bevolking in eenigen dier Volkplantingen
kan vermeerderen. Het groot getal van
ongehuwde perfoonen van beiderleije kun-
ne, die, uit een beginzel van deugd, zig
aan dien staat hebben toegewijd, en de on-
veranderlijke Staatkunde der Regeering, om
niet meer, dan éénen Godsdienst, toe te la-
ten, en de geweldigste middelen tot des-
zelfs handhaving te bezigen, zullen steeds
een nieuw beletzel tegen allen aanwas van
bevolking veroorzaken.

Het

1786.
September.

1786.
September.

Het bestuur der Volken, die tot het Christendom bekeerd zijn, zoude veel voordeliger voor de bevolking wezen, indien het recht van eigendom, en eene zekere vrijheid, daar van den grondslag uitmaakten. Intusschen hebben de Paters, zedert dat zig tien onderscheiden Zendelingschappen in *Noord California* gevestigd hebben, aldaar zeven duizend zeven honderd en één *Indianen* van beiderleije kunne gedoopt, en 'er alleenlijk twee duizend drie honderd agt en tachtig begraven: maar men moet in aanmerking nemen, dat deeze berekening niet bewijst, zoo als in onze *Europeesche* Steden, of de bevolking toeneemt of vermindert, vermits zij alle dagen *Onafhankelijke Indianen* doopen; hier uit vloeit alleenlijk voort, dat het Christendom wordt uitgebreid, en dat, zoo als ik reeds gezegd heb, de zaken van het toekomstend leven in geene betere handen zijn konden.

De *Franciscaner* Zendelingen zijn bijna allen *Europeanen*, zij hebben een *Collegie*, of Klooster in *Mexico*, welks Opzigter in *America*, de Generaal van zijne Orde is. Dit huis is niet afhankelijk van den Provinciaal der *Franciscanen* in *Mexico*, maar des-

deszelfs Opper-Bestuurers zijn in *Europa*. ^{1786.}
 De Onder-Koning is thans de eenige ^{September.}
 Rechter in geschillen, die tusschen de on ^{Gezag}
 derscheidene Zendingeschappen ontstaan, ^{van den}
 als welke het gezag van den Bevelhebber ^{Koning}
 van *Monterey* niet erkennen; de laatstge- ^{van Mexi-}
 melde is alleenlijk verpligt aan hun de
 sterke hand te leenen, wanneer zij zulks
 vorderen. Dewijl echter alle de *India-*
nen, en voornamelijk de onbekeerden,
 onder hem staan, en dewijl hij bovendien
 over de Ruiterte, die in de zetelplaats
 der Zendingeschappen gevonden wordt,
 het bevel voert, zoo wordt, door deze
 verschillende, en tegen elkander inloopen-
 de betrekkingen, zeer dikwils de goede ver-
 standhouding tusschen het Krijgs- en Gods-
 dienstig Bestuur gestoord, terwijl aan het
 laatste, in *Spanje*, bijna altijd de hand
 wordt boven 't hoofd gehouden. Voor-
 heen werden deeze zaken gebragt voor den
 Gouverneur der Binnenlandsche Gewes-
 ten; maar de nieuwe Onder Koning, DON
 BERNARDO GALVES, heeft al dit gezag
 tot zig getrokken.

Spanje geeft vier honderd Piasters aan ^{Bezoldin-}
 elken Zending, welker getal in ieder ^{gen der}
 Pa ^{Zendingen-}
 gen; enz.

1786.
September.

Parochie op twee bepaald is; die boven dat getal is, ontfangt geene bezolding. Men heeft niet veel geld noodig in een Land, waar niets te koopen valt; de koralen zijn de eenige munt der *Indianen*. Dienvolgende zendt het *Mexicaansch Collegie* nooit een enkelen Piaster in specie, maar de waarde derzelve in goederen, als kaarsen ten gebruike van de Kerk, chocolaad, suiker, olij, wijn, benevens eenig lijnwaad, waar van de Zendingen gordels maken, ten einde door de bekeerde *Indianen* gebruikt te worden tot bedekking van die deelen, welken de eerbaarheid verbiedt te ontblooten.

De bezolding van den Gouverneur bedraagt vier duizend Piasters; die van zijnen Stedehouder vier honderd en vijftig; die van den Capitain, welke het opper-toezigt heeft over de twee honderd drie en tachtig Ruiters, die in de beide *California's* verspreid liggen, twee duizend Piasters. Elke Ruiters trekt twee honderd zeventien Piasters; maar hij is verpligt in zijn onderhoud te voorzien, en zig zelve de noodige paarden, kleederen, wapentuig, en met één woord, alle zijne behoeften aante-schaf.

schaffen. De stoetereijen, en de osfen
 staan onder het opzigt van den Gouverneur, ^{1786.}
 die aan de Soldaten, de Paarden, en het ^{Septembœr.}
 vleesch, het welk zij noodig hebben, ver-
 koopt. De prijs van een goed paard is
 agt Piasters, en van een os vijf. Met het
 einde van het jaar rekent hij met elken
 Ruiters af, en betaalt hem, het geen hij in
 geld meerder te vorderen heeft.

Dewijl de Soldaten der hoofdplaats, een ^{Geschen-}
 getal van agttien uitmakende, ons duizend ^{ken aan de}
 kleine diensten gedaan hadden, verzogt ik, ^{Soldaten}
 om hun een stuk blaauw laken ten geschen- ^{en India-}
 ke te mogen geven; en ik zond aan de Zen- ^{nen.}
 delingen, dekens, gewerkte stoffen, kora-
 len, ijzerwerk, kortom alle klenigheden, die
 hun van dienst konden zijn, en welken wij
 geene gelegenheid gehad hadden, om on-
 der de *Indianen* van *Port des François* uit-
 tedeelen. De Voorzitter maakte aan het ge-
 heele gehucht bekend, dat dit een geschenk
 was van hunne getrouwe en oude Bondge-
 nooten, die denzelfden Godsdienst met de
Spanjaarden beleden; waar door wij hun-
 ne oplettendheid zoo bijzonderlijk tot ons
 trokken, dat elk hunner ons, des anderen
 daags, een bos hooij of stroo bragt voor de

1786. osfen en schapen, die wij medenamen. On-
 September. ze Tuinman gaf aan de Geestelijken eenige
 Aardappelen van *Chili*, die volmaakt goed
 gebleven waren. Ik geloof, dat dit geen
 van onze minste geschenken was, en dat
 dit gewas op de ligte en zeer vruchtbaare
 gronden, in den omtrek van *Monterey*, zeer
 welig groeijen zal.

*Waarne-
 minzen
 der K. uid.
 kundigen
 enz.* Van den dag van onze aankomst af hiel-
 den wij ons bezig met de zorg, om water
 en hout in te neemen; men had ons toe-
 gestaan het hout te hakken op die plaat-
 sen, waar het voor onze floepen meest ge-
 schikt was. Onze Kruidkundigen lieten,
 van hunnen kant, geen oogenblik verloren
 gaan, om hunne verzameling van planten
 te vergrooten; maar het jaargetijde was hun
 niet gunstig. De hette van den zomer had
 de planten geheel en al verdroogd, en der-
 zelve zaaden lagen over den grond ver-
 spreid. Onze Tuinier, COLLIGNON, her-
 kende geene anderen, dan de Alssem, de Zee-
 Alssem, de Averuit, de Bijvoet, de *Mexi-
 caansche* Thee, het Guldenkruid van *Can-
 da*, het Sterrekruid, het Duizendblad, de
 Nagtschade met zwarte vruchten, het Glas-
 kruid, en de Water-Kruis en Munt. De
 tui-

tuinen van den Gouverneur en der Zendingen waren vol van keuken-groenten, die aan ons bezorgd werden; zoo dat ons Scheepsvolk, in geen Land hoe genaamd, eene grootere meenigte van groenten gehad heeft.

1786.
September.

Onze liefhebbers van gesteenten waren niet minder ijverig, dan de Kruidkundigen, maar zij waren nog minder gelukkig. Op de bergen, in de holen, aan het strand, ontmoetten zij niets anders dan een ligten, leemachtigen steen, die zeer bros was, en in eene soort van mergel bestond; zij vonden ook stukken van granaat-steen, met aderen van gecristalliseerde Veld-spath, eenige stukken Porphijr en Jaspis, maar geen spoor hoe genaamd van metalen. De schelpen zijn 'er al mede niet overvloedig, uitgenoomen fraaije Zee-ooren, waar van de schelp de schoonste goudkleur vertoont; zij hebben tot negen duimen lengte op vier duimen breedte; al het verdere is niet der moeite waardig om het op te zamelen. De oost- en zuid-kust van *Oud California* is veel rijker in dit gedeelte der Natuurlijke Geschiedenis: men vindt aldaar peerlen, welke die van *Ceylon*, of van de *Perfische*

1786. *Golf*, in fraaiheid en grootte evenaaren. September. Het zoude ook een artikel van grootte waarde zijn, het welk zekerlijk in *China* grooten aftrek hebben zoude; maar de *Spanjaarden* kunnen met geene mogelijkheid alles aanwenden, waar toe zoo veel vlijt en arbeidzaamheid verëischt wordt.

Waar. DE LAMANON, die mij de volgende neemingen omtrent de taal der Indianen. aantekeningen, betrekkelijk het taal-eigen der onderscheidene Volken, die in den omtrek van *Monterey* wonen, heeft medege-deeld, is van begrip, dat het uitermaten moeielijk is, daar van een naauwkeurig woordenboek te leveren; en hij kan voor niets instaan, dan dat hij alle moeite heeft aangewend, om geene mislagen te begaan: hij zoude mischien zelf op zijne eigene waarneemingen geen vertrouwen gesteld hebben, zoo hij bij de *Zendingen*, alwaar hij vier dagen heeft doorgebracht, niet twee *Indianen* had aangetroffen, die, het *Spaansch* volmaakt kundig zijnde, hem van zeer grooten dienst geweest waren.

Volgens de waarneemingen van DE LAMANON is 'er mischien geen Land, waar de verschillende taal-eigens zoo meenigvuldig zijn, als in *Noord-California*. De tal-

talrijke Volken, die dit Land bewoonen, schoon niet ver van elkander afgelegen, leven geheel op zig zelve, en hebben elk eene bijzondere spraak. Dewijl het te moeielijk is, om die allen te leeren, getroosten zig de Zendelingen, met 'er geen één van te kennen; zij hebben een Tolk noodig tot hunne predikingen, en vermaningen bij het sterfbed.

Monterey, en de Zending van *St. Carlos*, die daar toe behoort, bevatten in zig het Land der *Achastliërs*, en der *Ecclemachen*. Uit de beide taalen deezer Volken, die gedeeltelijk tot eene en dezelfde zending behooren, zoude wel dra een derde ontstaan, indien de bekeerde *Indianen* met de onbekeerden geene gemeenschap meer hielden. De taal der *Achastliërs* is geëvenredigd aan het klein bestek van hunne verstandelijke vermogens. Gelijk zij weinig afgetrokken denkbeelden bezitten, hebben zij weinig woorden om dezelve uitdrukken: het is ons zelfs toegescheenen, dat zij alle de zoorten van dieren niet door onderscheidende benamingen kunnen aanduiden; zij geven denzelfden naam, *Ouakeche*, aan de padden; zoo wel als aan de kikvorschen:

1786. zij weten zelfs niet te onderscheiden de
 September. planten, welken zij tot het zelfde gebruik bezigen. Hunne benamingen, om zedelijke voorwerpen uittedrukken, zijn bijna allen van 't gevoel van de smaak ontleend, als zijnde dit het zintuig, aan het welk zij zoo gaarne voldoening geven. Zoo bedienen zij zig van het woord *misfich*, om een goed mensch, zoo wel als een smakelijk voedzel aantedeutend, en den naam van *keches* geven zij aan een slecht mensch, even als aan bedorven voedzel.

Het meervoudig getal onderscheiden zij van het enkelvoudige; zij buigen eenige tijden der werkwoorden: maar van naamwoorden kennen zij geene buiging. Hunne zelfstandige naamwoorden zijn veel meer in getal, dan de bijvoeglijke; en zij gebruiken nooit de letters F, B, noch X; zij hebben de *chr*, even als de inwooners van *Port des François*: *chrskonder*, een vogel; *chruk*, een hut; maar hunne uitspraak is over 't algemeen veel zagter.

De dubbelde klinkletter *ou* komt in meer dan de helft van hunne woorden voor: *chouroui*, zingen; *touroun*, de huid; *soueurs*, de nagel; en de medeklinkers, waar
 me-

mede de woorden beginnen, zijn meest al-
 tijd de T, en de K; de uitgangen der
 woorden verschillen zeer dikwils.

1786.
 September.

Zij bedienen zig van hunne vingeren, om tot tien toe te tellen: weinigen onder hun zijn in staat, om zulks zonder behulp van eenig teeken te verrigten. Indien zij het getal, het welk op agt volgt, willen uitdrukken, beginnen zij, met op hunne vingeren te tellen, één, twee, enz., en zij houden op, wanneer zij negen genoemd hebben; zeldzaam zelfs komen zij tot het getal van vijf, zonder dit hulpmiddel.

De woorden, waar mede zij de getallen uitdrukken, zijn de volgende: — Een, *moukala*. Twee, *outis*. Drie, *capés*. Vier, *outiti*. Vijf, *is*. Zes, *etefake*. Zeven, *kaleis*. Agt, *ouloufmasakhen*. Negen, *pak*. Tien, *tonta*.

Het Land der *Ecclemachen* strekt zig, oostwaards van *Monterey*, meer dan twintig mijlen ver uit. De taal van deszelfs inwoners verschilt geheel en al van die der nabuurige Volken; zij heeft zelfs meer overeenkomst met onze *Europeesche* taalen, dan met de *Americaansche*. Dit taalkundig verschijnsel, het merkwaardigste ten deezen

1786.
september.

opzigte, het welk op dit vaste Land nog is waargenomen, is misfchien belangrijk voor de geleerden, die in de vergelijking der talen de gefchiedenis van de verplaatfing der Volken zoeken. Het fchijnt, dat de *Americaanfche* taalen een onderscheidend kenmerk hebben, waar door zij van de taalen van het oude vaste Land ten eenemaal verfchillen. Wanneer men dezelve vergeelijkt met die van *Brasilië*, van *Chili*, van een gedeelte van *California*, als mede met de talrijke woorden-lijften, door onderscheiden Reizigers opgegeven, ziet men, dat over 't algemeen in de *Americaanfche* taalen ontbreken verfcheiden letters, die met de lippen worden uitgesproken, en in het bijzonder de letter F, welke nogtans de *Ecclemachen* gebruiken en uitspreken, even als de *Europeanen*. De taal van dit Volk is voor 't overige veel rijker, dan die der andere Volken van *California*, fchoon zij met de taalen der beschaafde Natiën in geene vergelijking gefield kan worden. Zoo men al uit deeze waarnemingen zoude willen besluiten, dat de *Ecclemachen* geene oorspronkelijke bewooners van dit gedeelte van *America* zijn, moet men

men ten minsten toegeven, dat zij het zedert langen tijd bewoonen; want ten aanzien van kleur, wezenstrekken, kortom van hunne geheele uiterlijke gedaante, verschillen zij van de andere Volken deezer landstreek niet.

Hunne woorden, om de getallen uitte- drukken, zijn deeze: — Een, *pek*. Twee, *oulach*. Drie, *oulléf*. Vier, *amnahon*. Vijf, *pemaca*. Zes, *pekoulana*. Zeven, *houlakoalano*. Agt, *houlefala*. Negen, *kamakoualane*. Tien, *tomoïla*. — Vriendin, *nigefech*. Boog, *pagounach*. Baard, *isco- tre*. Dansen, *meffia*. Tandem, *aour*. Zee- hond, *opopabos*. Neen, *maal*. Ja, *ike*. Vader, *aoi*. Moeder, *atzia*. Star, *aimou- las*. De nacht, *toumanef*.

Des avonds van den 22ⁿ was alles inge- scheidt; wij namen afscheid van den Gouverneur, en van de Zendelingen. Wij namen zoo veel voorraad mede, als toen wij van het Eiland *la Conception* vertrokken; het gevogelte van den Heer FAGES, en van veele Geestelijken, was in onze kooijen overgegaan; de laatstgemelden hadden daar bij bovendien gevoegd, graanen, boonen, erweten, zonder iets voor zig te be-

1786.
September.

Vertrek
van Mon-
terey.

1786.
september.

houden, dan het geen zij volstrektelijk niet misfen konden. Zij wilden geene betaling van ons aanneemen, en lieten zig eindelijk daar toe alleen bewegen door onze voorstellingen, dat zij wel bestuurders, maar geene eigenaars van de goederen der Zendingfchappen waren.

Den 23^m, was de wind ons tegen, en, des morgens van den 24^m, gingen wij met eene frifche westelijke koelte onder zeil. DON ESTEVAN MARTINEZ was reeds met het aanbreken van den dag aan boord gekomen; zijne floep, met al zijn volk, was steeds ten onzen dienfte, en zij waren ons in al onzen arbeid behulpzaam. Ik kan niet, dan met zeer flauwe trekken, uitdrukken, de gevoelens van dankbaarheid, welke wij aan zijne goede behandeling verfhuldigd zijn, gelijk ook aan die van den Heer VINCENT VASSADRE Y VEGA, een zeer verftandig en verdienstelijk Jongman, die in 't kort naar *China* staat te vertrekken, om aldaar een Verdrag, betrekkelijk den handel in Otterhuiden, te fluiten.

Terwijl ons fcheepsvolk bezig was met het noodige hout en water intenenen, deedt DAGELET zijn Quadrant aan Land
bren-

brengeu, ten einde met de grootste juistheid de breedte van *Monterey* te bepalen. Het speet hem zeer, dat de omstandigheden mij niet toelieten, aldaar lang genoeg te verblijven, om de vergelijkingen van onze Zee-Uurwerken te kunnen hervatten. Het steelen van de verzameling van waarnemingen, door de Wilden te *Port des François* gepleegd, bragt hem in eenige onzekerheid, omtrent de dagelijksche vertraging van het Uurwerk N°. 19, met welks behulp wij alle de punten van de *Americaansche Kust* bepaald hadden. Deeze Starrekundige meende zelfs als nietig te moeten beschouwen de vergelijkingen, op *l'Isle du Cenotaphe* gemaakt, en gaf boven dezelveu den voorrang aan die van de Baaij *Talcaguana* in *Chili*, hoe zeer mischien al te oud, om 'er zig geheel en al op te kunnen verlaten. Men moet echter niet uit het oog verliezen, dat wij, voor elken dag, de lengte, door het Uurwerk opgegeven, vergeleken met die, welke de waarneeming van den afstand der maan van de zon, aan boord van elk Fregat gedaan wordende, aanwees, en dat de volmaakte en bestendige overeenkomst van beiden geen twijffel kan overlaten,

1786.
September.

1786.
September.

ten, dat die geenen, tot welken wij ons bepaald hadden, volkomen juist waren.

Dewijl de geenen, die beminnaars van naauwkeurige wetenschappen zijn, mischien gaarne zouden weten, tot welke hoogte de mislagen klimmen kunnen, waar voor de bepalingen der lengte, die, volgens den waargenomen afstand der maan van de zon, op zee gemaakt worden, vatbaar zijn kunnen, schijnt het mij niet ongepast, hier van een denkbeeld optegeven.

In weerwil van een langen reeks van waarnemingen, heeft het, tot hier toe, aan deskundigen niet mogen gelukken, om tafelen van de bewegingen der maan te geven, die volmaakt juist waren. Intusfchen veroorzaakt deeze eerste soort van mistasting, in aanmerking van de juistheid, die deeze tafelen reeds bereikt hebben, eene onzekerheid van ten hoogsten 40 of 50 minuten tijds, en doorgaans alleenlijk van 30 minuten, het welk met een vierde van een graad Geographische lengte overeenkoomt; om dat de beweging der maan met opzigt tot de zon, door elkander gerekend, een halve minuut van graad op elke minuut van tijd uitmaakt, en dat de minuut van
tijd

tijd overeenkomt met een vierde van een graad van Geographifche lengte: waar uit volgt, dat de lengten, welken men afleidt uit de vergelijking der afstanden, op zee waargenomen, met de afstanden, die volgens dezelfde tijdperken, en met eenen bepaalden middaglijn, berekend zijn in de te maken tafelen aan geengrooter misflag onderworpen kunnen zijn, zoo 'er al één plaats heeft, dan van een vierde van een graad, in de meest gewoone gevallen, dikwils zelfs van eene mindere hoeveelheid, en zeer zeldzaam van eene grootere.

1786.
September.

De tweede oorzaak van mislagen, voortkomende uit de onvolmaaktheid der werktuigen, en het gebrek van naauwkeurigheid of juistheid in den waarnemer, kan niet zoo net bepaald worden, als die, welke uit de onvolkomenheid der tafelen voortspruit

Ten aanzien van de Octanten en Sextanten, hangt de misflag, voor zoo veel het werktuig betreft, van de juistheid der verdeelingen af; en, wat den waarnemer belangt, 1°. van de moeielijkheid, om het punt van *nul* te bepalen; 2°. van de moeielijkheid, om de zamenstooting der twee geflarn-

1786.
September.

starnten wel waartenemen: dit laatste hangt af van een goed gezicht, van de gewoonte, en van de naauwkeurigheid in den waarneemer.

De werktuigen, *Cercles à reflexion* genaamd, hebben, ten aanzien der mislagen, niets gemeens met de Sextanten en Octanten, dan de moeielijkheid, om de zamenstooting der starnten waartenemen; en zij verdienen boven deezzen den voorrang, om dat ze met meer zekerheid gebruikt kunnen worden. Voornamentlijk loopt men ook geen gevaar, om eene verkeerde opmaking uittebrengen; want, dewijl de waarnemingen wederkeerig, dan naar de rechte, dan weder naar de linke zijde, gedaan worden, heeft men nimmer noodig die opmaking te doen. Wat de onnaauwkeurigheid der verdeelingen betreft, dezelve is willekeurig, naar mate men de waarneemingen meer of min herhaalt, en het hangt alleen van het geduld van den waarneemer af, om de mistasting, uit de verdeeling voortkomende, eindelijk op niet te doen uitloopen (*).

Na

(*) De Sextanten, van welken wij gebruik gemaakt hebben, zijn van het maakzel van RAMSDEN,

een

Na op deeze wijze den kring der misflagen bepaald te hebben, mogen wij met recht besluiten, dat onze bepalingen der lengte, door den afstand der maan van de zon waartenemen, door elkander gerekend zijnde, nimmer eene grootere mistasting, dan van een vierde van een graad, hebben kunnen bevatten; want, van de *Cercle à reflexion* steeds gebruik gemaakt hebbende, nimmer hebbende verzuimd, om, bij elke bewerking, de waarneming zoo dikwijls te herhalen, als de tijds omstandigheden het maar toelieten, en de waarnemers bovendien zeer goeffende lieden zijnde, hadden wij voor niets te vreezen, dan voor de onzekerheid, of de bepaalde mistasting, [die uit de onvolkomenheid van de tafelen der maan konde voortspruiten.

1786.
September.

Wij konden dus met genoegzaame zekerheid van den uitslag dier bewerkingen, die bijna dagelijks herhaald werden, gebruik ma-

een *Engelsch* Werktuigmaker; de *Cercles à reflexion* zijn, volgens de uitvinding van DE BORDA, gemaakt door LENOIR, zijnde een *Fransch* Ingenieur, voor de Wis- en Sterrekundige Werktuigen.

1786.
September.

maken, om de regelmatigheid van het Scheeps uurwerk te bepalen, door deszelfs aanwijzingen met de eerstgemelden te vergelijken. Wij verlieten ons bovendien, met reden, op de aanhoudende overeenstemming van verscheidene gemaakte waarneemingen, bij verschillende gelegenheden, en afzonderlijk aan boord van elk Schip, gedaan. Deeze dienden dus wederkeerig tot een ontwijfelbaar bewijs van de onwankelbaare regelmatigheid van het Scheeps - uurwerk N°. 19, met behulp van het welk wij de lengten bepaald hebben van alle de punten der *Americaanfche* Kust, door ons aangedaan. Allerleije soorten van voorzorgen, die wij bij aanhoudendheid genomen hebben, geven mij de verzekering, dat onze bepalingen eenen trap van juistheid verkregen hebben, die aan deskundigen en aan zeelieden alle vertrouwen moet inboezemen.

De nuttigheid der Scheeps - uurwerken is zoo algemeen erkend, en zoo duidelijk ontvouwd in de *Reize van DE FLEURIEU*, dat wij van de daar door genotene voordeelen niet behoeven te spreken, dan om des te meer te doen blijken, hoe zeer BERTHOUD de verwagting van zijne bekwaam-

kwaamheid zelfs overtroffen heeft; vermits, na verloop van agttien maanden, de N°. 18 en 19. even voldoende aanwijzingen hebben opgegeven, als bij ons vertrek, en ons, verscheiden malen daags, onze berekening der lengte op het naauwkeurigst bezorgden, zoo dat BERNIZET, dien overeenkomstig, de Kaart der *Americaansche* Kust heeft opgemaakt (*).

1786.
September.

Deeze Kaart heeft zekerlijk veele bijzonderheden agter wegen gelaten; maar wij kunnen echter voor de naauwkeurigheid der bepalingen van de hoofd-punten der Kust, zoo als die door hem gemaakt zijn, instaan: zij is ons over 't algemeen toegescheenen juist te zijn; wij hebben geene brandingen in de ruime zee bemerkt, maar

'er

(*) Ik moet hier doen opmerken, dat het maken der Sterrekundige waarnemingen en der Kaarten, aan beide Schepen gemeen was; en dewijl MONGÉS op *Teneriffe* gebleven was, is DE LANGLE, die zelf een zeer goed Sterrekundige is, met deezen arbeid geheel en al belast geworden, wordende hij daar in geholpen door VAUJUAS, LAURISTON, en BLONDELA. De laatstgemelde is voor een gedeelte maker van de Kaarten, volgens de waarnemingen, die hem werden ter hand gesteld.

1786.
September.

'er zouden eenige banken dicht bij de Kust kunnen zijn: echter hebben wij geene reden, om dit te veronderstellen.

Het gedeelte van den grooten *Oceaan*, het welk wij, om te *Macao* te komen, moesten overzeilen, is eene bijna onbekende zee, in welke wij konden hopen eenige nieuwe Eilanden te ontmoeten. De *Spanjaarden*, die deeze zee alleen bevaaren, hebben, zedert langen tijd, dien geestdrift tot het doen van ontdekkingen verloren, die, door goud-dorst gedreven, hun alle gevaren deed trotseeren. Deeze warme geestdrift is vervangen door de koude berekening van veiligheid; wanneer zij dus van *Acapulco* naar *Manilla* vaaren, bepalen zij hunnen weg tot eene streek van twintig mijlen, tusfchen 13 en 14 graden breedte; bij hunne te rug komst, volgen zij ten naasten bij de 40°. parallel-lijn, met behulp van de weste-winden, die in deeze strecken dikwijls waaijen. Eene langduurige ondervinding heeft hen overtuigd, dat zij hier, noch verborgene klippen, noch ondiepten, te vreezen hadden; zij kunnen dus des nachts met even weinig gevaar zeilen, als in de *Europeesche* zeeën. Dewijl hunne overtocht

nu

nu meer regelrecht is, zoo is dezelve daar door korter, en de ladingen hunner Rheeders zijn minder blootgesteld, om door schipbreuk te vergaan.

1786.
September.

Dewyl onze reize ten oogmerk had het doen van nieuwe ontdekkingen, en het bevaaren der tot nog toe min bekende zeeën door te zetten, ontweken wij de bekende vaarwateren even zorgvuldig, als de koopvaardijfchepen doorgaans de gewoone streek volgen. Wij waren echter verplicht de richting der pasfaat-winden in acht te nemen, zonder welke hulp wij in geen zes maanden *China* zouden hebben kunnen bereiken, en dus in het verder ontwerp onzer reize zouden zijn te leur gesteld geworden.

Ontwerp
der reize.

Bij mijn vertrek van *Monterey* besloot ik, mijn koers zuidwestwaards te rigten, op 28 graden breedte, op welke hoogte eenige Aardrijkskundigen het Eiland *Nostra Señora de la Gorta* geplaatst hebben. Alle mijne pogingen, om den Reiziger optesporen, die weleer deeze ontdekking deed, zijn vrugteloos geweest: te vergeefs doorbladerde ik mijne aantekeningen, en alle de gedrukte Reizen, die aan boord der beide Fregatten waren; ik vond noch de waa-

Vruchteloos zoeken naar het Eiland Nostra Señora de la Gorta.

1786.
September.

re, noch de verdichte geschiedenis van dit Eiland, en ik verbeeld mij, dat de Aardrijkskundigen, met aan het zelve eene plaats op den grooten Oceaan aantewijzen, slechts de Kaart gevolgd hebben, die de Admiraal ANSON op de Galjoen van *Manilla* vond.

Tegen winden en silte hielden ons twee dagen in 't gezicht van *Monterey*; maar in 't kort draaide de wind naar het noordwesten, waar door ik de 28°. parallel-lijn konde bereiken, op welke ik een streek van vijf honderd mijlen meende afteleggen, tot aan den graad van lengte, op welchen het Eiland *Nostra Senora de la Gorta* liggen moest: niet zoo zeer in de hoop van het zelve te zullen vinden, dan wel met oogmerk, om het op de Zeekaarten uittewisfchen, vermits het te wenschen ware, ten nutte van de Zeevaart, dat Eilanden, wier lengte en breedte niet juist bepaald zijn, weggelaten werden, tot dat naauwkeurige waarnemingen, immers ten aanzien van de breedte, hunne waare plaatfing zouden hebben aangewezen.

October.

Mijn overtocht was in 't eerst zeer voorfpoedig, maar den 18^{en} October draaide de wind naar het westen, en bleef zoo vast

in

in dien hoek, als op de hooge breedten. Agt of tien dagen lang had ik met deeze hinderpalen te worstelen; de regenbuien en stormen waren bijna zonder ophouden; de vochtigheid tusfchen het verdek was buitengemeen; alle de kleederen der Matroosfen werden nat, en ik was zeer beducht, dat de fcheurbuik het gevolg van dit kwaade weder zijn mogt: wij hadden nog geene zieken; maar onze reize, fchoon reeds vrij lang geduurd hebbende, was naauwlijks begonnen, in vergelijking van het groote vak, het welk ons nog te doen stond. Zoo al het groot ontwerp van onze reize in niemand bekommering verwekte, toonden ons onze zeilen en ons wandt alle dagen, dat wij zedert zestien maanden onophoudentlijk zee gebouwd hadden; alle oogenblikken brak ons fcheepftruijg, en onze zeilenmakers hadden de handen vol, om de zeilen, die bijna geheel verfleten waren, in stand te houden. Wij hadden zekerlijk vrij wat ingeruilde goederen aan boord; maar de nog voor handen zijnde langduurigheit van onze reize, vorderde de geftrengfte bezuiniging. Bijna de heift van onze touwen was reeds onbruikbaar, en wij waren nog in

 1786.
 October.

verre na niet op de helft van onze reize.
 1786. Den 30ⁿ November, op 24 graden 4
 November. minuten noorder breedte, en 165 graden 2
 minuten westelijker lengte, werden wij door
 zeer veele vogelen omringd, behoorende
 tot het geslacht der Zee-meeuwen, Fre-
 gatten, en Zee-zwaluwen, die doorgaans
 niet verre van 't land af vliegen: wij namen
 alle omzichtigheid in acht, en maakten
 's nachts weinig zeil. Des avonds van den
 4ⁿ November, ontdekten wij een Eiland,
 Ontdek- vier of vijf mijlen westwaards van ons af
 king van het Eiland Necker. liggende: het kwam ons voor van weinig
 aanbelang te zijn, maar wij vleidden ons,
 dat het 't eenige niet zijn zoude.

Ik gaf seín, om bij den wind te zeilen,
 en den geheelen nacht te laveeren, terwijl
 wij met ongeduld den dag afwagttén, om
 onze ontdekking voorttezetten. Den 5ⁿ No-
 vember, des morgens ten vijf uren, waren
 wij slechts drie mijlen van het Eiland af,
 en ik zeilde vlak voor den wind op het zel-
 ve aan. Ik beval aan de *Astrolabe*, om
 voor uit te zeilen, en zig tot het uitwer-
 pen van het anker gereed te houden, in-
 dien de Kust eenen goeden ankergrond
 opleveren mogt.

Dit

Dit zeer klein Eiland is eigenlijk maar een Rots, omtrent vijf honderd toifen lang, en ten meesten zestig hoog. Men ziet 'er geen enkelen boom, maar veel gras op den top. De kaale rots is geheel wit door den drek der vogelen, het geen met de roode vlakken, die niet met gras bewassen zijn, eene zonderlinge vertooning maakt. Ik naderde aan het zelve tot op een derde van een mijl. De zee sloeg overal tegen de steile oevers aan, zoo dat wij aan geene landing denken konden. Ik gaf aan het zelve den naam van het Eiland *Necker*. Al is het, van wegen deszelfs onvruchtbaarheid, van weinig aanbelang, is het echter zeer nuttig voor de Zeelieden, om het te kennen, vermits het voor hun eene zeer gevaarlijke klip zoude kunnen zijn. Volgens onze pijlingen en waarnemingen gisfe ik, dat het Eiland *Necker* thans niets anders is, dan het toppunt van een meer merkwaardig Eiland, door de zee langzamerhand weggespoeld, om dat het waarlijk uit eene zachte, of oplosbaare zelfstandigheid bestond. De Rots echter, die zig thans aan het oog vertoont, is zeer hard, en kan, nog eeuwen lang,

 1786.
 November.

den tijd, en het slaan der golven verduuren.
1786.
November.

Den geheelen dag hadden wij, onophoudentlijk, wachten boven in de mast geplaatst. Het weder was regen- en stormachtig; van tijd tot tijd echter klaarde het eenigzints op, en wij konden alsdan tien of twaalf mijlen ver zien: bij het ondergaan der zon vooral, was het zeer mooi weder. Wij zagen niets rondom ons heen: maar het getal der vogelen verminderde niet, en wij zagen troepen van verscheiden honderden, die tegen elkander in vlogen; zoo dat wij met geene mogelijkheid konden waarnemen, naar welke streek des hemels zij hunnen weg richteden.

Bij het begin van den nacht hadden wij zulk helder weder, en de maan, die bijna vol was, verspreidde zulk een ruim licht, dat ik oordeelde te kunnen blijven voortzeilen. Ik had ook, des avonds te voren, bij heldere maaneshijn, het Eiland *Necker* op vier of vijf mijlen afftands vernomen. Ik gelastte echter om de bijzeilen in te binden, en niet meer dan drie of vier mijlen in een uur aftezeilen. Wij hadden eenen oosten wind, en stuurden westwaards.

Ze-

Zedert ons vertrek van *Monterey* was de nacht nimmer zoo schoon, en de zee nimmer zoo stil geweest, als thans; maar juist deze stilte bragt ons in het grootste gevaar. Des morgens om de streek van half twee uren, vernamen wij eene branding, twee kabels-lengten van ons *Fregat* af; de zee was zoo stil, gelijk ik reeds gezegd heb, dat dezelve bijna geen gedruisch, en slechts eene geringe beweging in de zeilen verwekte. De *Astrolabe*, die zulks te gelijk met ons ontdekte, was nog een weinig verder af. Wij stuurden beiden oogenblikkelijk links af, en ik geloof niet, dat wij, bij het wenden der *Fregatten*, meer dan een kabels-lengte van de branding af waren. Ik deed de diepte pijlen: wij vonden negen vademen water, rotsachtigen grond; kort daar op, tien vademen, twaalf vademen; en, na verloop van een vierde van een uur, pijlden wij geen grond op zestig vademen. Wij ontkwamen dus aan het grootste gevaar, waar in *Zeelieden* zig bevinden kunnen; en ik moet, ter eere van mijn scheepsvolk, zeggen, dat 'er, in dergelijke omstandigheden, nimmer minder ongeregeldeheid en verwarring heeft plaats gehad:

1786.
November.

*Groot ge-
vaar van
klippen.*

1786.
November.

had: het minste verzuim in de uitvoering van het geen ons te doen stond, ten einde ons van de branding te verwijderen, zoude noodwendig ons hebben doen verloren gaan. Bijna een uur lang vernamen wij de voortduuring deezer branding; maar zij verwijderde zig in het westen, en ten drie uren hadden wij dezelve uit het gezicht verloren. Het was niet genoeg, dat wij het gevaar ontkomen waren; mijn oogmerk was ook, dat de Zeelieden daar aan bij vervolg niet meer bloot gesteld zouden zijn: dienvolgende, bij het aanbreken van den dag, naderden wij de klippen, en vernamen wel dra een Eilandje, of gespleten Rots, van vijftig toisen over 't kruis gerekend, en twintig of vijf en twintig toisen hoog. Het lag aan het noordwestelijk einde van die reije van klippen, op welkers zuid-oostelijken hoek wij zulk een groot gevaar geloopen hadden van te vergaan. Tusschen dit Eilandje, en de brandingen aan den zijdoost-kant, zagen wij drie zandbanken, die niet hooger waren, dan vier voeten boven de oppervlakte der zee; zij waren van elkander afgescheiden door eene soort van groenachtig water, het welk geen

va-

vadem diepte scheen te hebben. Rotfen, die waterpas lagen, en waar tegen de zee met geweld aansloeg, omringden deeze klip, even als een kring diamanten een medaillon omringd, en hielden alzoo de woede der zee tegen. De afitand van het Eiland *Necker* was drie en twintig mijlen, en ik gaf aan het zelve den naam van *Ondiepte der Fransche Fregatten*, om dat 'er zoo weinig aan ontbroken had, of dit was het laatste oogenblik van onze reize geweest.

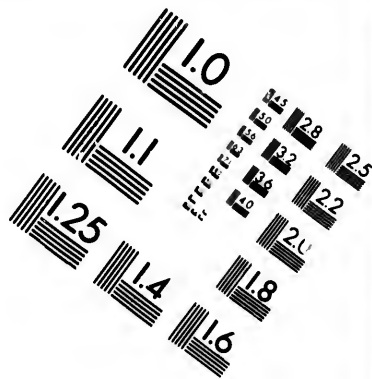
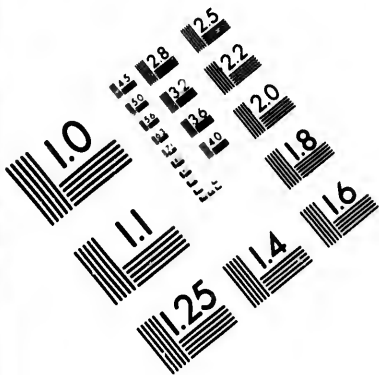
1786.
November.

Ik richtte vervolgens mijn koers west-zuid-westwaards, mij vleijende, dat ik aldaar eindelijk een Land van cenig aanbelang ontdekken zoude. Ik viel in de gedachte, dat het Eiland *Necker*, en de *Ondiepte der Fransche Fregatten* mischien het begin mogten zijn van eenen bewoonden, of ten minsten bewoonbaren Archipel; maar mijne gissingen werden niet bewaarheid: de vogelen verdweenen weldra, en met hun tevens onze hoop, om Land aantreffen.

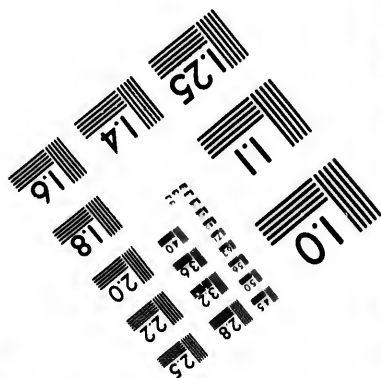
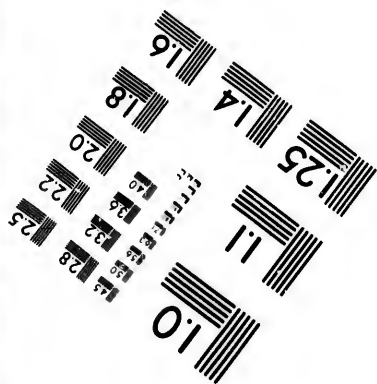
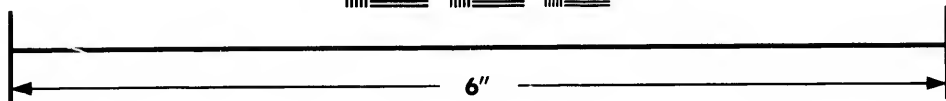
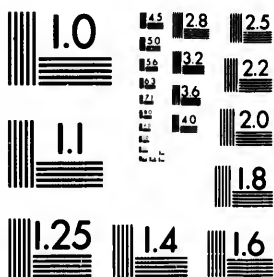
Den 14ⁿ December des namiddags ten twee uren kregen wij de *Marianne-Eilanden* in 't gezicht. Ik was van oogmerk geweest, om tusschen het Eiland *de la*

December.

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

2.5
2.8
3.2
3.6
4.0
4.5
5.0

10
15
20
25
30
35
40
45
50

1786.
December. *Mira*, en de Eilanden genaamd *la Deserte*,
en *les Jardins*, door te zéilen; maar deeze
Eilanden nemen op de kaarten een vak in,
waar zekerlijk nooit land geweest is, en
helpen alzoo de zeelieden aan 't dwalen,
terwijl zij die Eilanden misfchien t'eeniger
tijd op eenige graden meer noord- of zuid-
waards ontmoeten zullen. Het Eiland *As-*
omption zelve, het welk een gedeelte uit-
der *Maria-* maakt van eene bekende meenigte van bij
nische Ei- elkander liggende Eilanden, waar van wij
landen. eene gefchiedenis in verscheiden Deelen be-
zitten, is op de Kaart der *Jesuiten*, die
door alle de Aardrijkskundigen gevolgd is,
30 minuten te veel noordwaards geplaatst.

Het is bijna zeker, dat dezelfde misflag
plaats heeft, met opzigt tot het Eiland
Uracas, het laatste der *Marianne Eilanden*.
De *Jesuiten* hebben, ongetwijfeld uit acht-
ting, een omtrek van zes mijlen aan het
Eiland *Asomption* toegekend; volgens onze
waarnemingen bedraagt dezelve niet meer
dan de helft, en het hoogste punt kan niet
meer halen; dan omtrent twee honderd toi-
fen boven de oppervlakte der zee. De le-
vendigste verbeeldings-kragt kan zig wel-
ligt geen akeliger plaats verbeelden. Na
een

een zoo langen tocht, moest zelfs een middelmatig Land ons verrukkend toefchijnen: maar een volmaakte kegel, die, tot op veertig toifen boven de oppervlakte der zee, 'er zoo zwart als een kool uitzag, gaf een treurig aanzien, en verijdelde onze hoop; want, reeds zedert verscheiden weken, spraken wij met elkander van de fchildpadden en kokosnoten, die wij ons vleidden op één der *Marianne Eilanden* te zullen vinden.

Wij bespeurden ook, in de daad, eenige kokos-boomen, die nauwlijks het vijfende gedeelte van den omtrek van het Eiland beflaan, op eene diepte van veertig toifen, en die eenigermaten voor de ooste-winden beveiligd waren. Dit is de eenige plaats, alwaar het aan de fchepen mogelijk is om te ankeren, in een grond van dertig vademmen water, zwart zand, die de uitgetrektheid heeft, ten minften van een vierde van een mijl. De *Astrolabe* had deezen ankergrond bekomen: ik had insgelijks, op den afstand van een pistoolschoot van dit Fregat, het anker laten vallen; maar na dat wij een halve kabels lengte waren voortgedreven, verloren wij grond, en waren genood-

zaakt

1786.
December.

1786.
December. zaakt het anker te ligten, met een grond van honderd vadem diepte, en twee gangen te zeilen, om nader bij het land te komen. Dit gering ongeluk deed mij weinig aan, om dat ik zag, dat het Eiland geen lang verblijf verdiende. Mijn boot was aan land, bestuurd wordende door den Scheeps-Lieutenant BOUTIN; als mede die van de *Astrolabe*, in welke DE LANGLE zelf gegaan was, met DE LA MARTINIERE, VAUJUAS, PREVOST en Pater RECEVEUR. Ik had, door middel van mijn verrekijker, waargenomen, dat zij veel moeite hadden, om aan land te komen; de zee floeg over al zeer sterk, en zij hadden van eene tusfchenpoozing gebruik gemaakt, door zig tot aan den hals toe in het water te werpen. Ik vreesde, dat het weder inschepen aan nog grootere moeielijkheden verknocht zoude zijn, dewijl de deining van het eene oogenblik tot het andere vermeerderen konde; deeze reden alleen konde mij bewegen aldaar te ankeren, want anderszints hadden wij allen even zoo veel haast om te vertrekken, als wij verlangen gehad hadden, om 'er te komen. Gelukkig zag ik, om twee uren, onze booten te rug
ko.

komen, en de *Astrolabe* ging onder zeil. BOUTIN verhaalde mij, dat het Eiland duizende malen afschuwelijker was, dan het op den afstand van een vierde van een mijl toefcheen. De uitgestorte Lava had holle wegen en afgronden veroorzaakt, op wier kanten men eenige krom gegroecide kokosboomen zag, doormengd met heestergewasfen, en eenige andere planten, uit hoofde van welken het bijna onmogelijk is, om honderd toifen in één uur afteleggen. Vijftien of zestien perfoonen waren van 's morgens negen uren tot op den middag bezig, om aan de beide booten omtrent honderd kokosnoten te brengen, die zij met moeite onder de boomen hadden kunnen opzamelen: het had de grootste moeite in, om dezelve aan het strand der zee te brengen, schoon de afstand zeer klein was. De Lava, uit een vuurkolk uitgeworpen, had den geheelen kegel overstroomd, tot aan een voorland van omtrent veertig toifen aan den zee kant; de kruin fcheen eenigermaten als verglaasd te zijn, met een zwart en roetkleurig glas. Het bovenste van dien kruin hebben wij nimmer kunnen beschouwen, als zijnde steeds met een wolk als overdekt.

1786.
December.

maar

1786.
December.

— maar schoon wij denzelfen niet hebben zien rooken, heeft de zwavelreuk, dien men tot op een halve mijl in zee bespeurde, mij doen denken, dat hij niet geheel was uitgedoofd, en dat mischien zijne laatste uitbarsting, nog niet zeer lang geleden, was voorgevallen; want 'er was aan de Lava, met die van het middelste gedeelte van den Berg vergeleken zijnde, nog geene de minste verandering te bekennen.

Alles vertoonde aan ons de blijken, dat geen menschelijk schepzel, geen viervoetig dier zelfs, immer zoo ongelukkig geweest was, om hier eene verblijfplaats te hebben. Wij vonden hier alleenlijk eenige krabben van de grootste soort, die des nachts, wanneer men zig aan den slaap overgaf, zeer gevaarlijk zijn zouden; men bragt één derzelfen aan boord; het is zeer waarschijnlijk, dat dit gedierte de zee-vogelen, wier eijeren door het zelve verslonden werden, van het Eiland verjaagd heeft.

Wij zagen op deeze ankerplaats alleenlijk drie of vier Zee-meeuwen, maar toen wij aan *de Mangs Eilanden* naderden, werden onze schepen door een eindeloos getal vogelen omringd. D E L A N G L E doodde op
het

het Eiland *Asfomption* eenen zwarten vogel, gelijkende naar een Merel, waar mede echter onze verzameling niet verrijkt werd, dewijl hij in eene diepe holte nederviel. Onze Natuurkenners vonden aldaar, in de hollen der rotsen, zeer fraaije schelpen. DE LA MARTINIÈRE maakte eenen rijken oogst van plantgewassen, en bragt drie of vier soorten van Pifangs aan boord, hoedanige ik nog nergens gezien had. Wij bespeurden geene andere vischen, dan eene soort van roode Platvisch, eenige kleine haaijen, en een zee-slang, die omtrent drie voeten lang, en drie duimen breed was. De honderd kokos-noten, en het klein getal zeldzaamheden der Natuurlijke Geschiedenis, die wij in allerijl aan deezen Vuurberg, (want dit Eiland verdient geenen anderen naam,) hadden opgezameld, hadden onze booten, en ons scheepsvolk bijna in het grootste gevaar gebragt. BOUTIN, verpligt zijnde zig in zee te werpen, om aan land te kunnen komen, en wederom inteschepen, had verscheiden wonden aan de handen bekomen, door zig vast te houden aan de snijdende rotsen, waar mede het Eiland omzoomd is; DE LANGLE had ook eenig ge-

1786.
December.

1786.
December.

gevaar geloopt: maar dit alles is onafscheidelijk van alle landingen op Eilanden, die zoo klein, en vooral van zulk eene ronde gedaante zijn; de zee, die door den wind wordt voortgedreven, stuit tegen de kust aan, en veroorzaakt overal eene terug stooting der golven, waar door het landen zeer gevaarlijk wordt.

Gelukkig hadden wij water genoeg, om ons naar *China* te begeeven; want op 't Eiland *Asfomption*, zoo aldaar al water was, konden wij het niet gemakkelijk bekomen. Onze Reizigers hadden het zelve alleenlijk bespeurd in de holen van eenige rotsen, alwaar het als in een vat besloten was, en dat in zulk eene geringe hoeveelheid, dat de grootste holte geen zes flessen halen konde.

De *Afrolabe* onder zeil gegaan zijnde, vervolgden wij ten drie uren onze koers westwaards, zeilende, op drie of vier mijlen, de *Mangs-Eilanden* voor bij, welken wij ten noord-oosten lieten liggen. Ik had wel gewenscht de ligging van *Uracas*, het noordelijkste der *Marianne-Eilanden*, te kunnen bepalen; maar dan moesten wij wederom eene nacht verliezen, en ik had

te veel belang, om spoedig in *China* te komen, uit vreeze, dat de schepen naar *Europa* voor onze aankomst vertrokken mogten zijn: ik wenschte vuriglijk, de bijzonderheden van onze verrigtingen op de *Americaan-sche* kust, als mede het verhaal van onze reize tot aan *Macao*, in *Frankrijk* kenbaar te doen worden; en dus, om geen oogenblik te verliezen, deed ik alle zeilen bijzetten.

De beide Fregatten werden, des nachts, door eene tallooze meenigte van vogelen omringd, welke mij toefcheenen op de *Mangsen* en *Uracas-Eilanden*, die niets anders dan rotsen zijn, te huisvesten. Het is klaar, dat deze vogelen zig niet van hunne verblijfplaats verwijderen, dan onder den wind; want wij hebben 'er bijna geenen in het oosten der *Marianne-Eilanden* gezien, en zij hebben ons vergezeld tot vijftig mijlen ver aan de westzijde. Zij bestonden grootendeels uit Fregatten, Zee-meeuwen, Zee-swaluwen, en Stroo-staarten of Keerkring-vogelen. In het Kanaal, het welk de *Mariane* en *Philippine-Eilanden* van elkander scheidt, hadden wij eenen zeer sterken wind; de zee ging hoog, en de stroomen dreven ons steeds zuidwaards. Voor de eerste maal zedert ons vertrek van

 1786.
 December.

1786.
December. *Frankrijk* werd het Fregat een weinig lek, het welk onze Scheepstimmerlieden aan het vergaan van het werk in de naden onder water toeschreven. Op zee was 't hun niet mogelijk dit te herstellen, maar het was hunne eerste bezigheid, toen wij op de Rheeде van *Macao* aankwamen.

Den 28ⁿ kregen wij de *Basbeer-Eilanden* (*) in 't gezicht, welker lengte de Admiraal BIRON niet naauwkeurig had opgegeven. Na deszelfs ligging te hebben opgenomen, zette ik mijne reize naar *China* voort, en den 1ⁿ Januarij 1787, peilde ik zestig vademen grond. Des anderen daags, werden wij door een zeer groot getal vischschuiten omringd, die, uit hoofde van het slechte weder, in zee gelopen waren: zij konden geen acht op ons geven. De soort van hunne vischvangst gedooft niet, dat zij zig wenden, om aan de schepen op zijde te komen; zij slepen over den grond met zeer lange netten, welken

1787
Januarij.

(*) De *Basbeer* - of *Bachi* - *Eilanden* hebben dien naam ontfangen van WILLEM DAMPIER, naar een dronken makende drank, die hier in overvloed gebruikt wordt.

ken men niet in staat is in twee uren op te haalen.

1787.
Januarij.
Aan-
komst te
Macao.

Den 2^{en} Januarij, zagen wij den *Witten Steen*; wij ankerden des avonds ten noorden van het Eiland *Ling-Ting*, en des anderen daags op de Rheede van *Macao*, na een zeer fraaij, doch weinig bezogt, kanaal te hebben doorgezeild: wij hadden *Chineesche* Lootsen bij het Eiland *Lamma* genomen.

De *Chineezen*, die ons naar *Macao* gelootst hadden, weigerden om ons tot de ankerplaats van *Tijpa* te brengen; zij betoonden de grootste drift, om met hunne booten weg te gaan; en wij ontdekten naderhand, dat de Mandarijn van *Macao* van ieder hunner de helft van het ontvangene lootsgeld in dit geval zoude gevorderd hebben. Deeze soort van afknevelingen worden veelal voorafgegaan door een aantal zwaare stokslagen. Dit Volk, welks Wetten men in *Europa* zoo zeer roemt, is misfchien het ongelukkigste, het bezwaardste, en eigendunkelijkst bestuurde van alle Volken op den aardbodem; althans, indien men over het *Chineesche* Rijksbestuur mag oordeelen naar de dwinglandij van den Mandarijn van *Macao*.

Het zeer nevelagtig weder verhinderde

1787.
Januarij.

ons de Stad te ontdekken. Met den middag begon de lugt op te klaaren; wij kreegen de Stad in 't gezigt. Dezelve genaderd zijnde, vaardigde ik een boot naar den wal af, onder bevel van BOUTIN, om den Gouverneur te verwittigen van onze aankomst, en ons voorneemen, om eenigen tijd daar ter Rheeде te vertoeven, ten einde onze Schepen na te zien, en ons Scheepsvolk te verfrischen. BERNARDO ALEXIS DE LEMOS, Gouverneur van *Macao*, ontving deezen Officier op de verplichtendste wijze; hij bood ons allen bijstand aan, die in zijn vermogen zoude wezen, en zond onmiddelijk een *Malijtschen* Loots aan boord, om ons op de ankerplaats van *Tijpa* te brengen. Met het aanbreeken van den anderen dag gingen wij onder zeil. 'sMorgens ten agt uren, bevonden wij ons op drie en een half vademen water, modderigen grond. De Stad *Macao* hadden wij ten noordwesten.

Wij lieten het anker vallen naast een *Fransch* Fluitschip, onder bevel van den *Franschen* Vlag-Officier DE RICHERIJ; het kwam van *Manilla*, door D'ENTRECASTEAUX en COSSIGNIJ bestemd, om op de
Oost-

1787.
Januarij.

Oostkust te kruisfen, en onze koopvaardij te befchermen. Wij hadden toen eindelijk, na verloop van agttien maanden, het genoegen van niet alleen Landgenooten, maar ook kennissen en makkers te ontmoeten. DE RICHERIJ had 'savonds te vooren den *Malijtschen* Loots vergezeld, en ons een ruimen voorraad van vrugten, moeskruiden, versch vleesch, en, met één woord, alles aangebragt, 't geen hij kon denken, dat aangenaam zou wizen aan zeelieden, na zoo lang enen zeetocht. Onze blijkbaar goede staat van gezondheid schein hem te verwonderen. Hij onderrigte ons wegens de staatsgesteldheid in *Europa*, die, zins ons vertrek uit *Frankrijk*, niet veel veranderd was. Doch alle zijne naspeuringen, te *Macao* gedaan, om te ontdekken, welk Schip aldaar, met Brieven voor ons, gekomen was, waren vrugteloos geweest, en het was meer dan waarfchijnlijk, dat geen Brief, voor ons bestemd, in *China* was aangekomen; het smartelijk denkbeeld kwam bij ons op, dat wij vergeeten zouden weezen bij onze Landlieden en Vrienden. Ongelukkige omftandigheden maaken zomwijlen de menschen onrechtvaardig. De

1787.
Januarij.

Brieven, welker gemis ons zoo zeer speet, hadden kunnen medegegeven zijn aan een Schip der Compagnie, 't welk van den koers was afgeraakt. Het Schip, 't welk aan het zelve tot *Convoij* diende, was alleen aangekomen, en de Capitain had berigt, dat het grootste gedeelte van het geld en alle de Brieven gezonden waren met het andere Schip. Mischien bedroefden wij ons meer, dan de Kooplieden, over het ongunstige weder, 't welk de aankomst van dit Schip belet had; en wij konden niet nalaaten, tot onze spijt, op te merken, dat van negen- en twintig *Engelsche*, vijf *Hollandsche*, twee *Deensche*, één *Zweedsch*, en twee *Fransche* Schepen, het eenige, 't welk den koers gemist hadt, van onze Natie was. Naardemaal de *Engelschen* het bevelhebberschap over hunne Schepen nooit toevertrouwen dan aan Mannen, bij de Zeevaart opgewiegd, kooft zulk een ongeval hun zeldzaam over.

Mijne eerste zorg, na het ankeren der Schepen, was aan land te gaan, vergezeld van de *LANGLE*, om den Gouverneur dank te zeggen voor de verplichtende wijze, op welke hij *BOUTIN* ontfangen had, en hem verlot te vraagen, om aan strand te

mogen gaan, tot het oprigten van een Observatorie, en rust te bezorgen aan onze zieken, vooral aan DAGELET, die zeer vermoeid was van de Zeereis, als mede aan ROLLIN, onzen Chirurgijn - Major, die, na alle moeite aangewend te hebben om onze gezondheid te bewaaren, en scheepsziekten af te weeren, bijkans bezweek voor de reisvermoeienissen, en het bezwaarlijk ééne week langer zoude hebben kunnen uithouden.

DE LEMOS ontving ons, als of wy Landgenooten waren. Elke gunstbetooning, welke wy verzogten, werd ons toegestaan, met eene beleefdheid, zoo verpligtende, dat geene woorden in staat zijn om dezelve uit te drukken. Hij bood ons zijn huis ten verblijve aan, en dewijl hij geen *Fransch* sprak, diende zijne vrouw, eene jonge *Portugeesche* van *Lisabon*, hem tot tolk. Bij de antwoorden van haaren Egtgenoot voegde zij beminlijkheid en bevaligheid van zich zelve, en dit in zulk eene maate, dat Reizigers zich niet wel kunnen voorstellen, het zoodanig in de voor naamste Steden van *Europa* te zullen ontmoeten.

1787.
Januarij.

*Vrien-
delijk ont-
baal door
de Portu-
geesen.*

1787.
Jaanuarij.

MARIA DE SALDANGA was, twaalf jaaren geleeden, aan DE LEMOS te *Goa* getrouwd; en vrij kort na de voltrekking van dit huwelijk, kwam ik te *Goa*, toen ter tijd bevel voerende over het Fluitschip *La Seine*. Zij was zoo vriendelijk, om mij dit voorval te herinneren, het welk mij nog in 't geheel niet vergeeten was; 'er zeer verpligtend bijvoegende, dat ik haare oude kennis was. Hier op riep zij alle haare kinderen, met betuiging, dat zij zig dus van dezelve omringd, altoos aan haare vrienden vertoonde; dat zij 'er grootsch op was, van derzelve moeder te wezen, welke hoogmoed zij verzogt, dat wij ten goede zouden houden, dewijl zij besloten hadt kennis met ons te maken, in weerwil van alle haare zwakheden. — De wereld kan geen schooner schilderij opleveren, dan de schoonste kinderen rondsom de beminlijkste moeder, wier zagtaartigheid van zeden zich uitspreidde over alles, wat haar omringde.

Welhaast werden wij verzekerd, dat zij, bij haare bekoorlijkheid en bijzondere deugden, een vast character en verheven geest voegde; dat in verscheiden netelige gevallen,

len, waarin DE LEMOS zich met de *Chineezen* nu en dan ingewikkeld vond, MEVROUW DE LEMOS haaren Man ondersteund en gesterkt hadt in zijne edelaartige denkwijze; dat zij beiden onwankelbaar in het begrip stonden, dat zij niet, gelijk hunne Voorzaaten, de eer van hunne Natie aan eenig belang, welk ook, behoorden op te offeren — DE LEMOS bestuur te *Goa* zou voor die Volkplanting een uitstekend tijdperk geweest zijn, indien het Rijksbewind hadt kunnen goedvinden hem een langer tijd, dan die van drie jaaren, op dien post te laten, en tijd gegeven had, om de *Chineesen* te gewennen tot een tegenweer, waar van zij, meer dan eene eeuw herwaards, alle denkbeeld verloren hebben.

Naardemaal men zich te *Macao*, als 't ware, op zoo groot eenen afstand van *China* bevindt, als in *Europa*, ter oorzaake van de zeer groote moeielijkheid, om in dit Rijk te komen, zal ik het voorbeeld niet volgen van *Peizigers*, die daar over gesproken hebben, zonder eenige kundigheden desaangaande te bezitten. Ik zal mij overzulks alleenlijk bepaalen, tot eene beschrijving van de verbintenis der *Europeaan-*

1787.
Januarij.

*Kevellin-
gen en
laagbeden,
door de Eu-
ropeanen
in China
ondervon-
den.*

1787.
Januarij.

nen met de *Chineesen*; van de verregaande vernedering, welke zij daar bij ondergaan; van de zwakke bescherming, welke zij kunnen ontfangen van de *Portugeesche* Volkplanting op de Kust van *China*; en eindelijk tot de beschouwing van het belang, 't welk de Stad *Macao* zou krijgen, indien dezelve in 't bezit ware van een Volk, 'tgeen rechtmatig, maar ten zelfden tijde met waardigheid en kloekmoedigheid handelde, tegen een Staatsbestuur, 't welk mischien het onregtvaardigst en drukkendst is, en teffens het lachartigst, 't welk op de geheele wereld bestaat.

De *Chineesen* drijven eenen handel met de *Europeaanen*, welke vijftig millioenen beloopt; twee vijfden van die som worden betaald in Zilver, de rest in *Engelsch* Laken, *Malacca-Tin*, Katoen van *Bengalen*, en Opium van *Patna*, in Sandelhout, en Peper van de Kust van *Malabar*. Eenige artikelen van weelde worden desgelijks uit *Europa* ingevoerd, als Spiegels van de grootte zóort, *Geneeysche* Horologien, Korallen en fijne Paerden; dan de laatste artikelen zijn naauwlijks noemenswaardig, dewijl dezelve met geen voordeel kunnen ge-

geheten worden, dan bij zeer kleine partijen. In verruiling voor alle deze rijkdommen, voert men niets te rugge, dan Thee, en eenige kisten ruwe Zijde, om in *Europa* verwerkt te worden; want ik reken als van geen beduidenis de Porceleinen en andere goederen, waar mede zij hunne Schepen ballasten, en de Zijden Stoffen, waarop nauwlijks eenig voordeel zit. — Daar is zeker in de wereld geen Volk, 't welk eenen zoo voordecligen handel met vreemdelingen drijft; en teffens is 'er geen, 't welk zoo harde voorwaarden voorschrijft, en met grooter onbeschaamdheid bepalingen en knevelarijen van allerlei aart dáárfstelt. Men drinkt geen kop Thee in *Europa*, of dezelve heeft ten oorzaake gestrekt van een vernedering voor de zoodanigen, die de Thee in *China* kogten, die zich te sloop begeeven, en de halve wereld omgezeild hebben, om dit gedroogde blad op onze markten te brengen.

Ik kan niet nalaaten hier aan te teekenen, dat, omtrent twee jaaren geleden, een *Engelsch* Kanonnier, op last van zijnen Scheeps-Capitein een groetenis-schoot doende, een *Chineesch* Vischer, in zijn vaartuig zittingen-

 1787.
 Januarij.

1787.
Januarij.

tende, doodschoot, die zich onvoorzigtig, daar de Kanonnier zulks niet wist, digt bij het losgebrande stuk geplaatst hadt. De *Santog*, of Gouverneur van *Canton* eischte den Kanonnier op; in 't einde werd deze hem overgeleverd, op belofte, dat deezen man geen kwaad zou wedervaaren: de Gouverneur voegde 'er bij, dat hij niet onrechtvaardig genoeg was, om een dood, onwillig te wege gebragt, te straffen. Op deeze verzekering werd de ongelukkige man aan hem overgeleverd, en twee uren daar na opgehangen. De Nationaale Eer vorderde eene spoedige en buitengewoone wraak; doch Koopvaardijfchepen bezitten de middelen niet, om dezelve te neemen; en Capiteins van die Schepen, gewoon aan stiptheid, eerlijkheid, en die gemaatigdheid, welke den eigendom van hunne Bevragers en Meesters niet in gevaar brengt, konden geen moedigen weêrstand bieden, welke het verlies van veertig Millioenen aan de Compagnie zou toegebragt hebben, dewijl de Schepen ledig zouden hebben moeten wederkeeren. Zij maakten ongetwijfeld dit geleden onrecht bekend, en vleiden zich daar voor vergoeding te zullen ontfan-

fangen. Ik durf beweerē, dat alle de Agenten van de onderscheidene *Europeesche* Handel-Maatschappijen zeer veel zouden willen geeven, om eenmaal deeze *Chineesche* Mandarijnen te overtuigen; dat daaden van onrecht, gelijk de hunne, allen paal en perk overschreiden.

1787.
Januarij.

De *Portugeesen* hebben nog meer reden van klagen over de *Chineesen*, dan eenig ander Volk. De achtbaare tijtel, op welken zij *Macao* bezitten, is welbekend. De gift van den grond, op welken deeze Stad gebouwd is, strekt ten gedenkteeken van Keizer CAMHY's dankbaarheid. Dezelve werd den *Portugeesen* gegeven, dewijl zij op de Eilanden, digt bij *Canton* gelegen, de Zeerovers, die deeze Zeeën ontrustten, en alle de kusten van *China* met roof vervulden, verdeldg hadden. Het is een louter voor-geeven, aan te dringen, dat het misbruik, 't geen zij van hunne voorrechten gemaakt hebben, derzelve verlies veroorzaakt heeft; hunne misdaden hebben alleen bestaan in de zwakheid van het Regeerings-bestuur. De *Chineesen* hebben hun van tijd tot tijd met nieuwe beledigingen overlaaden, en bij aanhoudenheid nieuwe vorderingen gedaan;

aan

Misbande-
ling der
Portugee-
sen, voor-
al te Ma-
cao.

1787.
Januarij.

aan deezen heeft het *Portugeefche* Gouvernement nooit den minsten wederstand geboden; en deeze plaats, van waar eene *Europeefche* Natie, eenige veerkragt bezittende, den Keizer van *China* zou kunnen doen beeven, is, in zeker voege, niet meer dan eene *Chineefche* Stad, in welke de *Portugeefen* bij toelaating woonen, schoon zij een ontwijffelbaar regt bezitten om 'er het hoog beewind te voeren, en ook de middelen, om zich gevreesd te maaken, hebben zouden, indien zij 'er slechts eene bezetting onderhielden van twee duizend *Europeaanen*, twee Fregatten, eenige Corvetten, en een Bombardeergaljoot.

Macao, gelegen aan den mond van de *Tigris*, kan vier en zestig Oorlogfchepen op de Rheede, aan den ingang van *Tijpa*, ontfangen, en in de haven, die beneden de Stad ligt, en oostwaards gemeenschap met de Rivier heeft, Schepen bergen van zeven of agt honderd tonnen, half gelaaden. *Macao* ligt, volgens onze waarneemingen, op 22 graden, 14 minuten, 40 seconden noorder breedte, en op 111 graden, 19 minuten, 30 seconden ooster lengte.

De ingang van de Haven wordt verdedigd

1787.
Januarij.

digd door eene sterkte, bestaande uit twee batterijen, die men, bij het inzeilen noodzakelijk tot binnen een pistoolschoot moet naderen. Drie kleine Forten, voorzien met twaalf stukken geschut, en één met zes, bewaaren het zuidelijkst gedeelte der Stad tegen alle onderneemingen der *Chineesen*. Deeze Sterkten, die zich in den slegtsten staat bevinden, zouden geenzints geducht wezen voor *Europeaanen*; maar zij zijn te over in staat om de geheele zeemagt der *Chineesen* in ontzag te houden. Daarenboven is 'er een Berg, die het land bestrijkt, en op welken een detachement Krijgsvolk een langduurig beleg zou kunnen uithouden. De *Portugeesen* van *Macao*, eer godsdienstig dan krijgshaftig, hebben eene Kerk gebouwd op de puinhoopen van eene Sterkte, die deezen bergtop tot een ondoordringbaaren post maakt.

Aan de landzijde wordt *Macao* verdedigd door twee Forten: het één telt veertig stukken geschut, en kan eene bezetting van duizend man bergen; 'er is een waterbak, en 'er zijn twee wellen loopend water, en Casematten tot het bergen van krijgsvoorraad

1787.
Januarij.

raad en' mondbehoefsten; een ander Kasteel, met dertig stukken voorzien, kan niet meer dan drie honderd man bergen; en heeft een rijke waterval, die nimmer droog wordt. Deeze twee Sterkten bestrijken het geheele land.

De grenzen der *Portugeesen* strekken zich niet veel verder dan ééne mijl van de Stad uit: deeze zijn afgeperkt door eenen muur, bewaakt door een Mandarijn met eenige weinige Soldaaten. Deeze Mandarijn is met de daad de Gouverneur van *Macao*, en de Perfoon, dien de *Chineesen* gehoorzaamen: hij heeft het recht niet om te slaapen binnen de grenscheidingen der *Portugeesen*; maar hij mag in de Stad komen, de Sterkten bezoeken, de voorraadhuizen bezigtigen, enz. Bij deeze gelegenheden zijn de *Portugeesen* verpligt, hem met vijf kanonschoten te begroeten. Dan het staat geen *Europeaan* vrij, den voet op *Chineesen* grond te zetten; eene onvoorzigtigheid van dien aart zou hun ter genade van de *Chineesen* stellen, die een grooten losprijs zouden verdienen, of den overtreeder gevangen houden. Eenigen der Officieren van onze Fregatten
waag-

waagden het egter; doch deeze daad van roekloosheid was gelukkig van geene onaangenaame gevolgen.

1787.
Januarij.

Men mag de geheele bevolking van *Macao* op twintig duizend zielen schatten; van deezen zijn 'er één honderd *Portugeesen* van geboorte, omtrent twee duizend *Mestiezen*, of *Portugeesche Indiaanen*, en even zoo veel *Casser-slaven*, die bij hun als huisbedienden leven; de overigen zijn *Chineesen*, die zig met den koophandel en allerlei zoort van handwerken bezig houden, en zig daar door voor de *Portugeesen* noodzakelijk maken. De laatstgemelden doch, schoon meest allen *Mulatten*, zouden zich onteerd achten, als zij eenig handwerk uitoeffenden, en hier door aan hunne huisgezinnen het noodig onderhoud bezorgden; maar hunne hoogmoed vindt zich in 't minst niet beledigd. door bestendig, met het lastigst aanhouden, te loopen bedelen.

De Onderkoning van *Goa* benoemt de bekleeders van alle Burger en Krijgsposten te *Macao*. De Gouverneur wordt door hem aangesteld, alsmede de Raadsheeren, die met hem het Burgerlijk gezag deelen. Hij heeft bepaald, dat de Stadsbezetting be-

Regeering aldaar.

1787.

Januarij.

staan zal uit honderd en tachtig *Indiaansche* *Stapoys*, en honderd en twintig Soldaaten: de dienst van dit krijgsvolk bestaat in bij nacht ronden te doen; de Soldaaten zijn gewapend met stokken; de Officier heeft alleen het regt om een zwaard te draagen, maar in geen geval kan hij het zelve tegen een *Chinees* gebruiken. Indien men een dief van dit Volk ontdekt, een deur openbrekende, of eenige goederen wegvoerende, mag hij daar in belet worden, doch met de grootste omzigtigheid; en wanneer een Soldaat ongelukkig genoeg is om den dief te dooden, dan wordt hij aan den *Chineefchen* Bevelhebber overgeleverd, en op 't midden van de markt opgehangen, in 't bijzijn van dezelfde wagt, waar toe hij voorheen behoorde, en in tegenwoordigheid van een *Portugeefchen* Magistraatspersoon, en twee *Chineefche* Mandarijnen, die, bij hun vertrek uit de Stad, na de regtspleeging, begroet worden, even als bij het inkomen; maar indien, integendeel, een *Chinees* een *Portugees* doodt, wordt deeze in de handen van Regters zijner eigene Natie overgeleverd, die, na hem gegeesfeld te hebben, zich gelaaten, als of zij hem

hem verder in rechten zullen vervolgen, doch hem altoos laten loopen, niet luisterende naar de eischen deswegens gedaan, welke nooit de geringste voldoening erlangen.

1787.
Januarij.

De *Portugeesen* hebben onlangs eene moedige daad uitgevoerd, die in de gedenkboeken van den Raad met groote letteren mag geplaatst worden. Een *Stapoy* een *Chinees* gedood hebbende, schooten zij hem neder, in tegenwoordigheid der Mandarijnen, en weigerden deeze zaak aan de beslissing der *Chineesen* te onderwerpen.

In *Macao* bestaat de Raad uit een Gouverneur, die de plaats van Voorzitter bekleedt, en drie *Vercadores*, die de Geldmiddelen der Stad beheeren. De inkomsten bestaan uit de belastingen op de koopwaren gelegd, die alleen in *Portugeesche* Schepen in *Macao* binnen komen. Zij zijn zoo blind voor hunne eigene belangen, dat zij niet willen gedoogen, dat eenige andere Natic goederen in hunne Stad aan land brenge, zelfs de daar op gestelde belastingen betaalende; even of zij vreesden hun eigen inkomen te vermeerderen, en dat der *Chineesen* in *Canton* te verminderen.

1787.
Januarij.

Het is zeker, dat, indien de haven van *Macao* tot eene vrije haven gemaakt werd, en de Stad van eene bezetting voorzien, in staat om den eigendom der handelwaren, welke daar opgelegd worden, te beschermen, de inkomende regten zouden verdubbeld worden, en, buiten twijffel, genoegzaam wezen, om alle de kosten van het Regeerings-bestuur goed te maken: maar een klein bijzonder belang kant zich aan tegen eene schikking, door gezonde staatkunde voorgeschreeven. De Onderkoning van *Goa* verkoopt *Portugeesche* Commissiën aan de Kooplieden van verscheiden Natien, die van het ééne gedeelte van *Indiën* op het andere handel drijven: deeze zelfde gelukzoekers doen geschenken aan den Raad van *Macao*, naar gelange van de aangelegenheid hunner handel-uitzigten: en die onderlinge schikkingen veroorzaaken mischien een onverzetbaaren hinderpaal tot het openstellen der haven van *Macao*; 't geen die Stad tot een der bloeiendste Steden van *Asia* zou maaken, en honderdmalen beter dan *Goa*, welke Stad nimmer van eenigen dienst zal wezen voor de Hoofdstad des Rijks.

Be-

1787.
Januarij.

Behalven de drie *Vercadores*, van welken ik gesproken heb, volgen in rang twee Weesmannen, belast met het toezicht van de eigendommen der minderjaargen, het volvoeren der uiterste willen, de benoeming van Voogden, en, in 't algemeen, met alle zaken, tot de opvolging in bezittingen betrekkelijk; van hunne uitspraak mag men zich op het Gerechtshof te *Goa* beroepen.

De andere burgerlijke of lijfstraflijke zaken worden ook, in de eerste plaats, behandeld door twee Raadsheeren, Rechters geheeten. De Tol-inkomsten worden door eenen Schatbewaarder ontfangen, die ook, op last van den Raad, de onderscheiden jaarwedden en verscheidene andere zaken betaalt; dit moet egter op last van den Onderkoning van *Goa* geschieden, indien de som boven de drie duizend Piasters loopt.

De allergewigtigste Overheidspost is die van Procureur der Stad. Hij is het middelwerktuig van gemeenschap tusfchen de twee Regeeringen van *Portugal* en *China*; hij is verantwoordelijk voor alle vreemdelingen, die den winter te *Macao* overbrengen;

1787.
Januarij,

gen; hij ontfangt, en verzendt naar de beide Gouvernemen- ten, de wederzijdsche klag- ten der beide Naticn; waar van een Griffier, die zelfs niet eens eene raadpleegende stem heeft, een register houdt, gelijk mede van alle besluiten van den Raad. De Procureur der Stad is de eenigste Perfoon, die niet, naar welgevallen, van zijnen post kan ontsla- gen worden: de bediening van Gouverneur duurt drie jaaren: de andere Magistraats- perfoonen worden alle jaaren veranderd. Eene zoo gestadige vernieuwing, aanloo- pende tegen alle welgevestigde Regeerings- vormen, heeft niet weinig toegebracht tot de vernietiging van de oude rechten der *Portugeesen*; en zou dezelve buiten twijffel niet voortduuren, indien de Onderkoning van *Goa* zijne rekening niet vondt in veele posten te verkoopen te hebben: want de zeden en gewoonten in *Asia* wettigen dee- ze gisfing.

Van alle de besluiten des Raads kan men zich op de uitspraak van *Goa* beroepen; de bekende onbekwaamheid der Leden van den Raad maakt die wet hoogst nood- zakelijk. De Gouverneur van *Ma- eao*, die een man van groote verdiensten

is,

is, heeft tot zijne mede bestuurers *Portugeefche* 1787.
Januarij.
inwoonders dier Stad, zeer trotsch, en on-
kundiger dan onze Dorpsregenten in *Frankrijk*.

De Stad *Macao* heeft een aangenaam *Verblijf*
voorkomen. De overblijffels van derzelve ^{te Macao.}
ouden rijkdom zijn verscheiden fraaije hui-
zen, in huur uitgegeven aan de Supercar-
gos van de onderscheidene Compagnien, die
verplicht zijn den winter aldaar door te
brengen. De *Chineefche* Regeering nood-
zaakt hun, *Canton* te verlaten, bij het
vertrek van het laatste Schip, tot hunne
Natie behoorende, en laat niet toe, dat zij
aldaar te rug komen, voor het wederkeeren
der schepen uit *Europa* in het volgend
saisoen.

Macao is eene zeer aangename verblijfs-
plaats, gedurende den winter; dewijl vee-
le Supercargos doorgaands menschen zijn
van uitsteekende verdiensten, kundige man-
nen, en die zoo veel inkomen hebben, dat
zij een fraaij huis kunnen betrekken, en op
eenen aanzienlijken voet leeven. Het oog-
merk onzer reize stondt zoo hoog bij hun
te boek, dat het ons een zeer streelend ont-
haal bezorgde: hadden wij geenen anderen
tijtel bezeten, dan die, dat wij *Franschen*

1787.
Januarij.

waren, wij zouden hier als verlaatene wezen verkeerd hebben, vermids de *Fransche Oost-Indische Compagnie* aldaar, op dien tijd, geen vertegenwoordiger hadt

Een openbaar getuigenis van dankbaarheid zijn wij verschuldigd aan den voornaamsten Agent van de *Zweedfche Oost-Indische* Maatschappij ELSTOCKENSTROM, wiens verplichtend gedrag niet alleen dat was van een oud vriend, maar zelfs dat van eenen Landgenoot, ijverig voor de belangen van onze Natie. Hij nam, bij ons vertrek, gereedelijk op zich de verkoopning onzer Pelterijen, welker afkomst moest verdeeld worden onder onze schepelingen; en hij was zoo goed om te belooven, dat hij dezelve zou overmaken naar *Isle de France*.

*Verkoop
van Pel-
terijen.*

De waarde dier Pelterijen was tienmaal minder, dan ten tijde, toen de Capiteins GORE en KING te *Canton* kwamen, naardemaal dit jaar door de *Engelschen* zes tochten naar de noordwestkust van *America* ondernomen waren, twee Schepen hier toe waren uitgezonden van *Bombay*, twee van *Bengalen*, en twee van *Madras*. De twee laatstgemelden waren de eenige wedergekeer-

keerde, en flegts met weinig Pelterijen beladen; maar het gerucht van die uittochten was tot in *China*, bekend geworden, en het was niet mogelijk, meer dan twaalf of vijftien Piasters te maken voor een Bont van dezelfde hoedanigheid, als, in den jaare 1780, honderd Piasters zou gegolden hebben.

Wij hadden één duizend stuks Huiden aan een *Portugeesch* Koopman verlegt, voor negen duizend vijf honderd Piasters; doch op het oogenblik, dat wij gereed stonden om naar *Manilla* te zeilen, maakte hij, in stede van den bedongen prijs te betaalen, onder verscheiden voorwendzels van geene beduidenis, zwaarigheid, om den koop gestand te doen. Dewijl alle andere mededingers om dezelve te koopen, na het fluiten van dien koop, zich des niet meer bemoeiden, en ook naar *Canton* vertrokken waren, verwachtte die *Portugees* zeker, dat wij, met die Pelterijen verlegen, dezelve hem zouden laten voor zoodanig een prijs, als hij 'er voor wilde geven; en wij hadden alle reden om te vermoeden, dat hij andere *Chineesche* Kooplieden aan boord zou zenden, om een nog veel kleinder som te bieden; dan, schoon weinig gewoon aan

 1787.
 Januarij.

1787.
Januarij.

die Koopmans streeken, staken zij te geweldig door, om niet in het oog te vallen. Wij weigerden het verkoopen volstrekt.

'Er bleef nu alleen de zwaarigheid over, hoe die goederen aan land op te slaan, en ze te *Macao* in een pakhuis te brengen. De Raad, bij welken onze Consul, *VEILLARD*, zich met een verzoek ten dien einde vervoegde, weigerde zulks volstrekt; doch de Gouverneur, onderrigt dat die Pelterijen een eigendom waren van onze Matroozen, die zich verhuurd hadden tot het volbrengen van eenen Reistocht, welke nuttig kon zijn voor alle Zee-Mogenheden van *Europa*, oordeelde, dat hij aan de oogmerken der *Portugeesche* Regeering ten vollen zou beantwoorden, als hij, in dit bijzonder geval, afweek van de regels, hem in 't algemeen voorgeschreeven; en dus ging hij ten deezen opzichte met zijne gewoone heuschheid te werk. (*)

Het

(*) *DIXON* heet, in zijne Reisbeschrijving, de verdenking durven opperen, dat *LAPEROUSE* zig, voor eigen rekening, in bedoelingen van koophandel had ingelaten. Hoe moet deeze *Engelschman* niet bloosen;

Het is onnoodig te zeggen, dat de Mandarin van *Macao* ter zake van ons verblijf op de rheed van *Tyfa*, die even min, als de onderscheidene Eilanden, een gedeelte der *Portugeefche* bezittingen uitmaakt, ons niets hoe genaamd afvorderde. Had hij uit dien hoofde eenige vordering willen maken, zoude dezelve met verachting verworpen zijn geworden: maar wij vernaamen, dat hij van den *Crompador*, zijnde den leverancier van onze levensmiddelen, duizend piasters geëischt had. Deeze somme was, in evenredigheid der bedriegerij van deezen *Crompador*, wiens rekeningen, in de eerste vijf of zes dagen, over de drie honderd piasters bedroegen, geenzints onmatig; maar van zijne kwade trouw overtuigd zijnde, ondedden wij ons van hem. De Proviant-

1787.
Januarij.
*Bedriegerij en ver-
rick.*

mees-
fen; wanneer hij dit leest! De *Fransche* Bevelhebber handelt in ottervellen, alleenlijk overeenkomstig de stiptste bevelen zijner *Instructie*, om aan deezen tak van koophandel eene meerdere levendigheid bijtezetten; en hij dreef dien handel alleenlijk ten voordeele zijner *Matroosen*. „ Het voordeel van den tocht, „ zeide hij in een van zijne Brieven, moet aan de „ *Matroosen* alleen toebehooren; en de roem, zoo „ 'er die op valt, zal het lot der *Officieren* zijn. ”

te ge-
te val-
en vol-
ver, hoe
en ze te
n. De
LLARD,
nde ver-
doch de
Pelterijen
utroozen,
volbren-
uttig kon
an Euro-
ogmerken
ollen zou
onder ge-
n 't alge-
g hij ten
e heusch-

Het
rijving, de
ouse zig,
koophandel
niet bloo-
fen;

1787.
Jaanuarij.

meester ging dagelijks naar de markt, even als men in de *Europeefche* Steden doet, om het noodige te koopen, en de uitgaaf van een geheele maand bedroeg nog zoo veel niet, als bevoorens die van de eerste week.

Het is waarschijnlijk, dat onze manier van huishouden aan den Mandarin mishagde: dit was echter eene enkele gifting van ons; wij hadden niets met hem te maken.

De *Chineefche* tollën raaken de *Europeanen* niet, dan alleen ten aanzien van die artikelen van koophandel, die uit de binnenste gedeelten van *China* met *Chineefche* vaartuigen komen, om binnen 's Lands verkogt te worden; maar het geen wij te *Macao* kogten, om met onze eigene sloepen aan boord van onze Fregatten gebragt te worden, was aan geen onderzoek onderworpen.

Het luchtgestel op de rheedē van *Tyfa* is in dit jaargetijde zeer veranderlijk; de Thermometer verschilde agt graden van den éénen dag tot den anderen. Wij hadden bijna allen de koorts met zwaare verkoudheid; maar het schoone gematigde weder op het Eiland *Luçon*, het welk wij den

Februarij.

15^{en} Februarij in 't gezicht kregen, hersteltel-

stelde onze gezondheid. Wij waren den 5 van *Macao* vertrokken, des morgens ten agt uren, met een noorden wind, zoo dat, wanneer wij een Loots gehad hadden; wij rufschten de Eilanden zouden hebben kunnen doorzeilen; maar deeze onkosten die vrij aanmerkelijk zijn, willende uitsparen, volgde ik de gewoone vaart, zuidwaarts van het groote *Ladronen-Eiland*. Op elk Fregat hadden wij zes *Chineefche* Matroofen medegenomen, om de plaats te vervullen van die geenen, welken wij, bij het vergaan van onze booten bij *Port des François*, het ongeluk gehad hadden van te verliezen.

1787.
Februarij.

Dit volk is zoo ongelukkig, dat in weerwil der wetten van dit Rijk, die op doodstraf verbieden, om het zelve te verlaten, wij in één week twee honderd man zouden hebben kunnen aanwerven, indien wij hun noodig hadden gehad.

Dewijl wij bij het inkomen van de Baaij van *Manilla* den stroom zeer in ons nadeel hadden, besloten wij te ankeren in de haven van *Marivelle*, die een mijl ver onder den wind lag, om aldaar een gunstiger wind, of een gunstiger stroom aftewagten.

*Haven van
Marivelle.
Eiland Lu-
çon.*

Wij

1787.
Februarij.

Wij ankerden aldaar op agttien vademen water, slijkgrond. Het gehucht lag noordwestwaards ten westen van ons af. Deeze haven is alleen bij een zuidwesten wind open, en de ankergrond is 'er zoo goed, dat men, naar mijn inzien, den geheelen tijd van de *Mousfon* aldaar zonder gevaar zoude hebben kunnen blijven.

Dewijl wij gebrek aan hout hadden, het welk ik wist, dat te *Manilla* zeer duur is, besloot ik om vier en twintig uren te *Marrivelle* te blijven, en ons aldaar van eenige bosfen hout te voorzien. Des anderen daags, bij het opkomen van den dageraad, zonden wij alle de timmerlieden der beide Fregatten, met onze sloepen, aan land; tevens onze kleine booten gebruikende, om de Baaij te peilen. Het overige van ons scheepsvolk werd gedeeltelijk met de groote boot uitgezonden ter vischvangst in de bocht van het Dorp, alwaar een zandachtige grond schein te zijn, geschikt tot het uitwerpen der netten. Dan, wij vonden ons bedrogen: wij ontdekten 'er rotsen, en twee kabels-lengten van het strand zoo vlak, dat het onmogelijk was, om 'er te vischen. Wij hadden voor alle onze moeite geene

1787.
Februarij.

andere belooning, dan eenige stekelachtige schelpvisfchen, die vrij gaaf waren, en waar mede wij onze verzameling van schelpen vergrootten. Tegen den middag ging ik naar het Dorp; het bestond uit omtrent veertig huizen, van Bambus-riet gemaakt, met bladen overdekt, en omtrent vier voeten boven den grond staande. De vloer in deze huizen bestaat uit kleine Bambus-rieten, die niet eens aan elkander zijn vastgemaakt, en die deze hutten zeer naar vogelkooijen doen gelijken; men klimt 'er in, met behulp van een ladder, en ik geloof niet, dat alle de bouwstoffen van dusdanig huis, het dak 'er onder gerekend, twee honderd ponden wegen.

Tegen over de voornaamste straat is een groot gebouw van steen, maar bijna geheel vervallen: men zag echter twee gegooten stukken geschut aan de vengsters, welke tot schietgaten dienden.

Wij vernamen, dat dit oud vervallen gebouw het huis van den Geestelijken, de Kerk, en het Fort uitmaakte: maar dat alle deze dingen zoo weinig indruk gemaakt hadden op de Mooren der zuidelijke *Philippijnsche Eilanden*, dat zij 'er zig in 't ren.

jaar

1787.
Februarij.

jaar 1780. meester van hadden gemaakt, het Dorp hadden verbrand, het Fort, de Kerk, de woning van den Dorps-Priester geplunderd en vernield, alle de *Indianen*, die zig niet door de vlucht konden redden, tot slaven gemaakt, en na dit alles met hunne gevangenen ongemoeid vertrokken waren. Deeze gebeurtenis had aan die arme lieden zulk eenen schrik aangejaagd, dat zij hun land bijna onbebouwd lieten liggen, en zig tot geenerlei handwerk of anderen arbeid bevljigden; ja dit Dorp is zoo armoedig, dat wij 'er niets anders, dan een douzijn hoenderen, en een klein varken koopen konden. De Geestelijke verkogt, ons een jongen os, ons verzekerende, dat dit een agtste gedeelte van al het vee op het Dorp uitmaakte, en dat de landerijen met buffels werden omgeploegd.

Deeze Geestelijke was een jongen *Indiansche* Mulat, die het gemelde vervallen huis zeer flordig bewoonde: zijn geheele huisraad bestond in eenige potten en pannen, en een slecht bed. Hij verhaalde ons, dat zijn kerspel omtrent twee honderd personen van beide kunne, en allerlei jaaren, bevatte, die gereed stonden, om bij
het

het eerste alarm in de bosfchen te vluchten, en daar door de *Mooren* te ontwijken, die het nog bij aanhoudendheid wagen, om op deeze kust landingen te doen. Dezelve zijn zoo stout, en ontmoeten zoo weinig tegenstand, dat zij dikwils tot diep in de Baaij van *Manilla* doordringen. Geduurende ons kort verblijf te *Cavite*, werden zeven of agt *Indianen* in hunne prauwen weggevoerd, en zulks ten minsten een mijl binnen de haven. Men heeft ons verzekerd, dat zelfs vaartuigen, die van *Cavite* naar *Manilla* overvaaren, door deeze zelfde *Mooren* zijn weggenomen, schoon die afstand niet verder is dan van *Brest* naar *Landerneau* ter zee. Zij doen deeze tochten in zeer ligte roeijfchuiten, die den *Spanjaarden* nooit in de handen vallen, dewijl de galeijen, waar mede zij hen te keer gaan, al te zwaare fchepen zijn.

De eerste Ambtenaar, na den Geestelijken, is een *Indiaan*, die den grootfchen naam van *Alcade* draagt, en de hooge eer geniet van een ftok met een zilveren knop te mogen dragen: hij fcheen een groot gezag over de *Indianen* uitteoeffenen; niemand had het recht, om ons een hoen te verkoo-

II. DEEL.

I

pen

 1787.
 Februarij.

*Officieren
 der plaats.*

1787.
Februarij.

pen zonder zijne toestemming, en zonder dat hij 'er den prijs van bepaald had: hij genoot ook het schadelijk voorrecht, om alleen, voor rekening der Regeering, de rook-tabak te verkopen, waar van deeze *Indianen* een zeer groot en bijna aanhoudend gebruik maken. Dit is eerst zedert weinige jaaren ingevoerd, en is zoo drukkend voor het armste gedeelte des Volks, dat daar uit reeds verscheiden oproerige bewegingen ontstaan zijn, en het zoude mij weinig verwonderen, dat zulks nog eens t'eeniger tijd dezelfde gevolgen zoude kunnen hebben, als omtrent de Thee, en het gestempeld Papier, in *Noord-America* hebben plaats gehad.

Rheebok-
ken Ge-
vogelte.

Wij zagen bij den Geestelijken drie kleine Rheebokken, (*Gazelles*) welken hij voor den Gouverneur van *Manilla* bestemd had, en aan ons niet wilde verkoopen. Wij waren ook niet in de gelegenheid om dezelve van de noodige oppassing te voorzien: dit diertje is zeer teer, en niet grooter, dan een groot konijn; het mannetje en het vrouwtje zijn volstrektelijk een Hart en Rhee in 't klein.

Onze Jagers zagen in de bosfchen de
schoon-

schoonste vogelen, met allerlei schitterende
 kleuren: maar deeze bosfchen zijn on-
 toegankelijk, uit hoofde van de heesterge-
 wasfen, die rondom de boomen heenflinge-
 ren. Dus had hun jagen ook niet veel te
 beduiden, dewijl zij niet verder komen kon-
 den, dan aan de kanten van het bosch. In
 het Dorp kogten wij tortelduiven, die den
 naam dragen van tortelduiven met een priem-
 steek, (*tourterelles-a-coup-de-poignard*.)
 om dat zij in het midden van de borst eene
 roode vlak hebben, zeer veel gelijkende
 naar een wond, die met een mes gestoken
 is.

1787.
 Februarij.

Eindelijk, bij het begin van den nacht, *Overtocht*
 gingen wij weder aan boord, en maakten *tot aan Cayite.*
 ons zeilvaardig tegen daags daar aan vol-
 gende. Eén der twee *Spaansche* Schepen,
 die wij den 23^{en} bij Kaap *Capones* ontmoet
 hadden, had, even als wij, verkozen, om te
Marivelle te ankeren, en een gunstiger wind
 aftewagten. Ik verzogt hem om een Loots;
 de Capitain zond mij zijnen Bootsman,
 eenen ouden *Indiaan*, die mij weinig ver-
 trouwen inboezemde. Wij kwamen intus-
 schen overéén, dat ik hem vijftien piasters
 geven zoude, om ons te *Cayite* te bren-
 gen;

1787.
Februarij.

gen; en den 25^{en}, bij het aanbreken van den dag, gingen wij onder zeil, en stuurden door den zuidelijken doorvaart, op raad van dien ouden *Indiaan*, doch het verschilde weinig, of wij vervielen des anderen daags op een zandbank. Dit deed mij besluiten, om mijne eigene denkbeelden te volgen, en eindelijk bereikten wij, den 28^{en}, de haven van *Cavite*, en lieten het anker vallen op drie vademmen water, slijkgrond, op den afstand van twee kabellengten van de Stad. Onze overtocht van *Macao* naar *Cavite* had drie en twintig dagen geduurd.

Naauwlijks waren wij aan den ingang der haven van *Cavite* ten anker gekomen, of 'er kwam een Officier aan boord, uit naam van den Bevelhebber dier plaats, ons verzoekende, dat wij niet aan Land wilden gaan, voor dat daar toe de noodige toestemming van den Gouverneur Generaal gekomen was, aan wien hij eenen Bod zoude afzenden, zoo dra hij wegens de redenen van onze komst onderrigting bekomen had. Ons antwoord was, dat wij niets verlangden, dan levensmiddelen, en dat men ons wilde toestaan om onze Fregatten

te laten herstellen, om vervolgens, zoo spoedig mogelijk, onze reize voortzetten: maar eer nog de *Spaansche* Officier vertrok, kwam de Bevelhebber der Baaij van *Manilla*; (*) alwaar men onze Schepen gezien had. Hij berigtte ons, dat men onze aankomst in de *Chinoesche* Zeeën reeds wist, en dat brieven van den *Spaanschen* Minister ons reeds voor verscheiden maanden bij den Gouverneur Generaal hadden bekend gemaakt. Hij voegde 'er bij, dat het jaargetijde zeer wel toeliet, om voor *Manilla* te ankeren, alwaar wij alle genoeglijken, en hulpmiddelen, die men op de *Philippijnsche* Eilanden verlangen konde, bij elkander vinden zoude: maar wij lagen ten anker voor een tuighuis, een snaphaanschoot van land af, en wij hadden mischien de onbeleefdheid, om aan dien Officier te kennen te geven, dat tegen die voordeelen niets konde opwegen. Hij wilde wel toestaan, dat de Scheeps-Lieutenant BOUTIN met zijn boot medeging, om den Gouverneur

1787.
Februarij.

(*) De Bevelhebber der Baaij heeft in *Spanje* het oppertoezicht over den tol. Die van *Manilla* heeft den rang van Capitain.

1787.
Februarij. neur Generaal van onze aankomst te ver-
wittigen, en hem te verzoeken het geven
van de noodige bevelen, ten einde voor
den 5^{en} April aan onze onderscheidene ver-
zoeken voldaan mogte worden; dewijl het
ontwerp van onze reize vorderde, dat de
beide Fregatten den 10^{en} van die maand on-
der zeil waren. BASCO, Brigadier der
oorlogs-vloot, en Gouverneur Generaal
van *Manilla*, ontving deezen Officier met
de grootste beleefdheid, en gaf de stelligste
bevelen, op dat ons vertrek door niets
opgehouden zoude worden.

Goed ont-
baal bij de
Spasjaar-
den. Hij schreef ook aan den Bevelhebber van
Cavite, dat hij ons zoude toestaan, om aan
Land te gaan, en ons alle hulp en genoegens
verschaffen zoude, die in zijne magt ston-
den. De te rug komst van BOUTIN, die de
bevelen van den Gouverneur BASCO mede-
bragt, maakte ons allen tot Burgers van *Ca-
vite*; onze Schepen lagen zoo dicht bij 't
land, dat wij alle oogenblik konden gaan en
te rug komen. Wij vonden verscheiden hui-
zen, om aan ons Zeilwerk te kunnen arbei-
den, vleesch en visch in te zouten, twee
booten te maken, aan onze Natuur- en Aard-
rijks-kundigen de noodige verblijfplaatsen te
be-

beschikken; en de vriendelijke Bevelhebber leende ons zijn huis, om 'er ons *Observatorium* opterichten. Wij genoten de volkomenste vrijheid, en vonden op de markt, en in het tuighuis, alles, wat de beste haven in *Europa* in staat is opteleveren.

1787.
Februarij.

Cavite, het welk drie mijlen zuidwestwaarts van *Manilla* af-light, was weleer eene vrij aanzienlijke plaats: maar op de *Philippijnsche Eilanden*, even als in *Europa*, verslinden de groote Steden eenigermaten de kleinere; en men vindt 'er thans niemand meer, dan den Opzigter van het Tuighuis, een Boekhouder, twee Lieutenants der Haven, den Bevelhebber der plaats, eene bezetting van honderd en vijftig Man, met de daar bij behorende Officiers.

Beschrijving van
Cavite.

De overige inwoners zijn *Mestisen* of *Indianen*, meestal in dienst aan het Tuighuis zijnde, en maken met hunne huisgezinnen, die doorgaans zeer talrijk zijn, eene bevolking van omtrent vier duizend zielen, die door de Stad, en door de Voorstad *Saint-Roch* verspreid zijn. Men telt aldaar twee Parochien en drie Mans-Kloosters, die elk door twee Geestlijken bewoond worden, schoon 'er met gemak dertig zouden kunnen

1787.
Februarij.

huisvesten. De *Jesuiten* bezaten 'er voorheen een zeer fraaij huis; de Maatschappij van Koophandel, die onlangs door de Regeering opgericht is, heeft zig het zelve geëigend. Over 't algemeen, ziet men 'er niet veel meer dan puinhoopen; de oude steene gebouwen zijn verlaten, of worden bewoond door *Indiaanen*, die ze laten vervallen; en *Cavite*, de tweede Stad der *Philippijnsche Eilanden*, de hoofdstad van een Gewest van den zelfden naam, is thans niets meer, dan een slecht Dorp, alwaar geene andere *Spanjaarden* overig zijn, dan eenige Officiers of lieden, die tot het Regeeringsbestuur behooren. Dan, schoon de Stad voor het oog naareen puinhóop gelijkt, zóo kan men dit niet zeggen van de Haven, alwaar de Brigadier der Zee-macht, *B E R M U D E S*, die aldaar 't bevel voert, eene zoogoeede orde en krijgstucht gevestigd heeft, dat het te bejammeren is, dat deeze man niet in de gelegenheid gesteld is, om zijne bekwaamheden óp een luisterrijker toneel te vertoonen. Alle zijne werklieden zijn *Indianen*, en hij heeft volmaakt dezelfde werkplaatzen, welken men in onze tuighuizen in *Europa* vindt. Deze Officier, die denzelfden rang met

1787.
Februarij.

met den Gouverneur Generaal heeft, oordeelt geen onderzoek beneden zijne waardigheid te zijn, en de omgang met hem heeft ons overtuigd, dat 'er misfchien niets is boven het bereik van zijne kundigheden. Alles, wat wij hem verzogten, werd met de grootste vriendelijkheid toegestaan; de fmederij, de blokmakerij, en de werkplaatfen, tot uitrusting der Schepen, arbeidden, verscheiden dagen lang, voor onze Fregatten. Hij kwam zelfs onze verlangens voor; en zijne vriendschap was des te vleijender, om dat wij uit zijn karakter konden afmeten, dat hij niet ligtvaardig was in iets toetestaan. Deeze naauwgezetheid van grondbeginzelen, welke hij aan den dag legde, was misfchien aan zijne bevordering in krijgsposten hinderlijk geweest.

Twee dagen na onze aankomst te *Cavite*, *Bezoek te* voeren wij met DE LANGLE naar de hoofdstad; wij werden door verscheiden Officiers vergezeld. Wij besteedden twee en een half uur om deezen overtocht te doen met onze booten, die van wegen de *Mooren*, door wien de Baaij van *Manilla* dikwils ontrust wordt, met gewapende manschappen bezet waren. Ons eerste bezoek, dat wij afleiden,

1787.
Februarij

den, was bij den Gouverneur, die ons ten eeten hield, en ons zijnen Capitein der Lijfwagt medegaf, om ons bij den Aartsbisshop, den Intendant, en onderscheidene Gerichts - perfoonen (*Oïdors*) te brengen. Deeze was voor ons één der vermoeiendste dagen van onzen tocht. De hette was schier ondraaglijk, en wij gingen te voet, in eene Stad, waar alle de Burgers niet dan met rijdtuig uitgaan: maar men vindt dezelve niet te huur, gelijk te Batavia; en zonder den Franschen Koopman *SEBIR*, die, bij toeval van onze komst te *Manilla* onderrigt zijnde, ons zijn rijdtuig zond, zouden wij verscheiden van onze voorgenomene bezoeken hebben moeten agter wegen laten.

De Stad *Manilla*, die vrij groot is in haaren omtrek, wordt geschat met agt en dertig duizend zielen bevolkt te zijn, onder welken zich niet meer dan duizend of twaalf honderd *Spanjaarden* bevinden; de overigen zijn *Mulatten*, *Chineesen*, of *Indiaanen*, die alle konsten uitoefenen, en allerlei werk verrigten. De armste der *Spaansche* Familiën hebben één of meer rijdtuigen, die zij voor een zeer geringen prijs kunnen houden; 't geen hun wel te stade komt, dewijl 'er geen
land

ten
ijf-
bis-
ene
en.
dste
hier
ene
ijd-
niet
den
eval
de,
hei-
leb-

naa-
rtig
vel.
aalf
gen
en,
verk
liën
voor
; 't
geen
land

KLEEDING DER BEWOONERS VAN

WONERS VAN HET EYLAND MANILLA.

1787.
Februarij

la
h
m
fc
de
ui
M
oe
In
vr
ee
en
om
Ri
he
dec
ée
lev
gro
lak
'er
ver
van
'er
Chi

land is, waar men meer een rijdtuig be-
hoeft.

1787.
Maart.

De Ommestreeken van *Manilla* zijn ver-
maaklijk; eene schoone Rivier, zich in ver-
scheiden takken verdeelende, vloeit 'er
door; de twee voornaamste takken loopen
uit in het Meir van *Bahia*, dit beroemd
Meir ligt zeven mijlen landwaards in; de
oevers zijn bedekt met meer dan honderd
Indiaansche Dorpen, gelegen in eene aller-
vrugtbaarste landstreek.

Manilla, gebouwd aan den oever van
eene Baaij, die denzelfden naam draagt,
en meer dan vijf en twintig mijlen in den
omtrek haalt, ligt aan den mond van eene
Rivier, welke zoo verre bevaarbaar is, als
het Meir, van waar dezelve ontspringt;
deezee Stad is zoo vermaaklijk gelegen, als
éénige Stad in de geheele wereld. Alle de
levensnoodwendigheden zijn 'er in den
grootsten overvloed en goedkoop; maar de
lakens, stoffen en goederen van *Europa* zijn
'er zeer hoog in prijs. Mangel aan naij-
ver, verboden van invoer, en allerlei slag
van bepalingen op den Koophandel, maken
'er de voortbrengfels en koopwaren van
China en *Indië* ten minsten zoo duur, als
in

1787.
Maart.

in *Europa*; en deeze Volkplanting, niettegenstaande de tol-inkomsten aldaar bijkans agt honderd Piasters bedragen, kost aan *Spanje* alle jaaren vijftien honderd duizend Livres, die van *Mexico* overwaards gezonden worden. De onmeetelijke bezittingen der *Spanjaarden* in *America* hebben het Rijksbestuur belet, om de aandacht naar eisch te vestigen op de *Philippijnsche Eilanden*; zij zijn gelijk aan de bezittingen van groote Heeren, die schoon zij onbebouwd blijven, nogthans in staat zijn om veele Familiën te verrijken.

Ik schroom niet te beweeren, dat een groot Volk, of welk geene andere Volkplantingen had, dan de *Philippijnsche Eilanden*, en daar een goed Regeeringsbestuur vestigde, alle de *Européesche* bezittingen in *Africa* en *America*, zonder de minste aandoening van nijd, zoude kunnen beschouwen.

Deeze onderscheidene Eilanden zijn met drie millioenen Inwoonderen bevolkt, en dat van *Luçon* heeft 'er omtrent een derde van. Deeze lieden zijn, mijns oordeels, niet beneden de *Europeanen* te stellen. Zij bebouwen den grond met genoegzaam

me

me kunde; zij zijn Smits in ijzer en goud, Weevers, Metzelaars, Timmerlieden. Ik heb hunne Dorpen bezogt; de bewooners heb ik vriendelijk, herbergzaam en eerlijk gevonden. Schoon de *Spanjaarden* laag van hun spreken, en hun met veragting bejegenen, heb ik ontdekt, dat de ondeugden, welken zij op rekening der *Indianen* stellen, met reden moeten toegeschreven worden aan het Bestuur, onder hun ingevoerd. — Het is te over bekend, dat de gretigheid naar goud, en de zucht om overheerschingen te doen, waar mede de *Portugeesen* en *Spanjaarden* twee eeuwen lang beziel geweest zijn, gelukzoekers onder die beide Volken de Zeeën deden doorkruisen, en de Eilanden opzoeken onder de twee halfronden, enkel in de hope van dit kostbaar metaal te zullen aantreffen. — Eenige Rivieren, die goudstof opleverden, en de nabijheid der *Specerij-Eilanden*, waren ongetwijfeld de redenen, om zich op de *Philippijnsche Eilanden* neder te zetten; doch de opbrengst evenaarde geenzins aan de opgevatte hope.

De drift ter voortplanting van den Godsdienst verving de beweegredenen van gierig-

 1787.
Maart.

*Slechts be-
stuur in
deze Volk-
planting.*

1787.
Maart.

righeid. Een groot aantal Geestelijken van allerlei Orden werd derwaards gezonden, om 'er het *Christendom* te prediken; en zoo groot was de oogst, dat de onderscheidde Eilanden welhaast agt of negen honderd *Christenen* telden. Was deeze ijver door een straal van Wijsbegeerte verlicht geweest, de vermeesteringen der *Spanjaarden* zouden niet sterker bevestigd hebben kunnen worden, dan door het omhelzen van dit stelzel, en de Volkplanting zou voor het Moederland de grootste nuttigheid hebben kunnen aanbrengeu; maar, terwijl zij de Inwoonders tot *Christenen* vormden, vergaten zij hen tot Burgers te maken. Het volk werd in Parochiën verdeeld, en onderworpen aan de beuzelagtigste bedrijven: elke zonde en ieder misflag wordt nog heden ten dage met geesfeling gestraft; het niet gezet bijwonen der Bede-uuren of der Misse wordt opgeteekend, en de straffe, daar op gesteld, aan mannen en vrouwen, bij de kerkdeur volvoerd. De heilige dagen en godsdienstige bijeenkomsten neemen een groot gedeelte van den tijd weg; en dewijl onder heete lugtstreeken de verbeeldings-kragt en de gemoeds-aandoeningen sterker zijn dan
in

in gemaatigde Gewesten, heb ik, in de Pasfieweek, gemaskerde boetelingen gezien, die keetens langs de straaten sleepten, hun middel omgord hadden met een krans van doornen, op onderscheiden standplaatsen verscheiden tugtiging-slaagen ontvangende, en zich onderwerpente aan zoo ruwe boetdoeningen, als de strengste *Indiaansche Faquirs*. Deeze bedrijven, meer geschikt om Geestdrijvers te maken, dan om Godsdienst voortteplanten, zijn tegenwoordig door den Aartsbischop van *Manilla* verboden; maar het gaat vast, dat eenige Biegrvaders, zoo zij al niet die bedrijven gebieden, echter niet nalaaten dezelve aan te prijzen.

Deeze lieden, die reeds werkeloos zijn door den invloed der heete lugtstreek, en het gering aantal hunner behoeften, gepaard met de onmogelijkheid, om, ten eigen voordeele, eenige beschikking te maken op den arbeid hunner handen, laten zij al te gereed overhalen, om het oor te leenen aan Klooster-instellingen, die de veerkragt der ziel verslappen; leerende, dat het tegenwoordig leven niet meer is dan eene Pelgrimadie, en dat de goederen deezer aarde niets beteekenen. Wanneer
der-

1787.
Maart.

1787.
Maart.

derhalven alle de Inwoonders voorzien zijn van eene zekere hoeveelheid rijst, zuiker en groenten, volstrekt ten levensonderhoud noodig, wordt voor hun het overige niets van waarde. In deezen toestand heeft men de zuiker voor een halven penning het pond zien verkoopen, en de rijst ongesneden op het veld verrotten.

Ik denk, dat de schranderste verstanden geen ongerijmder stelzel van bestuur zouden kunnen verzinnen, dan 't geen twee eeuwen lang in deeze Volkplantingen heeft stand gegreepen. — De haven van *Manilla*, die open en vrij behoorde te wezen voor alle Volken, is, zelfs binnen weinige jaaren, gesloten geworden voor de *Europeaanen*, en staat alleen open voor eenige *Mooren*, *Armeniërs* of *Portugeesen* van *Goa*. De Gouverneur is bekleed met het willekeurigt gezag. De Regters in de Geregtshoven, die zulks zouden behooren te beperken, zijn van magt verstoken, als het aankomt op het wederstreeven van den wil des Vertegenwoordigers van de *Spaansche* Regeering: hij kan met de daad, indien niet van regtswege, de koopwaaren van vreemdelingen, die de hoop op winst naar *Manila*.

• nil.

nilla lokt, ontvangen, of verbeurd verklaaren.

1787.
Maart.

Te deezer plaatse is niets het minste van Vrijheid overgebleven. Monniken en Geloofsonderzoekers bestuuren de gewetens des Volks; verspieders gaan aller tijdlijke belangen na, en de Gouverneur slaat het oog op de onverschilligste bedrijven. Een gesprek, of eene wandeling naar het binnenste des Eilands, alles staat omheind binnen de paalen van zijn regtsgebied en gezag; met één woord, dit schoonste en vermakelijkste land des aardbodems is zeker het laatste, 't geen een mensch, die vrijheid bemint, zou verkiezen te bewoonen.

Ik zag te *Manilla* den eerlijken en braaven Gouverneur van *Mariannes*, TOBIAS, door den Abt RAYNAL zeer hoog geroemd. Ik heb hem vervolgd gezien door Monniken, die de genegenheid zijner Huisvrouw van hem afwendden, door hem af te beelden als een Doemeling en Huichelaar. Zij verzogt, van hem wettig gescheiden te worden, onder voorwendzel, dat zij niet gehouden was met een godloos Man te leven; een besluit, 't welk hemelhoog geprezen werd door den geestdrijvenden hoop. —

1787.
Maart.

Deeze TOBIAS is Lieutenant-Colonel van het Krijgsvolk te *Manilla*. Hij staat voor den besten Officier des lands te boek; de Gouverneur heeft egter kunnen goedvinden te beveelen, dat zijne Jaargelden, die nog al aanmerkelijk zijn, in handen zullen gesteld worden van zijne godvrugtige Echtgenoot. en dat hij niet meer dan zes en twintig Piasters 's maands zal ontfangen, ten behoeven van zich zelve en zijne Zoonen. Deze braave Krijgsman, tot wanhoop gedreeven, wagtte naar eene gelegenheid, om uit de Volkplanting te geraaken, en zijn recht te vervorderen. — Wel bestaat 'er te *Manilla* eene wijze wet, die deeze uitspoorige gezagoeffening des Gouverneurs zou kunnen beteugelen: volgens dezelve staat het elken Ingezeten vrij, den laatst gewezen Gouverneur bij diens Opvolger te beklagen; doch deeze heeft belang om alles te verontschuldigen, 't welk aangevoerd kan worden als een beklag tegen zijnen Voorzaat; en de Burger, die zoo voorbaarig is om zijne klagten in te brengen, vindt zig slegts blootgesteld aan nieuwe en veel grootere kneevelarijen.

De verdrietelijkste onderscheidingen zijn
hier

hier ingevoerd, en worden met de grootste strengheid volvoerd. Het getal der paarden, die voor een rijdtuig mogen gespannen worden, is naar den rang der Perfoonen bepaald. Zij, die het grootste getal rijden, hebben den voorrang; en de enkele gril- ligheid van een voornaam man kan in eene lijn agter zijn rijdtuig alle de anderen houden, die het ongeluk hebben van met hem denzelfden weg te rijden.

Zoo veele gebreken in dit Bestuur, en zoo veele allerlastigste onaangenaamheden daaruit voortspruitende, hebben egter alle de voordeelen, welken de lugtstreek aanbiedt, niet kunnen wegnemen. De Land- bewooners vertoonen nog blijken van ge- luk, welke men doorgaans in onze Dorpen in *Europa* te vergeefsch zoekt. Hunne hui- zen, beschaduwd door vrugtboomen, die in het wilde opgroeijen, zijn zeer net. De belasting, welke ieder hoofd van een huis- gezin betaalt, is zeer gemaatigd, en be- paalt op vijf Realen en een half, waar on- der de rechten der Kerke, voor zoo verre de Natie betreft, begreepen zijn. Alle de Bischoppen, Kanunniken en Priesters wor- den door de Regeering betaald; maar zij

1787.
Maart.

1787.
Maart.

hebben eigendunkelijke belastingen opgelegd, die de schaarsheid hunner jaarwedden ruim vergoeden.

Weinige jaaren geleden is 'er eene geesfelroede opgeheeven, die het overschot des geluks van de Inwoonderen van *Manilla* dreigt te vernielen; de belasting op de Tabak. De drift des Volks, om dit kruid te rooken, is zoo sterk, dat 'er geen tijd van den dag is, waarop men Man of Vrouw zonder een *cigarro* (*) in den mond vindt; zelfs kinderen, naauwlijks de wieg ontgroeid, rooken reeds. De Tabak op het Eiland *Luçon* is de beste in *Asia*. Iederéén kweekt die plant, rondsom zijn huis, ten eigen gebruike; en de weinige vreemde Schepen, die verlof krijgen om *Manilla* aan te doen, brengen dezelve in alle oorden van *Indie* over.

Onlangs is 'er een verbod uitgevaardigd. De Tabak van ieder Ingezeten wordt hem, ingevolge van 't zelve, afgenomen; de aankweeking is bepaald tot eenige Landstreeken, en komt ten voordeele der Regeering.

(*) *Cigarro*, een gerold blad Tabak, 't welk zij in den mond steeken als een pijp.

ring. De prijs is bepaald op een halven Piaster het pond; en schoon het gebruik vrij veel verminderd is, kan het loon eens daghuurders niet toereiken om den Tabak te betalen, welke ieder dag in zijn huisgezin gebruikt wordt. — Alle de Inwoonders stemmen overeen, dat eene belasting van twee Piasters, gevoegd bij het hoofdgeld der voorheen belasten, eene inkomst zou gegeven hebben, gelijk aan die van den verkoop des Tabaks; dat daaruit de wanordes niet zouden ontstaan wezen, die op de geheeyene belasting gevolgd zijn. Overal op het Eiland dreigden opstanden uit te barsten; Krijgsvolk was noodig om dezelve te dempen; een geheel leger van Impostheffers is 'er op de been, om het sluiken voor te komen, en de gebruikers van Tabak te dwingen om zich in de daar toe gestelde winkels te vervoegen: veelen zijn 'er gedood; doch de Rechtbanken hebben spoedig daar over wraak genomen, en vonnis geveld over de *Indianen*, met veel min omslags, dan omtrent andere Burgers. — 'Er blijft nog een zuurdeessem, die door de minste bijkomende omstandigheid aan het gisten kan geraaken; en 'er valt geen twi-

1787.
Maart.

1787.
Maart.

fel aan, of een vijand, op overheersching gesteld, zou, op het oogenblik dat dezelve voet aan land zette, en wapens ten gebruike medebragt, een leger van *Indianen* gereed vinden, om zich onder zijne vaandels te begeeven.

Het tafereel van *Manilla* zou in weinige jaaren geheel van gedaante veranderen, indien de *Spaansche* Regeering een beter bestuur ten opzigte van de *Philippijnsche Eilanden* wilde omhelzen. Het Land is in staat, om de heerlijkste voortbrengzels op te leveren; negen maal honderd duizend personen van beiderlei kunne op het Eiland *Luçon* zouden aangezet kunnen worden, om het te bebouwen; de lugfstreek zou medebrengeu, dat men tienmaal zijde in 't jaar inzamelde, terwijl die van *China* 'er nauwlijks twee belooft.

Katoen, indigo, -zulkerriet, koffij, groeijen 'er zonder moeite, als onder de voeten der Inwoonderen, die dezelveu niets achten. Elke omstandigheid wijst uit, dat de specerijen voor die van de *Moluccas* niet zouden behoeven te wijken; eene volkomene vrijheid van handel voor alle Volken zouden verkoop verzekeren, en gevolgljk de
aan-

aankweeking van alle voortbrengzelen aanmoedigen. Eene maatige belasting op alle uitgaande goederen zou, in zeer weinige jaaren, genoegzaam wezen, om alle de kosten van het Regeerings-bestuur goed te maken; de vrijheid van Godsdienst, gepaard met eenige voorrechten, den *Chineesen* verleend, zou welhaast een honderd duizend Inwoonders derwaards lokken uit de oostlijke Provinciën van dat Rijk, om de dwinglandij der *Mandarijnen* te ontgaan.

De *Spanjaarden* hebben eenige vastigheden op de onderscheiden Eilanden ten zuiden van het Eiland *Luçon*; doch zij schijnen alleen bij oogluiking daar gevestigd; de toestand der *Luçoniers* beweegt de Inwoonders der andere Eilanden niet, om de oppermagt van *Spanje* te erkennen. Zij zijn daarentegen steeds in oorlog. De ^{Mooren,} zoogenaamde *Mooren*, van welken ik reeds ^{of Malaijers. Zee-} gesproken heb, die hunne kusten ontru- ^{rovers.} ren, die zoo veele landingen doen, en de *Indianen* van beiderleije kunne, onderworpen aan de *Spanjaarden*, als slaaven wegvoeren, zijn de Inwoonders van *Mindanao*, *Panay* en *Mindoro*, die geen ander gezag erkennen, dan dat van hunne bijzondere

 1787.
 Maart.

1787.
Maart.

Prinsen, zoo oneigen *Sultans* geheeten, als het Volk *Mooren* genaamd wordt: zij zijn met de daad *Maleijers*, en omhelsden het *Mahometaansch* Geloof, bijkans ten zelfden tijde, als het *Christendom* te *Manilla* gepredikt werd. De *Spanjaarden* hebben hun den naam van *Mooren* gegeven, en hunne Oversten *Sultans* geheeten, ter oorzaak van de gelijkheid van hunnen Godsdienst, met dien van de *Africaansche Mooren*, die veele eeuwen lang de vijanden der *Spanjaarden* geweest zijn.

De ecnige krijgsvastigheid der *Spanjaarden* in de zuidelijke *Philippijnsche Eilanden*, is die van *Samboangar*, op het Eiland *Mindanao*, waar eene krijgsbezetting onderhouden wordt van honderd en vijftig man, onder een Krijgsbevelhebber, aangesteld door den Gouverneur Generaal van *Manilla*. Op de andere Eilanden zijn slegts eenige weinige Dorpen, verdeedigd door slegte batterijen, bediend door krijgsvolk, onder bevel van *Alcades*, gekoozen door den Gouverneur Generaal, doch verkiesbaar uit elke klasse van Burgers, die niet onder de Soldaaten zijn opgeschreeven. De weezenlijke meesters van de onderscheidene Eilanden-

landen, op welken de *Spaansche* Dorpen liggen, zouden dezelve welhaast verdelgt hebben, indien zij bij hun behoud geen groot belang hadden. De *Mooren* zijn in vrede op hunne eigene Eilanden; maar zij rusten vaartuigen uit, die zeeroverijen pleegen op de kusten van 't Eiland *Lugon*; en de *Alcades* koopen een groot aantal slaaven, door deeze Zeeroovers gemaakt; 't welk hun de moeite bespaart, om ze naar *Batavia* te voeren, waar zij ook een veel laagere prijs maken zouden.

1787.
Maart.

De zwakheid der Regeering op de *Philippijnsche Eilanden* wordt, door de opgave dezer bijzonderheden, veel sterker beschreeven, dan door alle de redenkavelingen van verscheiden Zee-reisigers. Het blijkt uit alles, dat de *Spanjaarden* de magt niet bezitten, om den handel hunner vastigheden te beschermen: de weldaaden, door hun, tot deezen tijd toe, aan dit Volk bewezen, hebben geen ander doel, dan derzelve geluk in een toekomstig leven.

Wij bragten slechts eenige uren te *Manilla* door, en na dat de Gouverneur daardelijk na de maaltijd afscheid van ons had genomen, om een weinig te gaan slapen,

Vriendelijke
bandeling
van den
Franschen
Koopman
had.

1787.
Maart.

hadden wij gelegenheid, om te gaan bij den Heer SEBIR, die ons gedurende ons verblijf in de Baai van *Manilla* de gewichtigste diensten bewees. Deze *Fransche* Koopman, de verstandigste man van onze Natie, dien ik in de *Chineefche* Zeeën ontmoet heb, was in het denkbeeld gevallen, dat de nieuwe *Philippijnfe* Maatschappij, en de naauwe vriendschap tusfchen de Kabinetten van *Madrid* en *Versailles*, hem de middelen zouden aan de hand geven, om zijne uitzigten in den handel, die door het herfte! der *Fransche Oost-Indifche* Maatschappij zeer beperkt waren, wederom uittebreiden. Dienvolgende bragt hij zijne zaken te *Canton* en *Macao*, alwaar hij verscheiden jaaren gezeten was geweest, in orde, en richtte een huis van koophandel te *Manilla* op, alwaar hij voorts ook nog de afdoening van eene zaak van groot aanbelang, één zijner vrienden makende, bevorderde: maar hij bespeurde reeds, dat de vooroordeelen tegen de vreemdelingen, en de willekeurigheid der Regeering, aan de uitvoering zijner oogmerken onöverkomelijke hinderpalen zouden in den weg stellen. Hij was bij onze aankomst reeds
be-

bedacht, om in plaats van zijne zaaken uittebreiden, dezelve veel eer te eindigen.

1787.
Maart.

Des avonds ten zes uren gingen wij weder in onze booten, en waren ten agt uren aan boord van onze Fregatten; maar vreezende, dat, terwijl wij ons te *Cavite* met het hermaken van onze Schepen bezig hielden, de aannemers der leverantie van beschult, meel, enz. ons de schadelijke gevolgen deden ondervinden van de gewoone langzaamheid der Kooplieden van hunne Natie, oordeelde ik mij verplicht, om eenen Officier naar *Manilla* te zenden, die aldaar blijven zoude, en dagelijks bij de onderscheiden aanneemers gaan, aan welken de Intendant ons geweest had. Ik verkoos daar toe den Scheeps-Lieutenant DE VAUJUAS, zig aan boord van de *Astrolabe* bevindende: maar spoedig ontving ik schrijven van deezen Officier, dat zijn verblijf te *Manilla* onnoodig was; dat de Intendant der *Philippijnsche Eilanden*, GONSOLES CARVAGNAL, zig zoo ongemcen veel moeite voor ons gaf, dat hij zelf dagelijks ging zien, hoe ver de werklieden, die voor onze Fregatten arbeidden, gevorderd waren, en dat zijne zorgvuldigheid zoo groot was,

En van
den Spaan-
schen In-
tendant
GONSO-
LES.

1787.
Maart.

was, als of hij zelfs aandeel in den tocht had. Zijn Kabinet der Natuurlijke Geschiedenis stond voor alle onze Natuur-onderzoekeren open, wien hij zijne onderscheidene verzamelingen in de drie rijken der Natuur mededeelde. Op het oogenblik van ons vertrek, ontving ik van hem eene volledige, en zelfs dubbele, verzameling van Schelpen, die men aan de kusten der *Philippijnsche Eilanden* vindt. Zijn verlangen, om ons van nut te zijn, strekte zig uit tot alles, wat voor ons belangrijk zijn konde.

Agt dagen na onze aankomst te *Manilla*, ontvingen wij een Brief van den Heer **ELSTOCKENSTROM**, waar bij deeze Opper-Koopman bij de *Zweedsche Compagnie* ons berigte, dat hij onze otter-vellen voor tien duizend Piasters verkogt had, en ons vrijheid gaf, om voor die somme op hem te trekken. Ik wenschte zeer, dat geld te *Manilla* te ontfangen, om het onder het Scheepsvolk uit te deelen, het welk, zonder het bekomen van dit geld van *Macao* vertrokken zijnde, aan de vervulling van hunne verwagting begon te twijffelen. De Koopman **SEBIL** had in dit oogenblik geene

ne gelden naar *Macao* over te maken: wij vervoegden ons dus bij den Intendant GONSOLES, die, hoe vreemd hem dit werk ook was, gebruik maakte van den invloed, dien de beminnelijkheid van zijn character hem bezorgde, op de onderscheiden Kooplieden te *Manilla*, ten einde hen tot de betaaling onzer Wisfelbrieven te bewegen: het geld, daar van komende, werd voor ons vertrek onder de Matroosen verdeeld.

De groote hette te *Manilla* begon eenige nadeelige gevolgen op den staat der gezondheid van ons Scheepsvolk te weeg te brengen. Eenige Matroosen werden door koliek-pijnen aangetast, die echter van geene erge gevolgen waren. Maar DE LAMANON en DAIGREMONT, die een beginzel van roode loop van *Macao* hadden medebragt, waarschijnlijk door eene belette doorwaasfeming veroorzaakt, wel verre van zig aan land beter te bevinden, zagen hunnen staat aldaar verslimmeren, zoo verre zelfs, dat DAIGREMONT den drie en twintigsten dag na onze aankomst geheel hopeloos lag, en ook den vijf en twintigsten overleed. Hij was de tweede persoon, die aan boord van de *Astrolabe* door ziekte stierf; en een

1787.
Maart.

De Astrolabe verliest een Officier.

1787.

Maart.

onheil van dien aart was aan de *Boussole* nog niet overgekomen, schoon misfchien onze Scheepsgezellen over 't algemeen minder gezond waren, dan die van het andere Fregat. Men moet wel aanmerken, dat de bediende, die op den overtocht van *Chili* naar het *Paasch-Eiland* stierf, toen hij fcheep ging, reeds op de borst ongesteld was; en DE LANGLE had aan het verlangen van zijnen meester ingewilligd, die zig verbeeldde, dat de zee-lucht, en een warmer luchtftreck, zijne geneezing zouden bevorderen. DAIGREMONT had, tegen den wil van zijne Artfen, en buiten weten zijner reisgenooten en vrienden, zijne ziekte willen geneezen met brandewijn en andere verhittende middelen, welken de sterkste mensch niet zoude hebben kunnen verdragen, en hij zelf werd ook het slagtoffer van zijne onvoorzigtigheid, en van zijn al te groot vertrouwen op zijne lichaams gesteldheid.

Den 28^{en} Maart, was al ons werk te *Cavite* afgelopen, onze booten waren gemaakt, onze zeilen hersteld, het touwwerk nagezien, de Fregatten geheel en al gekalfaat, en ons gezouten vleesch in vaten gepakt.

pakt. Dit laatste hadden wij aan de Leve-
ranciërs te *Manilla* niet willen toevertrou-
wen; wij wisten, dat het gezouten vleesch
op de Galjoenen geen drie maanden konde
goed blijven; en wij stelden een zeer groot
vertrouwen op de manier van Capitain COOK:
dienvolgende werd aan elken inzouter een
affchrift van die manier ter hand gesteld, en
wij hielden het opper-toezicht over dit werk.
Wij hadden zout en azijn uit *Europa* aan
boord, en kogten van de *Spanjaarden* al-
leenlijk eenige varkens voor een zeer mati-
gen prijs.

De gelegenheden tot het houden van ge-
meenschap tusschen *Manilla* en *China* zijn
zoo meenigvuldig, dat wij alle weken berig-
ten van *Macao* ontvingen. Wij vernamen
met de grootste verbaazing, de aankomst op
de Rivier van *Canton* van het Schip *la Reso-
lution*, onder bevel van D'ENTRECASTE-
AUX, als mede van het Fregat *la Subtile*,
onder bevel van LA CROIX DE CASTRIES.
Deeze Schepen, die van *Batavia* vertrokken
waren, toen de noordoostelijke Pasfaat-
wind in zijn kragt was, hadden hun koers
oostwaards van de *Philippijnsche Eilanden*
genomen, waren langs de kust van *Nieuw-
Gui-*

1787.
Maart.

April.
Aankomst
van twee
Schepen te
Canton.

1787.
Apr. 11.

Guinea, en door Zeëen gezeild, die vol klippen waren, en van welken zij geene kaarten hadden. Na een tocht van zeventig dagen, van *Batavia* af gerekend, waren zij eindelijk in den mond der Rivier van *Canton* gekomen, en gingen daags na ons vertrek aldaar ten anker liggen. De starrekundige waarnemingen, welken zij op deeze reize gemaakt hebben, zullen van zeer veel gewicht zijn, om deeze Zeëen te leeren kennen, die voor de Schepen, welke den Pasfaat - wind niet waargenomen hebben, altijd open zijn; en het is zeer te verwonderen, dat onze *Oost - Indische Compagnie* tot Bevelhebber over een Schip, het welk dit jaar uitbleef, eenen Capitain gekozen had, die van deeze vaart geene de minste kennis had.

Ik ontving te *Manilla* eenen brief van D'ENTRECASTEAUX, in welken hij mij het oogmerk zijner reize mededeelde, en kort daar op kwam het Fregat *la Subtile* aan, en bragt mij nog andere brieven. (*)

LA

(*) D'ENTRECASTEAUX was, van wegen het Kabinet van *Verfailles*, gelast tot het sluiten van een Verdrag van Koophandel, met de Regeering in *China*. Hij vreesde, dat de verschijning van twee gewapende Fre-

LA CROIX DE CASTRIES, die met het
Schip *de Calijpso* de Kaap *de Goede Hoop*
had

1787.
April.

Fregatten op de *Chineefche* kusten, voor zijne onderhandelingen schadelijk zijn mogt, en hij schreef daar over aan LA PÉROUSE. Deeze laat zig daaromtrent in één zijner Brieven aan den Minister van het Zeewezen, geschreven uit *Manilla*, den 7^{en} April 1787, in deezer voegen uit:

„ D'ENTRECASTEAUX geeft u berigt van den opstand der Inboorlingen te *Formosa*, en van de partij, die hij gemeend heeft te moeten kiezen, om zijne hulp aan de *Chineezen* tot het t'onder brengen der mitelingen aan te bieden: dit aanbod is van de hand geweest, en ik moet erkennen, dat ik met smart gezien zoude hebben, dat de *Fransche* Zeemagt zoude gebruikt zijn, tot ondersteuning aan eene Regeering, die de onrechtvaardigste en onderdrukkendste is op den geheelen aardbodem; ik mag thans, zonder te misdoen, wenschen, dat het geluk aan de Inwoonders van *Formosa* diene.

„ Ik antwoorde aan D'ENTRECASTEAUX, dat mijne verschijning op de kust van *China* aan deeze Regeering geen schrik zal aanjagen, dat ik mijne vlag nooit zal opheisfchee, en dat ik zorgvuldig alles vermijden zal, het geen aan haar eenige ongerustheid zoude kunnen veroorzaken, en ik voeg 'er bij, dat ik, hoe wel een zeer goed *Franschman*, op deezen rocht een Vreemdeling ben in de *Afiatische* Staatkunde.”

II. DEEL.

L

En

1787.
April.

had omgezeild, bragt ons berichten uit *Europa*; doch dezelve waren gedagteekend den 24^m April, en onze nieuwsgierigheid konde zig wegens het verloop van een geheel jaar niet voldoen; terwijl voorts onze vrienden, onze familiën, van deeze gelegenheid geen gebruik gemaakt hadden, om ons te schrijven, en in den rustigen staat, waar in *Europa* zig bevond, waaren de Staats-gebeurtenissen voor ons weinig belangrijk, in evenredigheid van het geen ons steeds tusfchen hoop en vrees deed leven. Wij hadden dus nog eene nieuwe gelegenheid, om onze brieven in *Frankrijk* te doen komen. Het Schip

La

En in eene *Krijgskundige Memorie* omtrent *Formosa*, waar bij hij aan de *Fransche* Regeering de verovering van dit Eiland aanraadt, zegt hij wijders: D'ENTRE-
 „ CASTEAUX had mij het schip *la Sylbide* te *Manila*
 „ *la* gezonden, met verzoek, dat ik met omzigtigheid
 „ mij aan de noordkust van *China* vertoonen zoude,
 „ naardien de minste ongerustheid van den kant der
 „ *Chineezen*, aan de onderhandelingen, met welken hij
 „ belast was, schadelijk zijn konde. Ik erken, dat ik
 „ door deeze beweegreden niet ben te rug gehouden;
 „ want ik ben overtuigd, dat men van de *Chineezen*
 „ meer door vrees, dan door eenig ander middel, ver-
 „ krijgen kan.”

La Subtile was zoo goed bemand, dat LA CROIX DE CASTRIES het verlies, het welk wij in *America* aan Officieren en Soldaten geleden hadden, ten deele vergoeden konde: hij gaf aan elk Fregat vier man met eenen Officier. De tweede Lieutenant GUYET werd op de *Boussole* geplaatst, en de Adelborst, GOBIEN, op de *Astrolabe*. Deeze vermeerdering was zeer noodzakelijk, want wij hadden agt Officiers minder, dan bij ons vertrek uit *Frankrijk*, DE SAINT-CERAN daar onder gerekend, dien ik, wegens den slechten staat zijner gezondheid, genoodzaakt was, op de *Subtile* naar *l'Isle de France* te rug te zenden, dewijl alle Heelmeesters verklaarden, dat hij onmogelijk de reize verder konde goedmaken.

Onze mondbehoefsten waren wel ter bestemder tijd ingescheept, maar dewijl in de Paasch-week te *Manilla* in 't geheel niet gearbeid werd, zoo werd de aflevering van onzen bijzonderen voorraad eenigzints vertraagd, en ik moest ons vertrek tot maandag na Paaschen verschuiven. Dewijl de noord-oostelijke Pasfaat-wind nog steeds bleef voortduuren, konde eene vertraging

1787.
April.

it *Eu-*
nd den
konde
el jaar
enden,
d geen
rijven,
ppa zig
tenisfen
nredig-
n hoop
lus nog
brieven
t Schip
La

Formosa,
verovering
D'ENTRE-
te *Manila*-
nzigtigheid
en zoude,
kant der
welken hij
en, dat ik
gehouden;
Chineezen
ddel, ver

1787.
April.

van drie of vier dagen aan onze reize geen nadeel toebrengen.

*Fraaije
land-dou-
wen rond-
om Manilla.*

Alvoorens onder zeil te gaan, oordeelde ik verplicht te zijn, om met DE LANGLE onzen dank te gaan betuigen aan den Gouverneur Generaal, over den spoed, waar mede zijne bevelen ter uitvoer gebragt waren; en inzonderheid ook bij den Intendant, van wien wij zoo veele blijken van belangneemende vriendelijkheid ontfangen hadden. Deze pligtplegingen afgelegd hebbende, hielden wij ons beiden agt en veertig uren bij den Heer SEBIR op, om met vaar- of rijdtuig het Land in de nabuurschap van *Manilla* te gaan bezigtigen. Men vindt hier wel geene prachtige huizen, geene aangelegde wandelwegen, geene tuinen: maar de natuur is aldaar zoo schoon, dat een eenvoudig *Indiaansch* gehucht aan den oever der Rivier, of een huis, in den *Europeeschen* smaak gebouwd, met eenige boomen omringd, een schilderachtiger gezicht oplevert, dan dat van onze treffelijkste Kasteelen; en de fraaiste verbeelding zelfs verſchaft een tafereel van ſtil genoeg en aan den kant van deeze aangenaame eenvoud-

vouwdigheid. De *Spanjaarden* hebben bijna allen de gewoonte, om na de Feestdagen het verblijf in de Stad te laten vaaren, en het heete jaargetijde op het Land door te brengen. Zij hebben zig niet toegelegd, om een Land te verfraaijen, het welk geene konst noodig had. Een zindelijk en ruim huis, aan den waterkant gebouwd, met geschikte baden, maar zonder wandelpaden, zonder tuinen, door eenige vruchtboomen overschaduwd, zie daar de huisvesting van de rijkste Ingezetenen; en het zou één der aangenaamste plaatsen om te bewoonen op den aardbodem zijn, indien eene meer gematigde regeerings-vorm, en een weinig minder vooroordeelen, de burgerlijke vrijheid van elken inwoonder meer zeker stelden.

De vestingwerken van *Manilla* zijn op bevel van den Gouverneur Generaal, onder het opzigt van den bekwamen Ingenieur SAUZ, verbeterd geworden: maar de bezetting is niet zeer talrijk; zij bestaat, in vredes-tijd, alleenlijk in een Regiment Voetvolk van twee Bataillons, die elk uit ééne Compagnie Grenadiers, en agt Compagnien Fusiliers bestonden, zoo dat de twee

 1787.
 April.

*Bezetting
 en Krijgs-
 volk.*

1787.
April.

Bataillons te zamen dertien honderd mannen uitmaakten. Dit Regiment is uit *Mexico*: alle de Soldaten hebben de kleur van Mulatten: men verzekert, dat zij in moed en bekwaamheid voor het *Europeesch* Krijgsvolk niet behoeven te zwichten. Bovendien zijn 'er nog twee Compagniën Artilleristen, onder bevel van eenen Lieutenant-Colonel staande, en elk tachtig man uitmakende, hebbende tot Officiers een Capitain, een Lieutenant, een Vaandrig, en nog één boven het getal; drie Compagniën Dragonders, honderd en vijftig Ruiters sterk, onder bevel van den oudsten der drie Capitains; eindelijk een Bataillon Krijgsvolk van twaalf honderd man, die in voorige tijden door eenen zeer rijken *Chineeschen* Mesties, F U A S S O N genaamd, aangeworven en bezoldigd werden, waar voor men hem tot den Adelstand verhief. Alle de Soldaten, tot deeze krijgsbende behoorende, zijn *Chineesche* Mestiesen: zij doen denzelfden plaatselijken dienst, als de geregelde troepen, en ontfangen thans dezelfde soldije: maar in tijd van oorlog zouden zij van weinig nut zijn. Men kan ook, wanneer het noodig is, in zeer korten tijd, agt duizend man

man krijgsknechten onder bevel van *Euro-
peefche* Officiers of *Creolen* staande, en in
Bataillons verdeeld, in 't veld brengen.
Elk Bataillon heeft eene Compagnie Gre-
nadiers: één van dezelve is door een Ser-
geant van het Regiment te *Manilla* in den
krijgsdienst geoeffend geworden; en de
Spanjaarden, hoe wel meer geneigd, om
de dapperheid en verdienften der *Indianen*
te verkleinen, dan te roemen, verzekeren,
dat deeze Compagnie voor die der *Europee-
fche* Regimenten in niets behoeft onder te
doen.

1787.
April.

De kleine bezetting van *Samboangan*, op
het Eiland *Mindanao*, is onder die van het
Eiland *Lufon* niet begrepen. Men heeft
voor de *Mariane-Eilanden*, en voor het
Eiland *Mindanao*, twee bijzondere corps,
elk van honderd en vijftig man, opgericht,
die zonder verandering voor deeze Volk-
plantingen bestemd blijven.

Den 9^{en} April, volgens onze manier van *Vertrek*
rekenen, en den 10^{en} volgens die van *Ma- van Cavi-*
nilla, gingen wij met eenen goeden noord-^{te.}
oosten wind onder zeil, het welk ons hoop
gaf, dat wij nog bij dag alle de Eilanden
der onderscheidene Kanaalen in de Baaij.

1787.
April.

van *Manilla* zouden kunnen voorbij zeilen. Voor ons vertrek, ontvingen DE LANGLE, en ik, een bezoek van den Heer BERMUDES, die ons verzekerde, dat de Pasfaat-wind eerst over een maand uit het noord-oosten zoude waaijen, en zelfs nog later op de kust van *Formosa*, dewijl de noordewinden eenigermaten op het vaste Land van *China* hun begin nemen, en ruim negen maanden van het jaar op de kusten van dit Rijk heerschen, maar onze ongeduldigheid liet ons niet toe, om naar dien raad, op ondervinding gegrond, te luisteren; wij vleijden ons met eene gelukkige uitzondering; elk jaar konde misschien verschillende seizoenen met opzigt tot de Pasfaat-winden hebben; en wij namen afscheid van hem. Den wind een weinig veranderende, gelukte het ons, om spoedig het noordelijk gedeelte van het Eiland *Lugon* te bereiken.

Tegen-
wind.

Nauwlijks waren wij Kaap *Bujador* voorbij gezeild, of de wind zette zig zoo vast in het noord-oosten, dat de gegrondheid van den raad van BERMUDES ons daar door maar al te klaarlijk bleek. Ik vleidde mij, schoon flauw, dat ik bij *Formosa* dezelfde veranderingen, als bij het Eiland

Lu-

Luçon, vinden zoude; ik begreep wel, dat de nabijheid van het vaste Land van *China* deeze gedachte niet zeer waarschijnlijk maakte: maar in allen gevalle bleef ons niets overig, dan op het keeren van den Pasfaat-wind te wagten; het slecht zeilen van onze Fregatten, die met planken bekleed, en tusfchen de ribben gevuld waren, gaf ons geene hoop om met tegenwind noordwaards te komen. Den 21^{en} April kregen wij het Eiland *Formosa* in 't gezicht. Den 22^{en} zeilde ik het Eiland *Lamay* voorbij, het welk aan den zuidwestelijken uithoek van *Formosa* ligt. De volgende dagen noodzaakte ons het ruwe weder, om ons van de kust te verwijderen, en wij zeilden twee dagen lang over eene zeer groote bank heen, alwaar wij elk oogenblik grond gevoelden. Deeze bank ligt in het midden van het breede Kanaal, tusfchen den zuidelijken uithoek van *Formosa* en de *Chineefche* Kust. Zij is wel juist niet gevaarlijk, maar dewijl de grond aldaar zeer ongelijk, en met roszige klippen doorzaaid is, is zij ten minften zeer verdacht voor de Zeelieden, en men moet wel in acht nemen, dat deeze lage gronden, hoe-

1787.
April.

Bank van
Formosa.

— danige men in de *Chineefche* Zeeën zeer
 1787.
 April. veelen vindt, bijna altijd uitstekende pun-
 ten hebben, met de oppervlakte van het
 water gelijk zijnde, die veele fchipbreuken
 veroorzaakt hebben.

De gang van ons Schip bragt ons weder
 te rug op de kust van *Formofa*, bij den
 ingang der Baaij van het oude Fort *Ze-*
landia, alwaar de Stad *Taywan*, de Hoofd-
 stad van dat Eiland, gelegen is. Ik was
Opftand van den opftand der *Chineefche* Volkplan-
te Formofa. ting onderrigt, en ik wist, dat men tegen
 dezelve een leger van twintig duizend man,
 onder bevel van den Gouverneur van *Can-*
ton, had afgezonden. Dewijl de noord-
 oostelijke Pasfaat-wind, die nog hevig
 waaijde, mij toeliet eenige dagen te be-
 fteeden, om van deeze gebeurtenis nadere
 berichten te verneemen, ging ik in het wes-
 ten van deeze Baaij ten anker liggen. Ik
 ftond zeer in beraad, of ik een boot naar
 Land wilde zenden, onder de beschutting
 van mijne Fregatten, dan het geen waar-
 fchijnlijk in den ftaat van oorlog, waar in
 zig deeze *Chineefche* Volkplanting bevond,
 verdacht konde voorkomen. Het gelukkig-
 ste, 't geen ik mij konde voorftellen, was,
 dat

dat mij de boot werd te rug gezonden, zonder aan Land te mogen komen: zoo men integendeel dezelve te rug hield, geraakte ik in merkelijke ongelegenheid; en het verbranden van twee of drie *Chineefche* Schepen zoude eene flauwe vergoeding van dit verlies geweest zijn. Ik besloot dus, om eenige *Chineefche* Schepen, die in onze nabijheid zeilden, aan boord te lokken; ik toonde hun Piasters, die mij waren toegeschenen* een kragtig lokaas voor deeze natie te zijn; maar waarschijnlijk is aan de inwooneren alle gemeenschap met vreemdelingen verboden. Het was klaar, dat wij hen niet verschrikten, dewijl zij onder het bereik van ons geschut voorbij zeilden, maar zij weigerden aan boord te komen. Eén enkele waagde het; wij kogten hem zijn visch af voor den prijs, dien hij vroeg, om daar door eene goede gedachte van ons te geven, indien hij in eenige gemeenschap met ons durfde treden. Het was ons onmogelijk, om de antwoorden te kunnen raden, die deeze vischERS gaven op onze vragen, welken zij zekerlijk niet verstonden. Niet alleen heeft de taal van deeze Volken geene gelijkheid met die der *Eu-*

1787.

April.

1787.
April.

ropeaanen; maar deeze soort van *pantomimische* spraak, die wij gelooven algemeen te zijn, is zeer moeielijk te verstaan, en eene beweging van het hoofd, die bij ons *ja* beduidt, heeft bij hun mischien eene vlak tegengestelde beduidenis. Deeze kleine proeve, gesteld zelfs, dat men de door mij afgezondene boot met de grootste minzaamheid ontfing, overtuigde mij nog meer van de onmogelijkheid, die 'er was, om aan mijne nieuwsgierigheid te voldoen. Ik besloot dus, om des anderen daags met de landwind onder zeil te gaan. Het ontfenken van verscheiden vuuren op de kust, welken ik voor seinen aanzag, deed mij gelooven, dat wij hun schrik hadden aangejaagd; maar het was meer dan waarschijnlijk, dat de Legers, zoo van de *Chineezen*, als van de muitelingen, zig niet in den omtrek van *Taywan* bevonden, alwaar wij slechts een klein getal vischers schuiten gezien hadden, die bij de eene of andere kriegsverrigting, eene andere bestemming gehad zouden hebben. Het geen voor ons toen slechts eene gissing was, werd spoedig tot eene zekerheid. Des anderen daags, wanneer de Land- en Zee-wind ons in de
ge-

gelegenheid gesteld hadden, om tien mijlen noordwaards op te zeilen, vernamen wij de *Chineesche* Krijgsbenden aan den mond van eene groote Rivier, onder 23 graden 25 minuten noordelijke breedte. Wij gingen voor deeze Rivier ten anker liggen, op een slijkgrond van zeven en dertig vademmen. Het was ons niet mogelijk alle de Schepen te tellen; verscheiden waren onder zeil, anderen lagen bij de kust ten anker, en men zag eene zeer groote meenigte op de Rivier. Het Admiraalschip, met verscheiden vlaggen, lag het verste af in Zee, zijnde geankerd op de banken, ééne mijl ten oosten van onze Fregatten. Zoo dra de nacht aankwam, stak hij bij alle zijne masten vuuren aan, welke tot een punt van vereeniging voor verscheiden Schepen dienden, die nog onder den wind waren. Deeze Schepen, genoodzaakt zijnde voorbij onze Fregatten te zeilen, om bij hunnen Bevelhebber te kunnen komen, droegen alle zorg, om ruim een kanonschoot van ons af te blijven, onbewust zijnde, of wij vrienden, dan wel vijanden waren. Het maanlicht stelde ons in staat, om tot middernacht deeze waarneemingen te

1787.

April.

Chineesche vloot.

1787.
April.

te doen, en nimmer verlangden wij vuuriger naar mooi weder, om het gevolg van dit alles des te naauwkeuriger te kunnen beschouwen. Wij waren de zuidelijke *Piscator-Eilanden* ten west noord-westen voorbij gezeild. Het is waarschijnlijk, dat het *Chineefche* Leger, uit het Gewest *Fokin* vertrokken zijnde, zig op het Eiland *Pong hou*, het aanzienlijkste der *Piscator-Eilanden*, alwaar eene zeer goede haven is, had bijéén verzameld, en van dit punt van vereeniging tot het beginnen van deszelfs krijgsverrigtingen was onder zeil gegaan. Wij konden echter onze nieuwsgierigheid niet ten vollen voldoen, want het weder werd zoo slecht, dat wij genoodzaakt waren, voor het aanbreken van den dag, verder op te zeilen, ten einde ons anker te behouden, het welk wij onmogelijk zouden hebben kunnen ligten, indien wij nog een uur daar mede gewagt hadden. Ten vier uren des morgens werd de lucht zeer donker, en het waaide hevig; de gezicht-einder liet ons niet toe, om Land te onderkennen. Ik zag echter, door den nevel heen, bij het aanbreken van den dag, dat het *Chineefche* Admiraalschip, met nog eeni-

nige andere vaartuigen, naar de Rivier zeilde. Onoverkomelijke zwarigheden in het nemen van onzen koers deden mij besluiten, om zuidwaards van *Formosa* te stevenen, en alzoo voorbij de oostelijke kust van dit Eiland heen te komen. Ik hield het voor eene bewezene waarheid, dat, eer de Pasfaat-wind veranderde, het mij nimmer gelukken zoude mijnen weg door het Kanaal te nemen. Genoodzaakt zijnde deeze partij te kiezen, wilde ik ten minsten de *Piscator-Eilanden* zoo goed leeren kennen, als het slechte weder het immer toeliet. Wij zeilden twee mijlen van dezelve af, en wij berekenden, dat zij zig naar het zuiden tot op 23 graden 12 minuten breedte uitstrekken.

Deeze Eilanden zijn een hoop rotsen, die allerlei soorten van gedaanten vertoonen; ééne, onder anderen, gelijkt volmaakt naar den Toren van *Corduan*, die aan den ingang der Rivier van *Bourdeaux* staat, en men zoude zweren, dat deeze rots door menschen handen gehouwen is. Onder deeze Eilandjens telden wij 'er vijf van middelmatige hoogte, die het voorkomen van zandduinen hadden; wij ontdekten 'er geen

 1787.
 April.

1787.
April. —————
nen enkelen boom. In de daad, het ake-
lig weder van deezen dag maakte deeze
waarneeming zeer onzeker; dan, deeze Ei-
landen moeten uit de Reisbeschrijvingen
der *Hollanders* bekend zijn, als welke, toen
zij meesters van *Formosa* waren, de haven
van *Pong-hou* versterkt hadden; ook weet
men, dat de *Chineezen* aldaar eene bezet-
ting van vijf of zes honderd Tartaren on-
derhouden, die jaarlijks afgelost worden.

Des anderen daags beliep ons een
geweldige storm, maar die des avonds te-
gen tien uren ophield; dezelve werd voor-
afgegaan door zulk eenen zwaaren regen,
dat men dergelijken nimmer, dan tusschen
de zonne-keerkringen, ontmoet. De lucht
was den geheelen nacht als in vuur; de
snelste bliksemstraalen vertoonden zig
aan alle kanten van den gezicht-einder;
wij hoorden echter slechts eenmaal eenen
donderflag. Den geheelen volgenden dag
hadden wij in het Kanaal tusschen de *Bas-
hees-Eilanden*, en het Eiland *Botol Tabaco-
Meij.* *xima*, eene volkomene stilte van wind. De-
Botol-Ta- wijl de wind ons toeliet dit Eiland op den
baco-xima. afstand van twee derde van een mijl te na-
deren, onderscheidde wij duidelijk drie
Dor-

Dorpen op de zuid kust; en een prauw scheen naar ons toe te komen. Ik zoude gaarne die Dorpen bezogt hebben, die waarschijnlijk door gelijkzoortige Volken, als de *Bashée-Eilanden*, bewoond worden, en welken DAMPIER ons als zoo goedaartig en gastvrij afschildert; maar de eenige Baaij, die een goeden anker-grond scheen te beloven, was aan den zuid-oosten wind blootgesteld, en deeze waaide onophoudentlijk. Dit Eiland, alwaar geen bekend Reiziger geland is, kan vier mijlen in den omtrek halen; het is, door een kanaal van een halve mijl breedte, van een Eilandjen of zeer groote Rots afgescheiden, waar op men een weinig gras en eenige stonken bespeurde, maar het welk noch bewoond wordt, noch bewoonbaar is.

Het Eiland, integendeel, schijnt eene vrij groote meenigte bewonderen te bevatten, naardien wij drie aanzienlijke Dorpen in den omtrek van een mijl telden. Het is zeer houtrijk, gerekend van de kust af, tot aan de meest verhevene hoogte, die ons toefcheen met zeer groote boomen te prijken. De landstreek tusschen deeze bosschen en het strand is zeer steil afhellen-

1787.
April.

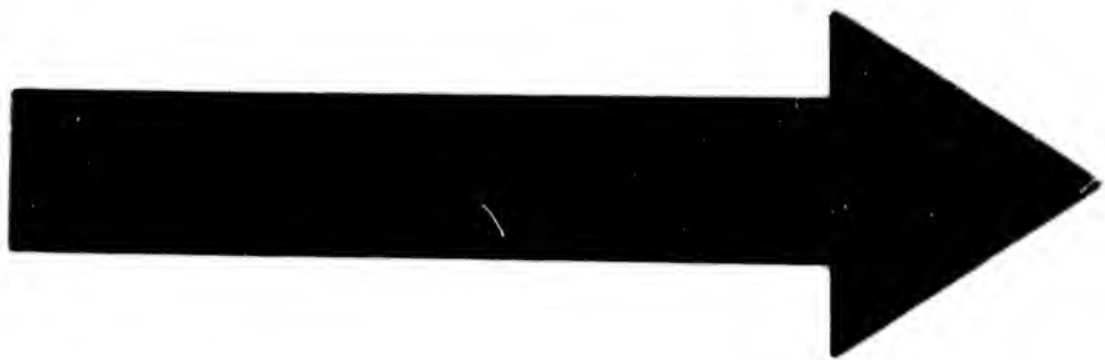
de: dezelve was met een schoon groen bewasfen, en op verfcheiden plaatfen bebouwd, hoe zeer doorsneden met groeven, die door het water, 't welk van de bergen afstroomt, gevormd worden. Ik vermeen, dat *Botol Tabaco-Xima* bij helder weder vijftien mijlen ver gezien kan worden; maar dit Eiland is zeer dikwils door een nevel omgeven, en het fchijnt, dat de Admiraal ANSON in 't eerst alleen dit kleine Eiland aandeed, waar van ik gefproken heb, en 't welk niet half zoo hoog als *Botol* is. Na dat wij dit Eiland waren voorbij gezeild, richtten wij onzen koers noord-noord-oostwaards, en waren dien geheelen nacht zeer oplettende, of zig niet ergens eenig land aan ons vertoonde. Een sterke froom, die noordwaards liep, belette ons, om de langte van onzen weg met zekerheid te bepalen: maar een zeer heldere maanefchijn, en de grootste oplettendheid overtuigden ons van de zwarigheden, om te zeilen in het midden van eene zee, vol Eilanden, en bij de Aardrijkskundigen zeer weinig bekend; want men kent haar alleenlijk uit den Brief van Pater GAUBIL, een' Zendeling, die eenige berigten van het Koningrijk *Likeu*,
en

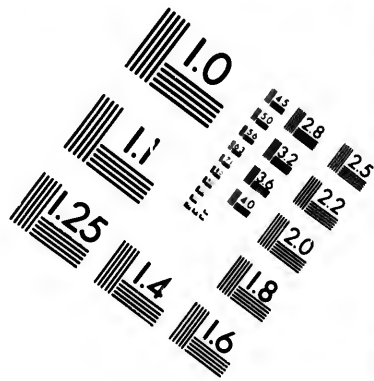
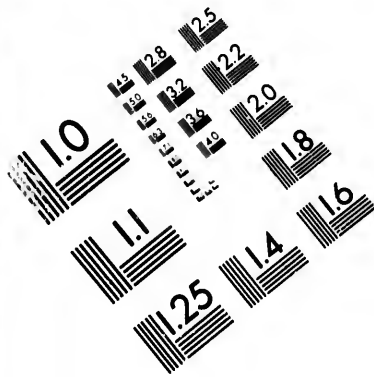
en deszelfs zes en dertig Eilanden, door eenen Gezant van den Koning van *Likeu*, dien hij te *Pekin* had leeren kennen, ontfangen had.

1787.
Meij.

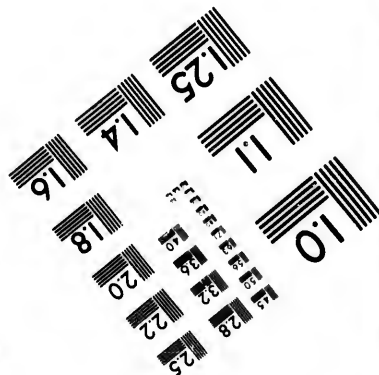
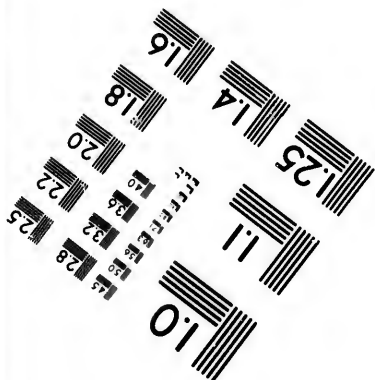
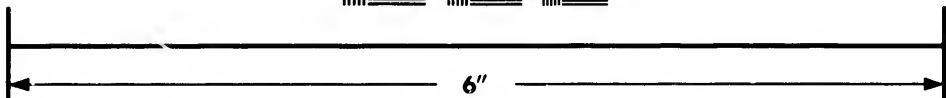
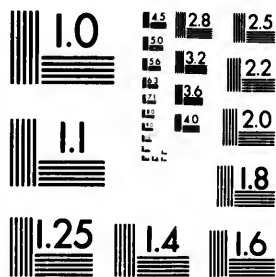
Men gevoelt, van hoe weinig aanbelang de bepalingen van breedte en lengte, volgens zulke opgaaven gemaakt, voor de scheepvaart zijn; maar het is altijd een groot voordeel te weten, dat 'er Eilanden en klippen zijn in het vaarwater, waar in men zig bevindt. Den 5^{en} Meij ontdekten wij, om één uur des morgens, een Eiland, het welk noord-noord-oostwaards van ons af lag: het overige van den nacht laveerden wij met weinig zeil; en met den dag rigtte ik mijn koers zoodanig, dat ik dit Eiland westwaards tot op een halve mijl naderde. Wij peilden verscheiden malen, zonder op dien afstand grond te vinden. Wel dra wisten wij met zekerheid, dat het Eiland bewoond was; wij zagen op verscheiden plaatsen vuur, en een aantal osfen, die aan de zeekust weidden. Toen wij den westlijken uthoek van dat Eiland waren omgezeild, alwaar het zelve 't schoonst en meest bewoond is, voeren verscheiden prauwen van de kust af, om ons in acht

't Eiland
Kum.

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

14
16
18
20
22
25
28
32
36
40

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

1787.
Meij.

te nemen. Wij scheenen hun de grootste vrees aan te jagen: hunne nieuwsgierigheid deed hen tot op den afstand van een snaphaanschoot naderen, en hun wantrouwen deed hen dadelijk met gezwindheid wegvlieden. Ons geroep, onze gebaarden, onze vredeteekenen, en het laten zien van eenige stoffen, deeden eindelijk twee van deeze prauwen besluiten, om nader bij ons te komen: ik liet aan elk een stuk Nankin en eenige gedenkpenningen geven. Men zag duidelijk, dat deeze Eiland bewooners niet van de kust vertrokken waren met oogmerk, om eenigen koophandel te drijven, want zij hadden niets; om ons voor onze geschenken in ruiling aantebieden, en zij bonden een emmer zoet water aan een touw, ons daar mede te kennen gevende, dat zij geloofden zig van hunnen pligt omtrent ons niet gekweten te hebben, maar dat zij aan land gingen om levensmiddelen te haalen, het welk zij uitdrukten door de hand in den mond te steeken. Eer zij het Fregat naderden, legden zij hunne handen op de borst, en verheften die wederom ten hemel: wij herhaalden die gebaarden, en daar op besloten zij aan boord te komen;
hun

hun gezicht echter duidde steeds een wan-
trouwen aan. Met dit al noodigden zij ons
aan Land te komen, en verzekerden ons,
dat wij aldaar aan niets gebrek hebben zou-
den. Deeze Eiland-bewooners zijn noch
Chineezen, noch *Japonneesen*, maar liggen
tusfchen beide Rijken midden in, en fchij-
nen van beide Volken iets te hebben; zij
hadden een catoene hembd en onderbroek
aan; hunne hairen, op den kruin van het
hoofd opgebonden, waren om een hair-
fpueld gewonden, die ons toefcheen van goud
te zijn; elk had een dolk, met een gouden
handvat. Hunne praauwen bestonden uit
uitgeholde boomen, en zij bestuurden de-
zelve vrij flecht. Ik had wel gewenscht
op dit Eiland te landen; maar dewijl wij
bijgedraaid hadden, om deeze praauwen af-
tewagten, en de froom uittermaten fchie-
lijk naar het noorden liep, waren wij zeer
veel onder den wind gekomen, en zouden
mifchien te vergeefsch getracht hebben,
om nabij het zelve te komen. Daarenbo-
ven hadden wij geen oogenblik te verliezen,
om voor de maand Junij, als het tijdstip
van onweder en ftoemen, welke deeze Zeëen
tot de gevaarlijkften van de gheele aarde

 1787.
Meij.

1787.
Meij.

maken, uit de *Japansche* wateren te komen.

Het spreekt van zelf, dat Schepen, die gebrek hadden, zig van levens-middelen, water en hout op dit Eiland zouden kunnen voorzien, en misfchien zelfs aldaar eenigen kleinen handel drijven: maar dewijl het niet meer, dan drie of vier mijlen in den omtrek beslaat, is het niet waarschijnlijk, dat deszelfs bevolking boven de vier of vijf honderd perfoonen beloopt; en eenige goude naalden zijn geen bewijs van rijkdom. Ik heb den naam van het Eiland *Kumi* behouden: zoo wordt het op de kaart van Pater GAUBIL genoemd. Volgens de berigten van deezen Zendeling aangaande het groot Eiland *Likeu*, het voornaamste van alle de Eilanden, die oostwaards van *Formosa* liggen, ben ik zeer geneigd te gelooven, dat de *Europeaanen* aldaar zouden worden toegelaten, en misfchien eene bekwame gelegenheid ontmoeten zouden, om eenen even zoo voordeeligen handel, als in *Japan*, te drijven. Des middags ten één uuren ging ik noordwaards onder zeil, zonder te wagten naar de Eiland-bewoonders, die ons door teekenen hadden te ken-

kennen gegeven, dat zij in 't kort met levensmiddelen zouden te rug komen: wij waren nog rijkelijk voorzien, en de gunstige wind raadde ons een zoo gunstig tijdstip niet te verliezen. Ik zette mijnen tocht noordwaards voort, met volle zeilen, en bij het ondergaan der zon hadden wij het Eiland *Kumi* reeds uit het gezicht verloren. De lucht was intusschen helder, onze gezicht-einder schein twaalf mijlen verte dragen. Des nachts maakte ik minder zeil, en des morgens te. twee uren, na vijf mijlen te hebben afgelegd, nam ik den koers in de schuinte, dewijl ik veronderstelde, dat de stroom ons tien of twaalf mijlen zoude hebben kunnen doen afdwalen. Toen het dag was, bespeurde ik een Eiland noord-noord-oostwaards, en meer naar het oosten verscheiden rotfen, of eilandjens. Ik richtte mijn koers, om dit Eiland ten westen voorbij te zeilen: het zelve is rond, en aan de westzijde zeer rijk in hout. Ik voer een derde van een mijl langs het zelve heen, zonder grond te kunnen peilen, en bemerkte geen spoor van bevolking. Het is zoo steil, dat ik het zelfs niet voor bewoonbaar houde. Des-

 1787.
 Meij.

1787.
Meij.

zelfs omvang kan misfchien twee mijlen haalen. Toen wij daar voorbij waaren, kregen wij een tweede Eiland van dezelfde grootte in het gezicht, het welk even zoo rijk in hout, en bijna van dezelfde gedaante, schoon een weinig lager, was. Het lig noord-noord-oostwaards van ons af, en tusfchen deeze Eilanden waren vijf rotfen, rondom welken men eene eindelooze meenigte van vogelen zag heen vliegen. Ik behield voor het laatstgemelde den naam van het Eiland *Hoapinsu*, en voor het geen noord-oostelijk gelegen is, den naam van *Tiaoyu-fu*, welken dezelfde Pater GAUBIL had gegeven aan de Eilanden, die oostwaards van den noordelijken uithoek van *Formosa* gevonden worden.

Eindelijk kwamen wij uit den Archipel der *Likeu-Eilanden*, in een ruimer zee tusfchen *Japan* en *China*, alwaar eenige Aardrijkskundigen beweerden, dat men altijd grond vindt. Deeze aanmerking is juist. Aan de noordkust van *China* had ik tegenwinden, die mij niet toelieten meer dan zeven of agt mijlen daags afteleggen. De nevels waren even zoo dik en aanhoudende, als aan de kusten van *Labrador*; de win-

winden, die zeer zagt waren, liepen niet verder, dan van het noord-oosten naar het oosten. Wij hadden dikwils eene volkomene stilte van wind, en waren genoodzaakt voor anker te gaan liggen, en ook te blijven, om dat wij de *Astrolabe* in 't geheel niet zagen, schoon wij hem konden beroepen. De stroomen waren zoo hevig, dat wij geen peillood op den grond konden houden, om ons te overtuigen, dat wij vasten grond hadden. De vloed maakte een mijl in elk uur, maar haare richting was niet te bepalen; zij veranderde elk oogenblik, en liep juist in twaalf uren het kompas rond, zonder dat de zee slechts een oogenblik gelijk geweest was. Gedurende tien of twaalf dagen hadden wij slechts eenmaal een onbeneveld uitzigt, waar door wij in staat gesteld werden een Eilandjen of klip, aan onze linke zijde gelegen, te ontdekken; doch wel dra ontrok de nevel het aan ons oog, en wij weten niet, of het aan 't vaste Land paalde, dan wel door een kanaal van het zelve was afgescheiden; want wij zagen de kust niet, en onze minste diepte was van twintig vadem.

 1787.
 Meij.

1787.
Meij.

Den 19ⁿ Meij, na eene stilte, die veertien dagen lang met een zeer dikken nevel aanhield, zette zig de wind in het noordwesten vast: het weder bleef duister en betrokken, egter verwijderde zig de gezicht-einder verscheiden mijlen. De zee, die tot dus verre zoo stil geweest was, werd uitermaten onstuimig. Op het oogenblik van deeze hachelijke gesteldheid lag ik op vijf en twintig vademmen water ten anker; ik deed seïn om onder zeil te gaan, en richtte mijn koers, zonder een oogenblik tijd te verliezen, noord-oost ten oosten, naar het Eiland *Queipaart*, het welk de eerste belangrijke plaats was, alvorens wij in het *Japansche Kanaal* kwamen. Dit Eiland, bij de *Europeanen* alleenlijk bekend door de schipbreuk van het *Hollandsch Schip de Sperwer* in 't jaar 1635, stond, ter deezer zelfder tijd, onder de heerschappij des Konings van *Coréa*. Wij kregen het den 21ⁿ Meij in het gezicht, met zulk schoon weder, als men zig immer verbeelden kan. Het is niet ligt mogelijk een Eiland aan te treffen, het welk een schooner voorkomen heeft. Een spitse berg van ongeveer duizend toisen, dien

dien men agttien of twintig mijlen ver kan zien, verheft zig in het midden van het Eiland, waar van hij ongetwijfeld het voornaamste gedeelte uitmaakt. De grond loopt zagt afhellende tot aan de zee, van waar de woningen der Eilanders zig als een amfiteater vertoonen. Het land schein ons toe tot eene zeer groote hoogte bebouwd te zijn. Met behulp van onze kijkglazen bespeurden wij de afdeelingen der velden; zij bestaan uit zeer kleine brokken, het geen een blijk van eene zeer groote bevolking is. De afwisselende soorten van onderscheidentlijk bebouwde velden maakten het gezicht van dit Eiland des te aangenaamer. Het behoort bij ongeluk aan een volk, aan wien alle gemeenschap met vreemdelingen verboden is, en het welk de geenen, wien het onheil treft op deeze kusten te stranden, in slavernije houdt. Eenige *Hollanders* van het Schip *de Sperwer* vonden aldaar middel, na eene gevangenis van agttien jaaren, geduurende welke zij te meermalen stokslagen kregen, een vaartuig meester te worden, en naar *Japan* over te steken, van waar zij zig naar *Batavia*, en eindelijk naar *Amsterdam* begaven. Deeze

 1787.
 Meij.

ge-

1787.
Meij.

geschiedenis, waar van wij het verhaal voor ons hadden, was niet zeer geschikt om ons uit te lokken, ten einde eene boot naar land te zenden. Wij hadden twee praauwen van daar zien afvaaren, maar zij naderden ons niet digter, dan tot op den afstand van een mijl, en het is waarschijnlijk, dat hun doelwit enkel was, om ons gade te slaan, en misfchien, om op de kust van *Coréa* een alarm te maken. Ik vervolgde mijn koers, en draaide bij, om den dag af te wagten, die druilig, schoon zonder een dikken nevel, was. Wij bespeurden toen verscheiden Eilanden of rotfen, die een keten van meer dan vijftien mijlen voor het vaste Land van *Coréa* uitmaken. De zon intusfchen deed den nevel opklaren, en wij konden lengte en breedte zeer goed waarnemen; het welk van groot belang was voor de Aardrijkskunde, als hebbende geen bekend *Europeaansch* Schip immer deeze zeeën doorkruist, die op onze wereld-kaarten geteekend zijn, volgens de kaarten van *Japan* of *Coréa*, door de *Jesuiten* in 't licht gegeven. In de daad, deeze Zendingen hebben dezelve verbeterd naar de Landwegen, door hen met veel zorgvuldigheid op-

opgenomen, en met zeer goede waarnemingen, die te *Pekin* gemaakt zijn, aangevuld, zoo dat de mislagen van zeer weinig belang zijn; en men moet toestemmen, dat zij zeer wezenlijke diensten aan de Aardrijkskunde van dit gedeelte van *Asie* hebben toegebracht, als het welk zij alleen ons hebben doen kennen, en waar van zij ons kaarten geleverd hebben, die aan de waare ligging zeer nabij komen. De Zeelieden misfen ten deezen opzigte niets anders, dan de bijzonderheden der Zee-kaarten, die daar op niet gevonden kunnen worden, vermits deeze Jesuiten alleen te land reisden.

1787.
Meij.

Den 25^{en}, zeilden wij des nachts door de Zee-ergte van *Coréa*, t'elken half uur den grond peilende; en dewijl het mij belangrijker toescheen de kust van *Coréa* te volgen, dan die van *Japan*, naderde ik dezelve tot op twee mijlen, en volgde haare richting in mijn koers.

*Kust van
Coréa.*

Het Kanaal, het welk de kust van het vaste Land van die van *Japan* afscheidt, moge vijftien mijlen groot zijn; maar het wordt tot op tien mijlen vernauwd door klippen, die, van het Eiland *Quelpaart* af,
de

1787.
Meij.

de zuidelijke kust van *Coréa* aanhoudend omzoomen, en niet eerder ophielden, voor dat wij den zuid-oostlijken uithoek van dit Schier-eiland waren voorbij gezeild; zoo dat wij het vaste Land zeer van nabij konden volgen, de huizen en steden beschouwen, die aan den oever der zee liggen, en den ingang der havens leeren kennen. Op de toppen der bergen zagen wij eenige vestingwerken, die volmaakt naar *Europeesche* Forten gelijken; en het is waarschijnlijk, dat de grootste middelen van verdediging der inwooneren van *Coréa* tegen die van *Japan* zijn ingericht. Deeze strek van de kust is zeer geschikt, om bevaeren te worden; want men is aldaar aan geene gevaaren bloot gesteld, en vindt 'er zestig vademen water, slijkgrond, tot op drie mijlen van het Land af. Dit Land intusfchen is bergachtig, en schijnt zeer dor te zijn; de sneeuw was in zekere holle wegen nog niet geheel gesmolten, en het Land scheen tot bebouwing niet zeer geschikt. De woningen zijn egter zeer talrijk: wij telden een twaalftal *Champans*, of vaartuigen, die langs de kust voeren; zij scheenen van de *Chineesche* niet te verschillen; derzelver
zei-

zeilen waren insgelijks van matten gemaakt. Het zien van onze Schepen scheen hun zeer weinig schrik te veroorzaken: zij waren ook zeer dicht bij het Land, en zouden tijd gehad hebben, om het zelve te bereiken, indien ons gedrag hun eenig wantrouwen had ingeboezemd. Ik had wel gewenscht, dat zij het hadden durven wagen tot ons te naderen, doch zij vervolgden hunnen weg, zonder zig over ons te bekommeren, en ons gezicht, hoe vreemd ook voor hun, trok hunne opmerkzaamheid niet eens tot zig. Ik zag egter, ten elf uuren, twee vaartuigen onder zeil gaan, om op ons een wakend oog te houden, op een mijl na tot ons te naderen, ons twee uren lang te volgen, en vervolgens weder in de haven in te loopen, uit welke zij des morgens waren uitgezeild. Het is dus zeer waarschijnlijk, dat wij op de kust van *Coréa* eenig alarm veroorzaakten; want des namiddags zagen wij op alle de uithoeken vuuren ontsteken.

Deeze dag, de 26e, was één der schoonsten van onze geheele reize, en tevens één der belangrijkste, dewijl wij op denzelfden eene kust van meer dan dertig mijlen naauwkeu-

 1787.
 Meij.

houdend
 en, voor
 k van dit
 bild; zoo
 abij kon-
 beschou-
 e liggen,
 kennen.
 rij eenige
Europee-
arschijn-
 verdedi-
 tegen die
 treek van
 evaren te
 geene ge-
 er zestig
 drie mij-
 ntusfchen
 te zijn;
 egen nog
 ad schein
 De woo-
 vij telden
 igen, die
 van de
 derzelver
 zei-

1787.
Meij.

*Zonder-
ling ver-
schijnsel.*

keurig hadden nagegaan. In weerwil van dit schoone weder, ontmoetten wij denzelfden dag nog een onweder, het welk ons door een zonderling verschijnsel werd aangekondigd. De wakers riepen boven uit de mast, dat zij brandende dampen gevoelden, gelijk aan die van den mond van eenen oven, die als rukwinden voorbij vloegen, en van het eene halve minuut tot het andere elkander opvolgden. Alle de Officiers klommen boven in de mast, en ondervonden dezelfde hette. De warmte was toen van 14 graden op het verdek; wij plaatsten op de raa der braamstengen een thermometer, die tot 20 graden klom. Met dat al gingen die dampen schielijk voorbij, en gedurende de tusschenpoofingen was tusschen de warmte der lucht, en die van de oppervlakte der zee, geen onderscheid.

Des anderen daags, den 27^m, meende ik mijn koers te moeten zetten naar den zuidwestelijken uithoek van het Eiland *Niphon*, waar van Capitain KING den noord-oostelijken uithoek, of Kaap *Nabo*, zeer nauwkeurig had waargenomen. Deeze twee uithoeken zullen eindelijk de twijffelingen der Aard-

Aardrijkskundigen moeten wegnemen, welken men tot hier toe wegens den omtrek deezer Kusten gehad heeft. Wel dra ontdekte ik ten noord-noord-oosten een Eiland, het welk op geene Kaart te vinden is; ik gaf 'er den naam aan van het Eiland *Dagelet*, naar den Starrekundigen, die het zelve eerst ontdekte. Het is niet groo- ter, dan drie mijlen in den omtrek; ik zeilde langs en om het zelve heen, en wel op den afstand van slechts een derde van een mijl, zonder grond te ontdekken. Ik besloot toen eene Boot uit te zetten, onder bevel van BOUTIN. Hij vond geen grond, dan zeer in de nabijheid van het Eiland. Het is zeer steil, maar van den top af tot aan den oever der zee, met de schoonste boomen bewasfen. Een bolwerk van rots, bijna zoo loodrecht als een muur, omringt het in zijnen geheelen omtrek, uitgenomen zeven kleine zandkreeken, alwaar mogelijkheid zijn zoude om te ontschepen. Ik deeze kreeken zagen wij op de werf Vaartuigen, van een geheel *Chineesch* maakzel. Het gezicht van onze Schepen, die op den afstand van eene kleine kanonschoot voorbij zeilden, had ongetwijfeld den werk-

1787.
Meij.

't Eiland
Dagelet.

1787.
Meij.

lieden schrik aangejaagd, en zij waren in de bosfchen gevlucht, van waar hunne timmerwerf slechts vijftig schreden af lag. Voor 't overige zagen wij niet dan eenige hutten, maar geen Dorp of anderen aanleg. Dus is het zeer waarschijnlijk, dat timmerlieden van *Corèa*, het welk van het Eiland *Dagelet* slechts twintig mijlen is afgelegen, zig in den zomer met levensmiddelen derwaards begeeven, om aldaar Schepen te bouwen, welken zij op het vaste Land verkoopen. Dit gevoelen is bijna zeker; want, na dat wij de westkust hadden omgezeild, werden de werklieden van eene andere werf, die het Schip niet hadden kunnen zien aankomen, om dat zij agter den uithoek verscholen lagen, door ons verrascht, terwijl zij bezig waren met hunne stukken hout voor de Schepen te bearbeiten, en wij zagen hen in de bosfchen vlieden, uitgenomen twee of drie, wien wij geene vreeze scheenen aan te jagen. Ik hoopte eene gelegenheid tot ankeren te vinden, ten einde deeze volken door weldaden te overreden, dat wij hunne vijanden niet waren; maar zeer sterke stroomen deden ons van Land afdrijven. De nacht

was

was op handen; en de vrees van onder den wind zoodanig gedreven te zullen worden, dat de boot, door mij onder bevel van BOUTIN afgezonden, ons niet weder zoude kunnen inhalen, verplichtte mij, om hem door een sein te gelasten, van weder aan boord te komen, op het oogenblik, dat hij aan den oever stond te ontschepen. Ik vereenigde mij weder met de *Astrolabe*, die door de stroomen veel westwaards gedreven was, en wij bragten den nacht in eene kalmte door, waar toe de hoogte der bergen van het Eiland *Dagelet*, welke den wind deed breken, aanleiding gaf.

De volgende dagen hadden wij aanhoudend tegenwind. Den 2^{en} Junij kregen wij twee *Japansche* Schepen in 't gezicht, waar van het één zoo dicht bij was, dat wij het konden toeroepen. Op het zelve waren twintig mannen, allen met blaauwe lange rokken gekleed, in den smaak van die van onze Priesters. Dit Schip, van ongeveer honderd tonnen, had slechts één enkelen zeer hoogen mast, die in het midden stond, en uit een bundel van kleinere masten, met kopere hoepels vast gemaakt, en met touwwerk omwonden, scheen te

 1787.
 Meij.

 Junij.
Japansche en
Cbireesche
 Schepen.

1787.
Junij.

bestaan. Het zejl was van lijnwaad; de naden waren niet gezoomd, maar in de lengte afgescheurd. Dit zejl kwam mij voor van eene ongehoorde grootte te zijn: en twee fokken met een boegsprietzejl maakten het overige zejltuig uit. Eene kleine gaanderij van drie voeten breedte liep met een voorsprong langs beide zijden van het Schip heen, en liep voort van agteren af tot op een derde van de geheele lengte; boven op rustten kleine opschietende, en groen geverwde balken. De boot, die overdwars op het voorste gedeelte geplaatst was, stak zeven of agt voeten over de breedte van het Schip heen, het welk voor het overige een zeer gewoon boord had, en een plat agter-onder met twee vengstertjens, doch zeer weinig snijwerk, en aan de *Chineesche* vaartuigen alleen daar in gelijk was, dat het roer met rouwen was vastgebonden. De gaanderij op zijde was niet hooger, dan twee of drie voeten boven het water; en de uiterste einden van de boot moesten, wanneer het Schip slingerde, het water raken. Alles deed mij gelooven, dat deeze vaartuigen niet geschikt waren, om zig verre van de kus-

kusten te verwijderen, en dat men bij rukwinden in volle zee daar op niet buiten gevaar zijn zoude. Waarschijnlijk hebben de *Japoneezen* bij wintertijd vaartuigen, die beter in staat zijn, om slecht weder te verduuren. Wij voeren dit Schip zoo dicht voorbij, dat wij zelfs het gezicht van het volk, het welk 'er op was, konden waarnemen; zij betoonden geene vrees, zelfs geene verbaazing; zij veranderden hun koers niet eerder, dan toen zij op den afstand van een pistoolschoot van de *Astrolabe* af waren, vreezende mischien daar tegen te zullen aanzeilen. Zij voerden eene kleine witte *Japansche* vlag, waar op men eenige woorden las, die lijnrecht geschreven waren. De naam van het Schip stond op eene soort van trommel, die op zijde van deeze vlag geplaatst was. De *Astrolabe* riep hen in 't voorbijgaan toe; doch wij verstonden hun antwoord even min, als zij onze vraag begrepen hadden. Zij vervolgden hun koers zuidwaards, buiten twijffel, om ijlings het berigt over te brengen van het ontmoeten van twee vreemde Schepen in zeeën, alwaar tot nu toe geen *Europeaansch* Schip was doorgedrongen. Des an-

 1787.
 Junij.

1787.
Junij.

deren daags troffen wij zeer slegt weder, en wij ontmoetten, op verschillende tijdperken van den dag, zeven *Chineefche* Schepen, die, gelijk de zoo even beschrevene, bemast waren, maar zonder gaanderije ter zijde, en, hoe zeer veel kleiner, meer geschikt om stormen door te staan; zij geleeken volkomen naar het Schip, het welk Kapitein KING op de derde reize van COOK ontmoette; hebbende insgelijks drie zwarte streepen in de holte van hun zeil; en voerende een last van dertig of veertig tonnen, met agt mannen op het zelve. Geduurende den sterken wind, zagen wij één derzelve op het drooge; zijne mast, gelijkende naar die der Visschersbuisen, werd alleen door twee touwen vastgehouden, en nog door een derde, het welk naar vooren heenliep. Deeze Schepen hebben geen boegspriet, maar enkel eene kleine mast van agt of tien voeten hoog, recht over eind staande, waar aan de *Chineezen* een' kleinen fokkenmast, even als in eene boot, vastmaken. Alle deeze vaartuigen namen hun koers, met weinig zeil, naar den zuid-zuid-westelijken uithoek; en het is waarschijnlijk, dat zij niet ver-

verre van het Land af waren, vermits zij nooit anders, dan langs de kusten zeilen.

1787.
Janij.

De dag daaraanvolgende was uittermaten nevelachtig; wij ontmoetten nog twee *Japansche* vaartuigen, en eerst den 6^{en} kregen wij Kaap *Noto* in 't gezicht, als mede het Eiland *Footsi-sima*, het welk door een kanaal van omtrent vijf Mijlen 'er van is afgescheiden. Het was helder weder, en de gezichteinder strekte zig zeer ver uit. Schoon wij zes mijlen van het Land af waren, onderscheidden wij de bijzondere voorwerpen, Boomen, Rivieren, en om verre gevallen muuren. De Eilandjes of Rotsen, welken wij op eenen afstand van twee mijlen voorbij zeilden, en die door ketens van Klippen, met de oppervlakte van het water gelijk zijnde, aan elkanderen als gehecht waren, beletteden ons, om de kust meer van nabij te naderen. Dit Eiland is klein, vlak, maar zeer vruchtbaar in hout, en van een zeer aangenaam voorkomen: Ik oordeele, dat deszelfs omtrek niet is boven de twee mijlen; het schein ons toe zeer bevolkt te zyn. Onder de huizen merkten wij aanzienlijke gebouwen op; en in de nabijheid van eene

1787.
 Junij.
*Galgen
 op een Ja-
 pansch Eil-
 land.*

zoort van Kasteel, aan den zuidwestelijken uithoek gelegen, onderscheidden wij galgen, of ten minsten paalen, met een breedden balk, dwars over dezelve heen geplaatst; misschien dienden die paalen tot een geheel ander gebruik: het zoude vrij zonderling zijn, dat de gebruiken der *Japoneesen*, zoo zeer verschillende van de onzen, op dit punt daar mede zouden overeenstemmen. De volgende dagen, dan eens in de nevelen bedolven, dan eens het schoonste weder genietende, ontdekten wij Kaap *Noto* op de westkust van *Japan*. Om ons van daar te verwijderen, namen wij den koers noordwestwaards, en den 11^{en} Junij bespeurden wij de kust van *Tartarije*. De uithoek van de kust, waar wij te land kwamen, is juist die geene, welke *Coréa* van *Mantschou-Tartarije* afscheidt: het is een zeer hoog Land, het welk wij op eenen afstand van twintig mijlen ontdekten. De bergen, schoon niet zoo hoog als die op de *Americaansche* kust, hebben eene hoogte van ten minsten zes of zeven honderd toisen. Ik naderde tot op tachtig vadem van de kust; zij was zeer stijl, maar met boomen en gras bewasfen. Op den kruin

*Kust
 van Tar-
 tarije.*

kruin der hoogste bergen bespeurde men
 sneeuw, maar in eene zeer kleine hoeveel-
 heid; men zag 'er voorts geen zweem van
 bebouwing, noch bewooning, en wij oor-
 deelden, dat de *Manifchou-Tartaren*, die
 zwervende herders zijn, boven deeze bos-
 schen en bergen den voorrang geven aan
 vlakten en valleijen, alwaar hunne kudde-
 ren een rijkelijker voedsel vonden. Aan deeze
 kust, ter lengte van meer dan veertig mij-
 len, ontmoetten wij geenen mond van ee-
 nige Rivier. Ik had egter wel gewenscht
 ergens in te loopen, op dat onze kruid-
 kundigen, en kenners van mineralen, nopens
 dit Land, en deszelfs voortbrengzelen,
 waarnemingen konden maken; maar 'er deed
 zig geene gelegenheid toe op; en vermits
 'er vier en tachtig vademmen water waren op
 den afstand van een mijl, zouden wij waar-
 schijnlijk den oever ter lengte van twee of
 drie kabels hebben moeten naderen, om
 eenen grond van twintig vademmen te vin-
 den, en dan hadden wij gevaar geloopt,
 dat de winden onze voortreize vertraagd
 hadden. Ik vleidde mij eene geschikter plaats
 te zullen ontmoeten, en ik vervolgde mij-
 nen weg met het schoonste weder, en de

 1787.
 Januarij.

1787.
Junij.

helderste lucht, welken wij zedert ons vertrek uit *Europa* gehad hadden.

De dagen van den 15^{en} en 16^{en} waren zeer nevelachtig: wij verwijderden ons een weinig van de *Tartaarsche* kust, en bij afwisselend helder weder konden wij dezelve in 't oog houden: maar deeze laatste dag zal in ons Journaal uitsteeken door de volkomenste te leurstelling, waar van ik immer getuige was, zoo lang ik ter zee gevaren heb.

Zonder
linge te
leurstelling.

Des avonds ten vier uren werd de dikste nevel door het schoonste weder vervangen; wij ontdekten het vaste Land, het welk naar het noordoosten heen strekte, en kort daar op in het zuiden een groot Land, het welk tegen het westen aan *Tartarije* paalde, zijnde tusschen het zelve en het vaste Land eene opening van slechts 15 graden; wij onderscheidden de bergen, de hofle wegen, kortom alle de bijzonderheden van het Land; en wij konden niet begrijpen, hoe wij in deeze zee-engte geraakten, die geene andere zijn konde, dan die van *Tesfoij*, waar van wij de ontdekking hadden opgegeven. In deeze gesteldheid oordeelde ik, scherp bij den wind te moe-

ten

ren zijlen, en zuid-zuid-oostwaards te stuur-
 ren; maar wel dra verdweenen deeze oor-
 den. Eén der zwaarste nevelen, die ik im-
 mer gezien heb, had onze dwaling veroor-
 zaakt: wij zagen denzelfen verdwijnen; des-
 zelfs gedaanten en kleuren verhieven zig tot
 de wolken, geraakten aldaar verloren, en
 het was nog helder genoeg, op dat ons gee-
 ne onzekerheid omtrent het niet aanzijn van
 dit ingebeeld Land zoude overblijven. Ik
 voer den geheelen nacht over de zee, ter
 plaats, waar dit Land zoude hebben moeten
 liggen, en toen het dag was, vertoonde zig
 niets voor ons oog. De volgende dagen
 zeilden wij, meer dan twintig mijlen ver,
 langs de kust van *Tartarije*, alwaar de zuiv-
 erheid van lucht ons gelegenheid gaf, om
 alles in deszelfs volkomenste gedaante waar
 te nemen, maar zonder eenigermaten een
 blijk van eenige Baaij te ontdekken. Wij
 zagen den top van eenen berg, die volmaakt
 de gedaante van eene tafel had; ik heb 'er
 dien naam aan gegeven, op dat hij bij de
 zeelieden bekend zoude zijn. Zoo lang wij
 voorbij dit Land zeilden, ontdekten wij
 geene blijken van bewooning; geene enkele
 praauw was van de kust afgevaaren; en dit
 Land,

 1787.
 Juni.

1787.
Junij.

Land, toe zeer met de schoonste boomen bewasfen, die eenen vrugtbaaren grond aankondigden, fchijnt de aandacht der *Tartaren* en *Japonneezen* niet waardig te zijn. Deeze Volken zouden aldaar aanzienlijke Volkplantingen kunnen oprigten; maar de ftatkunde der laatstgemelden brengt integendeel mede, om alle vertrek naar buiten 's Lands, en alle gemeenfchap met vreemdelingen te beletten; onder welke benaaming zij de *Chineezen*, zoo wel als de *Europeanen* verftaan.

Baaij van Ternai.

Den 23^{en} had zig de wind in het noord-oosten vastgezet: ik befloot mijn koers te zetten naar eene Baaij, welke ik in het west-noord-westen zag, en waar wij denkelijk eenen goeden ankergrond vinden zouden. Wij lieten aldaar des avonds ten zes uren het anker vallen op vier en twintig vademen, zandgrond, eene halve mijl van den oever af. Ik gaf aan dezelve den naam van *Baaij van Ternai*.

Zedert vijf en zestig dagen, toen wij van *Manilla* afgevaaren waren, hadden wij wel de kusten van het Eiland *Quelpaert*, *Coréa* en *Japan* bezeild; maar dewijl deeze strecken bewoond worden door Volken, die de vreem-

1787.
Junijs.

vreemdelingen op eene barbaarsche wijze be-
 kendelen, was het ons niet in de gedach-
 ten gekomen, aldaar te landen: wij wisten
 integendeel, dat de *Tartaren* gastvrij waron,
 en wij hadden in allen gevalle magt ge-
 noeg, om aan kleine troepen volks, die wij
 aan de zee-kust ontmoeten mogten, vrees
 inteboezemen. Wij brandden van onge-
 duld, om dit Land te gaan onderzoeken,
 waar mede onze verbeelding, zedert ons
 vertrek uit *Frankrijk*, vervuld was. Het
 is het eenigste gedeelte van den aardbol,
 het welk aan de onvermoeide werkzaam-
 heid van Capitain COOCK ontsnapt was; en
 wij zijn mischien aan het rampzalig onheil,
 het welk zijn leven deed eindigen, het ge-
 ring voordeel verschuldigd, van aldaar het
 eerst geland te zijn. Wij werden overtuigd,
 dat het Schip *Castricum* nooit de kust van
Tartarije bezeild had; en vleidden ons,
 dat wij daar van bij vervolg nieuwe be-
 wijzen zouden ontdekken.

De Aardrijkskundigen, die volgens be-
 rigten van Pater ANGELIS, en volgens
 eenige *Japansche* kaarten, de zee-enge
 van *Tesfoy* afgeteekend, de grenzen van
Jesfo, van 's Compagnie's Land, en van
 dat

1787.
Junij.

dat der Staaten bepaald hebben, hadden de beschrijving van dit gedeelte van *Asie* dermaten misvormd, dat het noodig was ten dien opzichte aan alle oude twisten door ontegenspreeklijke bewijzen een einde te maken. De breedte van de Baaij van *Ternay* was juist dezelfde, als die van de Haven van *Acqueis*, alwaar de *Hollanders* landden; egter zal de Lezer daar van eene geheel verschillende beschrijving vinden.

Vijf kleine boezems, gelijkende naar de kanten van eenen regelmatigen vijfhoek, vormen den omtrek deczer rheed; zij zijn van elkander afgescheiden door heuvelen, die tot aan den kruin met boomen bewassen zijn. De schoonste lente verschaft in *Frankrijk* nimmer de overschaduwing van zulk een levendig en meenigvuldig groen, en schoon wij, zedert dat we de kust langs zeilden, geene enkele prauw, geen enkel vuur vernomen hadden, konden wij niet gelooven, dat een Land, het welk zoo vruchtbaar schein, en zoo dicht in de nabijheid van *China* was gelegen, zonder bewoonders zijn zoude. Eer dat onze booten werden uitgezet, wendden wij onze verrekijkers naar den oever; maar wij vernamen

men niets, dan harten en beeren, die zeer gerust aan den zee-oever heen en weder liepen. Dit gezicht vermeerderde elks ongeduld om aan land te gaan; het schietgeweer werd met zoo veel ijver gereed gemaakt, als of wij ons tegen den vijand moesten verdedigen; en terwijl men daar mede bezig was, hadden de matroosen, die vischchers waren, reeds twaalf of vijftien Cabeljaauwen met de lijn gevangen. De bewoners van Steden kunnen naauwlijks bezeffen, welk gevoel Zeelieden ondervinden op het gezicht van eene rijke vischerij. Versche levensmiddelen zijn behoeften voor alle menschen, en de smakelooste spijzen zijn veel gezonder, dan het best bewaarde gezouten vleesch. Ik gaf dadelijk bevel, om de gezouten kost weg te sluiten, en voor min gunstige omstandigheden te bewaaren; ik deed vaten gereed maken, om met versch en helder water te vullen, het welk beeksgewijze in elken boezem stroomde; en ik liet moeskruiden zoeken op de velden, alwaar men eene groote menigte kleine uijen, fellerij en zuuring vond. De grond was met dezelfde planten bewasfen, die in onze luchtstreeken groeijen, maar

1787.
Junij.

1787.
Junij.

maar zij waren van een veel doord inget-
der groen; de meesten stonden in den
bloey; op elken tred ontmoette men roo-
zen, geele en roode leliën, mej-bloemen,
en over 't algemeen alle de bloemen, die
wij bij ons op het veld vinden. De pijn-
boomen kroonden den kruin der bergen;
de eiken begonnen eerst een eind weegs
van de kust af, en verminderden in groot-
te en in kragt, naar mate zij digter aan de
zee stonden; de oevers der Rivieren en der
Beeken waren beplant met wilgen, berken-
en mast-boomen, en aan de kanten der
grootte boschen zag men appel- en mispel-
boomen in den bloey, benevens struiken
van hazelnooten, waar van de vrucht be-
gon te zetten. Onze verwondering ver-
dubbelde, toen wij overwogen, hoe eene
overmaat van bevolking het uitgestrekte rijk
van *China* dermaten drukt, dat de wetten
aldaar met geene gestrengheid te werk gaan
tegen vaders, die ontmenscht genoeg zijn,
om hunne kinderen te verdrinken en te
dooden; en dat dit volk, welks staatkunde
men zoo zeer roemt, zig niet buiten zijne
muuren durft uitbreiden, om onderhoud te
trekken uit een Land, welks vruchtbaar-
heid,

heid men eerder behoorde tegen te gaan, dan te bevorderen. In de daad vonden wij ook bij elken tred spooren van menschen, die blijken van verwoesting hadden agtergelaten; verscheiden boomen, die met snijdende gereedschappen waren afgehouwen; de blijken van verteeringen door vuur vertoonden zig op twintig plaatsfen, en wij ontdekten eenige schuilplaatsfen, die door Jagers aan de hoeken der bosfchen waren opgeworpen. Ook vond men kleine mandjens, van berken-schors gemaakt, met gaaren aan elkander genaaid, volmaakt gelijkende naar die der *Indianen* van *Canada*, schoenen, geschikt om over de sneeuw te loopen. Alles eindelijk deed ons denken, dat de *Tartaren* in het visch- en jagt-saifoen de zeekusten bezoeken; dat zij in dit oogeblik, in horden verdeeld, zig langs de Rivieren bevonden, en dat het groot gedeelte der Natie binnen in het Land leefde, alwaar de grond misfchien tot vermeerdering haarer talrijke veekudden beter geschikt was.

Drie booten van de beide Fregatten, met Officiers en Reizigers bezet, kwamen ten half zeven uren in den Beeren-boezem

II. DEEL.

O

zem

1787.
Juni.*Jagt en
Vifchberij.*

1787.
Junij.

zem aan; en ten zeven uren hadden zij reeds verscheiden snaphaanfchoten gedaan op verschillende wilde dieren die zeer schiepelijk naar de boschen waren weggevloden. Drie jonge rheeboeken waren alleen het slagtoffer hunner onbedrevenheid; de uitgelatene vreugde van onze nieuwe gelanden hadde hen in ontoeganglijke boschen moeten drijven, van waar zij niet verre af waren. De velden, zoo verrukkend voor 't oog, waren bijna niet over te komen; het digte gras stond drie of vier voeten hoog, zoo dat men 'er als in verdrongen was, en met geene mogelijkheid zijnen weg konde vervorderen. Men had bovendien de beetten van slangen te duchten, waar van wij een groot aantal aan den oever der beeken ontmoet hadden, schoon wij omtrent den aart van hun vergift geene proeven genomen hebben. Dit land was dus voor ons niets anders, dan eene verrukkelijke eenzaamheid, de zandgronden aan het strand waren alleen bruikbaar, en nergens anders konde men dan met ongelooflijke vermoeijenis over de kleinste plekken heen komen. De ijver voor de jagt deed egter aan DE LANGLE, en eenige andere Officiers

ciers of Natuurkundigen, die moeielijkheden trotseeren, maar zonder vrucht; en wij cordeelden, dat het eenige middel zijn zoude, om met het uiterste geduld, in een groote stilte, zig in hinderlagen te plaatsen, waar de beeren en harten, blijkens derzelve voetstappen, hunnen weg namen. Dit ontwerp werd vastgesteld, om des anderen daags te worden uitgevoerd; die uitvoering egter was zeer moeielijk, en men doet geene zee-reize van tien duizend mijlen, om midden in een moeras, waar het van wegen de stekende Insecten niet is uit te houden, op een' onzekeren buit te leggen loeren. Wij namen 'er egter des avonds van den 25^{en} de proef van, na den geheelen dag vrugteloos geloopt te hebben: maar na dat elk om negen uren zig op zijn post begeven had, en om tien uren, zijnde naar onze gedachten het tijdpunt, waar op de beeren hadden moeten aankomen, 'er nog niets te zien was, waren wij genoodzaakt algemeen te erkennen, dat de visfcherij voor ons voordeeliger was, dan de jagt. Wij waaren daar in wezenlijk gelukkiger. Elk der vijf boezems, die den omtrek van de Baai van

1787.
Junij.

1787.
Junij.

Ternai uitmaken, leverde eene geschikte plaats op, om het net uittewerpen, en had een beek, waar nevens onze keuken geplaatst was; de vischen hadden slechts één sprong te doen, om van den oever der zee in onze kookketels te komen. Wij vingden kabeljauwen, knorhaanen, forellen, zalm, haring, tarbot; ons scheepsvolk had overvloedig voor elken maaltijd. Deeze visch, en de onderscheiden kruiden, waar mede wij denzelven bereidden, gedurende de drie dagen onzer afwezigheid, waaren ten minsten een voorbehoedmiddel tegen de aanvallen van de scheurbuik, want niemand van het scheepsvolk was daar door tot dus verre aangetast, in weerwil van de koude vochtigheid, veroorzaakt door den bijna aanhoudenden nevel, en waar tegen wij ons beveiligden door geglommen vuur onder de hangmatten der matroozen te plaatsen, wanneer de tijd ons niet toeliet dezelve te luchten.

Eene Tartaarsche begraafplaats.

Bij één van deeze visch-partijen ontdekten wij, aan den oever eener beek, eene *Tartaarsche* begraafplaats, geplaatst naast eene vervallen hut, en in het gras bijna geheel bedolven. Onze nieuwsgierigheid drong

drong ons, dat graf te openen, en wij za-
gen in het zelve twee lijken naast elkan-
der. Hunne hoofden waren met een kap
van taf bedekt; hunne lichaamen, in een
beerenvacht gewonden, hadden eenen gor-
del van die zelfde vacht, waar aan kleine
Chineefche munten, en verscheiden kopere
fuisferijen hingen. In het graf zelve wa-
ren blaauwe koraalen gestrooid en als ge-
zaaid; wij vonden 'er ook tien of twaalf
soorten van zilvere halscieraaden, elk van
twee oncen zwaar, welken wij bij vervolg
vernamen, dat oorciersfels waren; voorts een
ijzere bijl, een mes van het zelfde metaal,
een houten lepel, een kam, een zakjen van
blauw nankin, met rijst gevuld. 'Er was
nog niets in den staat van ontbinding, en
men konde aan deeze begraafplaats geenen
hoogeren ouderdom, dan van een jaar,
toeschrijven. Derzelver bouworde schein
ons van eene mindere soort te zijn, dan
die der graven in de Baaij *des François*.
Zij bestond enkel uit een hoop boomstron-
ken, met schors van berkenboomen bekleed;
tusfchen beiden had men een ledig vak ge-
laten, om de beiden lijken daar in te leg-
gen. Wij droegen naauwkeurige zorg, om

1787.
Juni.

1787.
Junij.

alles weder toe te dekken, leggende elk ding weder zorgvuldig op zijne plaats, na alleenlijk een zeer klein gedeelte van de dingen, die in dit graf begrepen waren, te hebben mede genomen, om tot een bewijs van onze gedaane ontdekking te dienen. 'Er bleef ons geen twijffel over, of de *Tartaarsche* jagers kwamen dikwils in deeze Baaij: eene praauw, die in de nabijheid deezer begraafplaats was agtergelaten, strekte ons ten blijk, dat zij over zee kwamen, waarschijnlijk uit den mond van eenige Rivier, die wij nog niet ontdekt hadden.

De *Chineefche* munten, het blaauw nankin, de taf, de kappen, bewijzen, dat deeze Volken eenen geregelden omgang hebben met de *Chineezen*, en het is waarschijnlijk, dat zij zelfs onderdanen van dat Rijk zijn.

De rijst, waar mede het zakjen van blaauw nankin gevuld was, docht op eene *Chineefche* gewoonte, voortgesproten uit het gevoelen omtrent de voortduuring der behoeften in het volgend leven: eindelijk de bijl, het mes, de rok van een beeren-
vacht, de kam, hebben allen eene zeer
blijk-

blijkbaare overeenkomst met die dingen, waar van zig de *Indianen* in *America*, be- 1787.
Junij.
dienen. En dewijl deeze volken mischien nooit met elkander gemeenschap gehad hebben, zoude men dan uit die punten van overeenkomst niet mogen gissen, dat de menschen in denzelfden graad van beschaaftheid, en onder dezelfde breedten, bijna dezelfde gebruiken aanneemen, en dat, indien zij volmaakt in dezelfde omstandigheden waren, zij van elkander niet meer verschillen zouden, dan de wolven in *Canada*, van die in *Europa* verschillen?

Het verrukkend toneel, het welk ons dit *Dit Land*
gedeelte van *Oost-Tartarije* aanbood, had *is niet zeer*
met dat al niets belangrijks voor onze *belangrijk*
Kruidkundigen, en kenners van steenen. De *voor de*
planten zijn 'er voltrekt dezelfde, als in *Natuurlij-*
Frankrijk, en de grond is al mede van ge- *ke Histo-*
lijken aart. Leijsteen, kwarts, jaspis, vio- *rie.*
let, porfiersteen, kleine kristallen, afgevallen stukken van rotsen; zie daar, het geen de bedden der rivieren ons opleverden, zonder dat wij 'er de minste sporen van metaalen ontdekken konden. Het ijzer, het welk algemeen over de geheele aarde verspreid is, schein hier alleen in

1787.
Junij.

kalk ontbonden te zijn, dienende als een vernis, om aan verscheiden steenen eene kleur te geven. De zee- en land-vogelen waaren 'er ook zeer zeldzaam; wij zagen egter raven, tortelduiven, kwartels, kwikstaarten, zwaluwen, vliegen-vangers, albatrosfen, roerdompen, en eenden, maar geen-zints die tallooze vlugt van vogelen, welken men in andere onbewoonde Landen ontmoet. In de Baaij van *Ternai* leefden zij eenzaam, en de somberste stilte heerschte tot in het binnenste der bosfchen. De schulpdieren waren 'er niet minder zeldzaam; wij vonden in 't zand niets dan brokken van schelpen van mosfelen, lepaden of zeepokken, slakken en purper-slakken.

*Vertrek
van de
Baaij van
Ternai.*

Eindelijk, des morgens van den 27^{en}, na dat wij verscheiden penningen met een fles, en een opschrift, de dagteekening van onze aankomst behelzende, aan land hadden nedergezet, en de wind naar 't zuiden gedraaid was, ging ik onder zeil, en voer langs de kust op twee derde van een mijl van den oever, hebbende een grond van veertig vademen modderigen grond, en digt genoeg, om den mond van de kleinste beek te kunnen onderscheiden. Wij leg-

legden alzoo vijftig mijlen af; met het schoonste weder, het welk Zeelieden ver- langen kunnen. Vervolgens tot den 4ⁿ Julij hadden wij nevelachtig en stil weder. Wij vongen in dien tijd meer dan agt hon- derd cabeljauwen. Ik gaf bevel om, het geen wij voor dagelijksche spijs niet noodig hadden, in te zouten, en in vaten te pak- ken. Met het net vongen wij ook eene vrij groot meenigte oesters, waar van de schaal zoo fraaij was, dat het zeer moge- lijk scheen, dat zij peerlen in zig bevat- ten, schoon wij aan het dikste gedeelte 'er slechts twee half gevormde vonden. Dee- ze ontmoeting geeft eene zeer groote waar- schijnlijkheid aan het verhaal der *Jesuiten*, dat 'er eene paarl-vischerij aan den mond van verscheiden Rivieren van *Oost-Tarta- rije* plaats heeft; doch men behoort te stellen, dat zulks meer zuidwaards, in den omtrek van *Coréa*, is; want, meer naar het noorden, heeft het Land te weinig in- woonders, om eenen dergelijken arbeid ter uitvoer te kunnen brengen; naardien wij, na twee honderd mijlen van die kust te hebben afgelegd, dikwils niet verder, dan een kanonschoot draagt, en altijd op eenen

1787.
Julij.

Julij.

1787.
 Junij.

kleinen afstand van het Land, noch praauwen, noch wooningen bespeurd hebben; en roen wij aan Land gestapt waren, zagen wij slechts de voetstappen van eenige jagers, die in deeze oorden geene vaste woonplaats schijnen te hebben.

*Baai van
 Sull. u.*

Den 4^{den}, des morgens ten drie uren, hadden wij andermaal schoon en helder weder. Ten noord-oosten naar het noorden zagen wij Land, en wel op eenen afstand van twee mijlen eene groote Baaij, in welke een Rivier ter breedte van vijftien of twintig toisen zig ontlastte. 'Er werd door elk Fregat eene boot, onder het opzigt van VAUJAS en D'ARBAUD uitgezest, om dezelve te gaan onderzoeken. DE MONNERAU, LA MARTINIÈRE, ROLLIN, BERNIZET, COLLIGNON, de Abt MONGÉS, en Pater RECEVEUR gingen mede te sloop: de landing was gemakkelijk, en de diepte verminderde langzamerhand tot aan den oever. Het gezicht van het Land is ten naasten bij het zelfde, als in de Baaij van *Ternai*, en offchoon zij drie graden noordlijker ligt, zijn de voortbrengzels en geartheid van den grond zeer weinig verschillende.

De

De sporen van menschen waren hier veel verscher, men zag takken van boomen, met een snijdend werktuig afgehouden, waar aan de groene bladen nog te zien waren. Twee elands-huiden, zeer konstig over kleine stukjens hout gespannen, waren op zijde van eene kleine hut, die geen huisgezin herbergen konde, maar tot eene schuilplaats voor twee of drie jagers groot genoeg was, agtergelaten; en mischien was aldaar een klein getal van dezelve, welken de vrees in de bosschen had doen vlugten. DE VAUJUS vond goed éene van die huiden mede te nemen; maar hij liet in ruiling, bijlen en ander ijzer gereedschap, de elands-huid, die mij gezonden werd, in waarde honderdmalen te boven gaande. Het berigt van dezen Officier, en dat van onderscheiden Natuurkundigen, verwekten bij mij geen lust, om mij lang in' deeze Baaij op te houden, aan welke ik den naam van *Baaij van Suffren* gaf.

Wij vertrokken van daar met eenen kleinen noord-oosten wind, dien ik oordeelde geschikt te zijn, om mij van de kust te verwijderen. Bij het afvaaren deden wij

1787.
Julij.

Vertrek uit deeze Baaij.

1787.
Juli.

verscheiden vangsten met het net, en vonden oesters, waar aan andere kleine schelpen vast zaten, welken men in *Europa* doorgaans versteend vindt, en waar van men gelijksoortigen zedert eenige jaaren in de zeeën van *Provence* ontdekt heeft; groote trompet-hoorens, veele zee-egels van de gemeene soort, eene groote meenigte zee-sterren, met zeer kleine fraaije stukjens koraal. De nevel en de stilte noodzaakten ons, om een mijl verder in zee, op vier en veertig vademen, een modderige zandgrond, ten anker te gaan liggen. Wij gingen voort met cabeljauwen te vangen; maar het was eene geringe schadeloosstelling voor het tijd-verlies, waar door het jaargetijde al te schielijk voorbij liep, naar mate van ons verlangen om deeze zee geheel te onderzoeken. Eindelijk den 5^{en} ging ik, onaangezien den nevel, met een frisphen zuid-westen wind onder zeil.

Den 6^{en} hadden wij met tegen-wind te worstelen. Ik had besloten de kust van *Tartarije* tot op 50 graden breedte te onderzoeken, en vervolgens te rug te keeren naar *Jesfo* en *Oku-Jesfo*, zeer zeker zijnde, dat, indien deeze Eilanden niet aanwezig

Pérouse
ontdekt,
dat bij in
eene zee-
engte zeilt.

wa-

waren, ik ten minsten oostwaards wendende, de *Kurile Eilanden* bereiken zoude; maar des morgens van den 7^m, ontdekten wij aan onze rechte zijde een Eiland, het welk zeer uitgestrekt scheen te zijn. Wij konden geen uithoek bespeuren, en alleen hoogten onderscheiden, die zig tot aan het zuid-oosten uitstrekkende, tot een blijk dienden, dat wij reeds vrij verre in het Kanaal, het welk dit Eiland van het vaste Land afscheidt, gevorderd waaren. Ik dacht in 't eerst, dat het 't Eiland *Segaliën* was, welks zuidelijk gedeelte door de Aardrijkskundigen twee graden te veel noordwaards geplaatst was; en ik oordeelde, dat, indien ik verder in het Kanaal voortzeilde, ik genoodzaakt zoude zijn het zelve te volgen, tot dat het in de *Okhotskische Zee* uitloopt; uit hoofde van de onveranderlijke zuide winden, die, gedurende dit jaargetijde, aanhoudend in deze strecken waaijen. Zulks zoude aan mijn verlangen, om deze zee geheel en al te onderzoeken, eene onoverkomelijke hinderpaal hebben toegebracht; en na de kaart van de kust van *Tartarije* op het naauwkeurigst te hebben afgeteekend, bleef mij,

1787.

Juli.

ter

1787.
Julij.

ter uitvoering van dit ontwerp, niets' anders overig, dan alle de Eilanden tot op den 44ⁿ graad westwaards te laten: dienvolgende rigtte ik mijn koers naar het zuidoosten.

De Piek
Lamanon.

Het voorkomen van dit Land was geheel verschillende van dat van *Tartarije*: men zag 'er niets dan dorre rotsen, welker hollen nog met sneeuw vervuld waren; maar wij waren 'er te verre af, om de lage landen te ontdekken, die mischien, zoo wel als op het vaste Land, met boomen en kruiden bewasfen waren. Aan den hoogften deezer bergen, die aan deszelfs einde veel geleek, naar het luchtgat van een fournuis, gaf ik den naam van den *Piek Lamanon*, uit hoofde van deszelfs gelijkheid met de vuurspuwende bergen, en om dat de Natuurkundige van dien naam zig in het bijzonder had toegelegd op de kennis der onderscheidene stoffen, die door het vuur der brandende bergen vlocibaar geworden waren.

Vervolgens waren wij genoodzaakt blindelings door dit Kanaal heen te zeilen, vermits ons eene zoo dikke nevel omringde, dat onze gezichteinder niet verder dan een

niets' an-
den tot op
n: dienvol-
het zuid-

was geheel
rijje: men
welker ho-
aren; maar
de lage lan-
a, zoo wel
boomen en
en hoogften
einde veel
een four-
n *Piek La-*
gelijkheid
en om dat
n zig in het
kennis der
r het vuur
geworden

zaakt blin-
te zeilen,
wel omring-
verder dan
een

een pistoolschoot droeg. Met het grootste ongeduld wagte ik eene opgeklaarde lucht af, om te kunnen besluiten, wat mij te doen stond: dit gebeurde ook den 11^{en} na den middag. Men heeft in deeze nevelachtige wateren zeer zelden eenen zeer uitgestreken gezichteinder; even als of de Natuur door enkele heldere oogenblikken de diepe en bijna eeuwige duisternis, waar in alle deeze zeëen bedolven zijn, eenigermaten wilde vergoeden. Het gordijn werd ten twee uren na den middag opgehaald, en wij ontdekten land van het noorden ten noordoosten tot aan het noordwesten.

De verre afstand van deeze kust, toen ik dezelve voor de eerste keer ontdekte, had mij aan 't dwalen geholpen; maar toen wij nader bij kwamen, vond ik dezelve even sterk met hout bewasfen, als de kust van *Tartarije*. Eindelijk des avonds van den 12^{en} Julij, den zuiden wind merkelyk verminderd zijnde: naderde ik het Land, en liet het anker op veertien vademen vallen, in een modderigen zandgrond, twee mijlen van eene kleine kreek, waar in eene Rivier uitstroomde. DE LANGLE, die een uur voor mij geankerd was, kwam onmiddelyk

1787.
Julij.

*Landing
op 't Eiland
Iscnoka.*

bij

1787.
 Julij.
 Baaij de
 Langle.

bij mij aan boord; hij had reeds zijne groo-
 te en kleine booten uitgezet, en deed mij
 den voorflag, om voor den avond aan Land
 te gaan, om 'er kundfchap van op te doen,
 en te beziën, of 'er hoope was, om eenig
 onderrigt van de Inwoonderen te krijgen.
 Door behulp van onze verrekijkers hadden
 wij eenige hutten en twee Eilanders ont-
 dekt, die ons toefcheenen in de bosfchen
 te vluchten. Ik stemde in het ontwerp van
 DE LANGLE, en verzogt hem, dat hij
 BOUTIN, en den Abt MONGÉS met zich
 zou neemen. Na dat het Schip geankerd
 was, de zeilen opgebonden, en onze floe-
 pen uitgezet waren, bemande ik de *Biscay-
 enne*, onder bevel van DE CLONARD,
 gevolgd door DUCHÉ, PREVOST, en
 COLLIGNON, hun beveelende, zig te ver-
 voegen bij DE LANGLE, die reeds in de
 Baaij geland was.

De twee eenige kleine wooningen aan
 deeze Baaij vonden zij verlaten, doch ze-
 ker zeer korten tijd geleden; want het vuur
 brandde nog. Niets van het huisraad was
 weggenomen; 'er was ook een nest met
 jonge honden, wier oogen nog dicht wa-
 ren; en de moeder, welke zij in het bosch
 hoor-

hoorden blaffen, deedt hun veronderstellen, dat de bewooners zig op geen en grooten afstand bevonden. DE L A N G L E lag 'er bijlen, verscheiden ijzere werktuigen, glaazen koraalen, en met één woord alles neder, 't geen hij dagt nuttig en aangenaam voor deeze Eilanders te zullen wezen; verzekerd, dat de Inwoonders, na zijn vertrek naar boord, derwaards zouden wederkeeren, en dat onze geschenken hun zouden overtuigen, dat wij geene vijanden waren. Ten zelfden tijde had hij een gedeelte van het scheepsvolk aan het visfchen gezet, en in twee werpen met het groote net hadden zij meer salmen gevangen, dan noodig waren, om het scheepsvolk meer dan een week te voeden.

Op het oogenblik, dat hij gereed stond om weder naar boord te keeren, zag hij zeven man uit eene prauw aan land stappen, die in geen en deele wegens ons aantal vervaard scheenen. Zij haalden hun vaartuig op het strand, en gingen op maten in 't midden onzer matroozen nederzitten, met eene houding, welke gerustheid aanduidde; dit boezemde ons een gunstig denkbeeld van die Eiland-bewooners

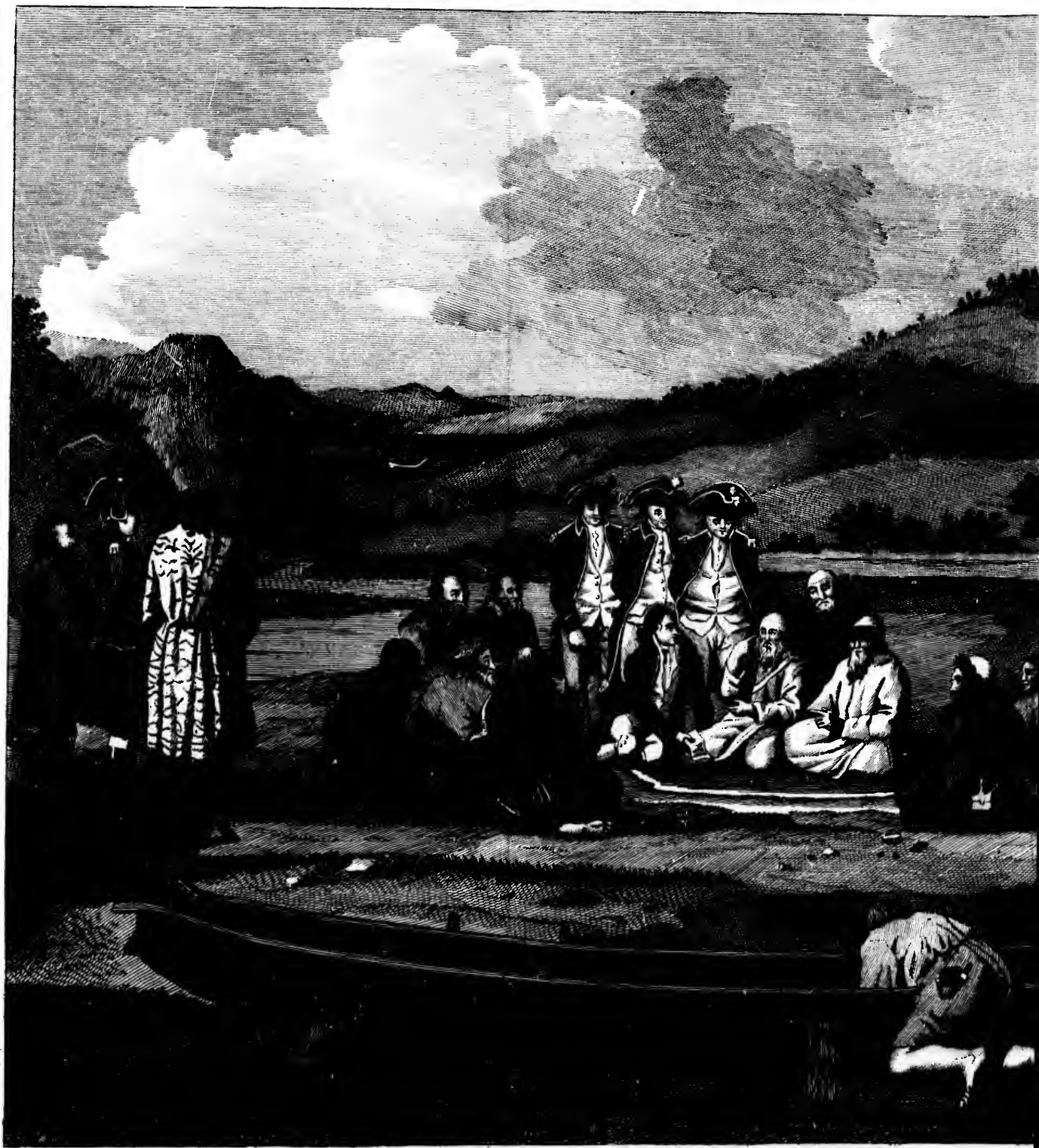
1787.
Julij.

*Aankomst
van zeven
Eiland-
bewooners.*

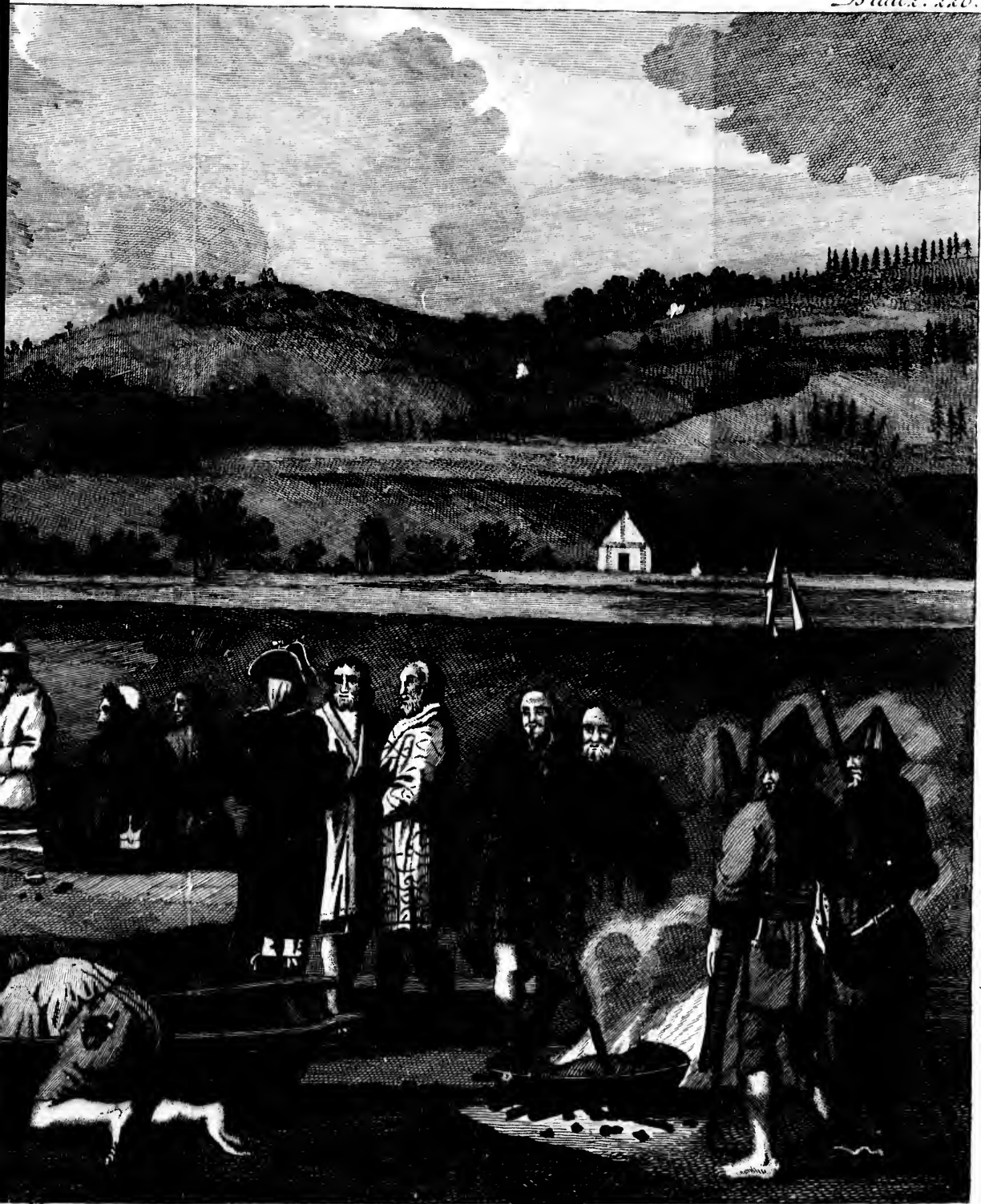
1787.
Juli.

in. Onder deeze zeven waren twee oude mannen met lange witte baarden, gekleed in eene stoffe van boombast gemaakt, zeer gelijkende op de kleederen te *Madagascar*. Twee van deeze zeven Eiland-bewooners hadden eene soort van blaauw nankin linnen aan, en de gedaante van hunne kleding verschilde weinig van die der *Chineezen*: de anderen hadden slechts een langen rok aan, alleen vastgemaakt met een gordel en cenige kleine knoopjens, het welken ontloeg van het dragen van broeken. Hun hoofd was ongedekt; alleen hadden twee of drie van hun een band van een beerenhuid om 't hoofd geslagen; de kruin des hoofds en de baarden waren geschooren; al het hair, agterwaards hangende, had de lengte van tien of twaalf duimen, doch was op eene geheel andere wijze, dan dat der *Chineezen* geschooren, die alleen eene ronde kuif laten, welke zij *Penséc* noemen. Allen hadden zij laarzen aan, gemaakt van zehonden vellen, met een voetsool, naar de wijze der *Chineezen*, vrij konstig gemaakt. Hunne wapens bestonden uit boogen, pieken en pijlen met ijzeren punten. De oudste deezer Eiland-bewooners, voor wien

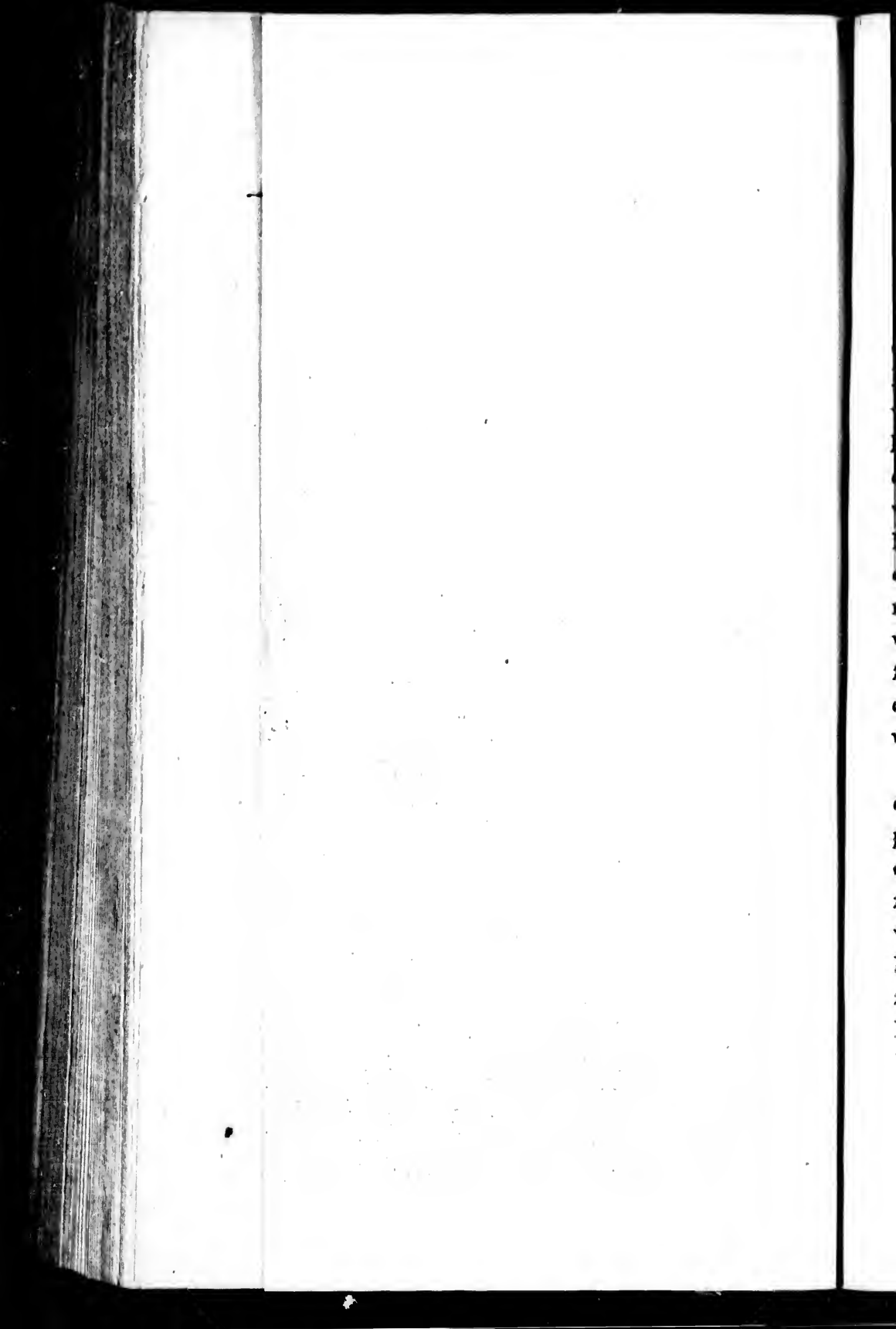
wee oude
, gekleed
akt, zeer
Madagascar.
bewoners
ankin lin-
nne klee-
er *Chinee*-
en langen
een gor-
het welk
broeken.
n hadden
van een
de kruin
gefchoo-
nde, nad
en, doch
dan dat
een eene
noemen.
maakt van
ool, naar
nftig ge-
uit boo-
punten.
rs, voor
wien

KLEEDING DER BEWOONERS VAN

ERS VAN BAAIJ DE LANGHE.

wien de anderen veel ontzag betoonden, had zeer zwakke oogen, en droeg rondom een scherm, om dezelve tegen de stralen van het licht te beschutten. Hunne houding was deftig, edel, en zeer inneemend. DE LANGLE bood hun het overschot aan van het geen hij naar land medegenomen had, en gaf hun door teekenen te kennen, dat hij, van wege het vallen van den avond, weder naar boord moest; maar dat hij hen zeer gaarne des anderen daags op deeze zelfde plaats zou ontmoeten, om hun nieuwe geschenken te doen. Zij gaven, van hunnen kant, door teekenen te verstaan, dat zij daaromstreeks gingen slapen, en dat zij op den bestemden tijd zouden wederkomen.

1787.
Junij.

Wij veronderstelden in 't algemeen, dat deeze lieden de eigenaars waren van een pakhuis met visch, het welk wij aan den oever van eene kleine Rivier, op staaken staande, vier of vijf voeten boven den grond verheven, gevonden hadden. DE LANGLE betoonde, bij de bezigtiging daar van, 't zelfde ontzag voor de eigendommen, als hij in de verlatene hutten had doen blijken. Hij vond in dit pakhuis gedroogde

1787.
Julij.

en gerookte salm en haring, en vaten gevuld met vischtraan, ook salm-vellen, zoo dun als pergamen. De voorraad-verzameling was zeker te groot voor het onderhoud van één huisgezin; en hij oordeelde, dat deeze lieden in die onderscheidene artikelen handel dreven. Het was 's avonds omtrent elf uren, eer de booren weder aan de Schepen kwamen, en het verslag, aan mij gegeven, wekte mijne nieuwsgierigheid ten sterksten óp.

Met ongeduld wagtte ik op het aanbrenken van den dageraad, en bevond mij met de groote boot en bark aan land, eer de zon opgegaan was. De Eilanders kwamen kort daar op aan de kreek. Zij naderden ons uit het noorden, waar wij ook vermoed hadden, dat hun gehucht gelegen was. Welhaast werden zij gevolgd door eene tweede praauw, en wij telden één en twintig inwoonders. Onder dit getal bevonden zig de eigenaars der hutten, aan wien het agterlaten der goederen, door DE LANGLE, een zeker vertrouwen had ingeboezemd: geen één enkele Vrouw liet zig zien; en wij hadden alle reden, om te veronderstellen, dat de Mannen zeer jaloers

*Zij verbergen
hunne
Vrouwen.*

wa-

waren. Wij hoorden in de bosfchen de honden blaffen, en naar alle waarschijnlijkheid bleven deeze dieren bij de Vrouwen. Onze jagers wilden derwaards gaan; doch de Eilanders deden, op hunne wijze, de ernstigste verklaringen tegen het voornemen om te trekken naar de plaats, van waar het geblaf der honden kwam. Ten oogmerk hebbende hun eenige gewichtige vragen te doen, en vertrouwen aan hun willende inboezemen, gaf ik bevel, om niets hoe genaamd tegen hunnen zin te doen.

1787.
Junijs.

DE LANGLE, vergezeld door de voor- naamften zijner Officieren, kwam zeer kort na mij aan land, en, eer dat ons gesprek met de Eiland-bewooners begon, werden allerlei gefchenken onder hen uitgedeeld. Zij fcheenen alleen waarde te hegten aan dingen, die nuttig waren. ijzer en ftoffen tot kleeding waardeerden zij boven alles: zij kenden de metaalen zoo wel als wij: zij fteden zilver boven koper, en koper boven ijzer, enz. Zij waren zeer arm; flechts drie of vier van hun hadden zilveren ooringen, vercierd met blaauwe glazen koraalen, volkomen gelijk aan die ik gevonden had in de grafitede aan de Baaij

Gefchenken aan, en gesprek met de Eiland-bewooners.

1787.
Julij.

van *Ternaï*, en door mij voor armbanden gehouden. Hunne andere kleine cierraaden waren van koper, gelijk aan die in de gemelde begraafplaats. Hunne pijpen en staa-len om vuur mede te slaan, scheenen van *Chineesch* of *Japansch* maakzel; de laatst-gemelde waren van geel koper, en zeer net gewerkt. Met de hand naar 't westen wijzende, gaven zij ons te verstaan, dat het blaauw nankin, waar mede zommigen van hun gekleed waren, de koraalen en de vuurstalen, uit het Land der *Mantschou-Tartaren* kwamen, en zij spraken dien naam volkomen op dezelfde wijze uit als wij. Vervolgens opmerkende, dat elk on-zer een pen en papier in de hand had, om een woordenlijst van hunne taal te maken, gisten zij ons oogmerk: zij voorkwamen onze vragen; uit eigene beweging onder-scheiden voorwerpen toonende, met bijvoe-ging van de benaaming daar te lande: zij hadden daarenboven de beleefdheid, om die benaamingen vier of vijf malen te her-haalen, tot zij zig verzekerd hielden, dat wij hunne uitspraak wel gevat hadden. De vaardigheid, waar mede zij onze meening gisten, deed mij denken, dat de schrijf-kunst

kunst bij hun bekend was; en één van deze Eiland-bewooneren, gelijk wij vervolgens zien zullen, maakte voor ons eene afteekening van het Land, en hield het penceel op dezelfde wijze, als de *Chineezen*.

Het bleek, dat zij zeer op onze bijlen en stoffen gesteld waren, en zij schroomden niet, om dezelve van ons te verzoeken, doch zij betoonden zig zeer omzigtig, en niets te nemen, dan het geen hun dadelijk gegeven was. Het was klaar, dat hunne denkbeelden van dieverij volkomen met de onzen zamenstemden, en ik zou niet geschroomd hebben, hun de bewaring onzer goederen toe te vertrouwen. Hunne oplettendheid ten deezen opzigt ging zoo ver, dat zij geen één enkele wegnamen van de salmen, door ons gevangen, schoon ze bij duizenden op den oever verspreid lagen; want onze visfcherij was andermaal zeer gelukkig geslaagd: wij moesten hun bij herhaaling, als 't waare, dwingen, om 'er zoo veelen van te neemen, als hun behaagde.

In 't einde waren wij zoo gelukkig, dat wij hun deden begrijpen, hoe wij wensch-

1787.
Juli.

*Zijgeven
Aardrijks-
kundige*

1787.
 Juli.
 onderrig.
 tingen.

ten, dat zij hun Land, en dat der *Mantchoux*, afteekenden. Een der oude lieden rees toen op, en trok in 't zand met zijn stok de kust van *Tartarije*, ten westen loopende, ten naasten bij noord en zuiden. Ten oosten daar tegen over, en in dezelfde richting, vertoonde hij ons hun eigen Eiland, en zijne hand op zijn borst leggende, gaf hij daar mede te kennen, zijn eigen Land afgeteekend te hebben: hij had een Straat of Zee-engte opengelaten tusschen zijn Eiland en *Tartarije*; en zig naar onze Schepen wendende, die van het strand konden gezien worden, gaf hij met een trek te verstaan, dat zij 'er in mogten vaaren. Ten zuiden van dit Eiland beeldde hij een ander af; en tevens eene tusschen beiden loopende Zee-engte teekenende, gaf hij te kennen, dat onze Schepen ook daar konden zeilen.

De schranderheid van deezen Eilander in het gisfen onzer verlangde kundigheden, was zeer groot, maar nog minder dan die van eenen anderen Eilander, naar het voorkomen dertig jaaren oud. Deeze, ziende, dat de figuren, in het zand getrokken, verloren gingen, nam een stuk papier en

een

één onzer potlooden; op dit papier teken-
 de hij zijn eigen Eiland, 't welk hij *Tcho-*
ka noemde: door een streek met de pen
 duidde hij aan de kleine Rivier, op welker
 oever wij ons bevonden, en plaatste dezel-
 ve op twee derden van het Eiland, van het
 noorden naar het zuiden. Vervolgens maak-
 te hij eene teekening van het Land der
Mantchou-Tartaren, latende, gelijk de
 oude man gedaan had, eene Zee- engte aan
 het beneden-einde, en, tot onze groote
 verwondering, voegde hij daar nevens de
 Rivier *Segaliën*, welken naam deeze Ei-
 landers even eens als wij uitspraken; hij
 plaatste den mond dier Rivier een weinig
 ten zuiden van den noordelijken uithoek
 van het Eiland, en zeven stippen met de
 teekennen makende, duidde hij daar nede
 aan, hoe veele dagen eene prauw te be-
 steeden had, om van de plaats, waar wij
 ons onthielden, tot den mond van de Ri-
 vier *Segaliën* te vaaren. Dan dewijl de
 prauwen van dit Volk zig nooit verder
 dan een pistoolschoot van de kust verwij-
 deren, steeds de bogten van de kreeken
 volgende, mogen wij veronderstellen, dat
 zij weinig meer dan negen mijlen op éénen

 1787.
 Julij.

1787.
Juliij.

dag afleggen, alles in eene rechte lijn genomen. Nademaal de kust gedooft, dat zij allerwegen kunnen landen, maaken zij daar van gebruik, om hunne spijsen te koken, hunnen maaltijd te doen, en, naar alle waarschijnlijkheid slapen zij meenigmaal aan strand. Ingevolge hier van gisten wij onzen afstand van het uiterfte des Eilands ten hoogften op drie en zestig mijlen.

Die zelfde schrandere Eilander verhaalde, 't geen ons te vooren verteld was, dat zij het nankins-linnen en andere koopmanswaaren kreegen door hunne gemeenschap met het Volk, het welk de oevers van de Rivier *Segaliën* bewoont. Met eenige streepen duidde hij aan, hoe vele dagen 'er noodig waren voor eene praauw; om die Rivier op te vaaren tot de plaats, waar zij hunnen koophandel dreeven. Alle de verdere Eilanders, hier bij één gekomen, waaren getuigen van dit gesprek, en gaven door hunne gebaarden hunne goedkeuring te verstaan van 't geen hun Landgenoot ons mededeelde.

Vervolgens verlangden wij te weten, of deeze zee-engte zeer breed was: wij deden wat wij konden, om hem ons denkbeeld

beeld te doen begrijpen; wel dra begreep hij het zelve, en zijne beide handen evenwijdig van elkander rechtstandig zettende op twee of drie duimen afstands, gaf hij ons te verstaan, dat hij daar mede uitdrukte de breedte van de kleine Rivier, aan welke wij ons versch water innamen: voorts spreidde hij zijne handen wijder van elkander, aanduidende dat die tusschenwijdte de breedte was van de Rivier *Segaliën*, en dezelve nog veel wijder van één zettende, gaf hij daar mede te verstaan de breedte van de Straat, welke *Tartarije* van zijn Land scheidde. De diepte van het water wilden wij desgelijks weten: wij namen deezen Eilander naar den kant der Rivier, van welke wij slechts tien schreden af waren, en staken 'er een piek overeinde in; hij scheen onze meening te vatten, en zijne eene hand vijf of zes duimen boven de andere plaatsende, veronderstelden wij, dat hij in dier voegen ons de diepte van de Rivier *Segaliën* te kennen gaf, en vervolgens zijne armen zoo wijd mogelijk uitspreidende, diende zulks, om de diepte van de Straat te verstaan te geven. 'Er bleef voer ons nog overig, verzekering te bekommen,

 1787.
 Januarij.

1787.
Julij.

men, of hij daar door verstond de volstrek-
te of betrekkelijke diepten: want volgens
de eerste veronderstelling, zou deeze Straat
flechts de diepte van één vadem gehad heb-
ben, en dit Volk, wier vaartuigen nooit
tot aan onze Schepen genaderd waren, mogt
denken, dat drie of vier voeten waters ge-
noegzaam voor dezelve waren, daar zij niet
meer dan drie of vier duimen voor hun-
ne prauwen noodig hadden, maar omtrent
dit stuk was het onmogelijk verdere ophel-
dering te bekomen. DE LANGLE dagt,
nevens mij, dat het in allen gevalle van
het grootte aanbelang was, te ontdekken,
of het Eiland, het welk wij langs gezeild
hadden, het Eiland ware, aan het welk de
Aardrijks-beschrijvers den naam van *Sega-
liën Eiland* gegeven hadden, zonder de uit-
gestrektheid van het zelve ten zuiden te
vermoeden. Ik gaf bevel, dat onze twee
Fregatten gereedheid zouden maken, om
den volgenden dag te zeilen. Aan de Baaij,
in welke wij ten anker lagen, gaven wij
den naam van Baaij *de Langle*, naar den
naam van den Capitein, die dezelve het
eerst ontdekte, en 't eerst aan den oever
landde.

Wij

Wij besteedden het overige van den dag, om het Eiland te bezoeken, en het Volk daar op woonende. Zints ons vertrek uit *Frankrijk* hadden wij geen Volk aangetroffen, het welk meer onze nieuwsgierigheid trok, en sterker onze bewondering opwekte. Wij wisten, dat de talrijkste Volken, en mischien die, welke het vroegst beschaafd waren, de landstreeken bewoonden, die aan deze Eilanden grenzen; doch het blijkt niet, dat zij dezelve ooit vermeersterden: 'er deeden zig ook gene voorwerpen op, om hunne begeerte gaande te maken: en het liep zeer aan tegen onze denkbeelden, onder een Volk, uit vischers en jagers bestaande, en die geen vee hoeden, noch aardvruchten teelen, zeden aan te treffen, over 't algemeen zagter en deftiger, en een verstand, mischien uitgestrekter, dan bij eenig Volk van *Europa*. De kundigheden der best onderrigte clasfen van Volk in *Europa* maaken hun, in alle opzigten, zeer verre uitsteekende boven deze één en twintig Eilanders, met welken wij aan de Baaij *de Langle* een gesprek hielden; maar onder het Volk van dit Eiland is de kundigheid veel algemeener verspreid, dan onder de

1787.
Julij.
Zeden
enz. van
deze Ei-
landers.

Wij

la.

1787.
Julij.

lagere volks-classen in *Europa*; allen, hoofd voor hoofd schijnen zij daar dezelfde opvoeding ontfangen te hebben. In tegenoverstelling van de stomme bewondering der *Indianen* van *Port des François*, werd de aandacht der Inwoonderen van de Baaij *de Langle* getrokken door onze kunsten en bewerkte stoffen: zij keerden de laatstgemelden om en om; zij spraken daar over met elkander, en poogden de wijze, op welke zij vervaardigd waren, te ontdekken. Zij hadden kennis aan de weversspoel. Ik nam van daar mede een weefgetouw, waar op zij linnen vervaardigden, volkomen gelijk aan het onze, behalven dat de draaden bestonden uit bast van den wilgen-boom, welke zeer algemeen op hun Eiland groeit, en mij toefcheen zeer weinig van dien in *Frankrijk* te verschillen. Schoon zij den grond niet bearbeiten, weeten zij, met veel beleids, van de eigene voortbrengzels van hunnen grond gebruik te maken. Wij vonden in hunne hutten eene groote meenigte wortelen van eene soort van Lelie, bij onze Kruidkundigen bekend onder den naam van de *geele Lelie* of *Saranne* van *Kamschatka*. Zij droogen dezelve tot hunnen win-

winter-voorraad. Zij hadden desgelijks een
 overvloed van Look en Angelica-wortelen;
 planten, die aan de kanten der bosfchen
 groeijen.

1787.
 Juli.

Ons kort verblijf liet ons niet toe, te
 ontdekken, of deeze Eilanders eenigen Re-
 geerings-vorm hebben; deswegen kunnen
 wij alleen gisfingen maken; doch het was
 zeer blijkbaar, dat zij voor de Ouden groot
 ontzag betoonden, en dat hunne zeden zeer
 zagt waren: zeker, indien zij harders ge-
 weest waren, en groote kudden vee ge-
 weid hadden, zoude ik geene andere denk-
 beelden hebben kunnen vormen van de ze-
 den der Aartsvaderen. Zij zijn in 't alge-
 meen wel gemaakt, fterk van gefteltenisse,
 zeer bevallig van houding, en hebben een
 zwaaren baard; hunne gefalte is kort; ik
 zag niemand onder hun, die meer dan vijf
 voeten en vijf duimen haalde; veelen wa-
 ren beneden de vijf voeten. Zij ftonden
 onze teekenaars toe hen af te beelden;
 maar het verzoek van onzen Chirurgijn
 ROLLIN, die de maat wilde nemen van
 onderscheiden afmetingen hunner lichamen,
 weigerden zij standvastig. Mifchien ver-
 beeldden zij zig, dat dit eene tooverkundi-
 ge

1787.
Julij.

ge bewerking was: want de reizigers weten, dat dit denkbeeld van betoovering zeer wijd heerscht in *China* en *Tartarijen*; als mede, dat verscheiden Zendelingen aldaar voor de Gerechtsbanken gebragt zijn, beschuldigd van toovenaars te wezen, om dat zij, bij het toedienen van den doop, de handen op het hoofd der kinderen lagen. Deeze weigering, en het onttrekken der Vrouwen aan ons oog, is het eenige, het welk wij ten hunnen laste hebben.

Wij houden ons ten vollen verzekerd, dat de bewooners van dit Eiland eene welge-regelde Volks- maatschappij uitmaken; maar zoo arm, dat zij voor langen tijd niets te vreezen hebben van de eerzucht der overwinnaaren, of de schraapzucht der Kooplieden: een weinig traan en gedroogde visch zijn de eenige artikels van uitvoer. Wij konden niet meer, dan twee hartenvellen te koop krijgen; wij zagen beeren- en zeehonden- huiden tot kleederen gesneden, doch in geringe hoeveelheid: de pelterijen van dit Eiland hebben voor den handel niets te beduiden. Op het strand vonden wij kleine ronde stukjens kool, maar geen brokjen, 't welk eenig blijk droeg, goud, ijzer,

ijzer of koper in zig te bevatten. Ik ben zeer geneigd te gelooven, dat in hunne bergen geene ijzer- of koper-mijnen gevonden worden. Het geheele gewigt van de zilvere cieraden deezer één en twintig Eilanderen zal geen twee oncen bedragen hebben. Een gedenkpenning, hangende aan een zilveren kettingjen, welke ik om den hals van een oud man hing, die mij de voornaamste of het hoofd deezer Eilanderen toefcheen, was in hunne oogen een stuk van onfchatbaare waardije. Elk deezer Inwoonderen droeg een breeden ring aan den duim, gemaakt van ijvoir, hoorn of lood. Zij laten hunne nagels groeijen, op de wijze der *Chineezen* zij groeten; gelijk dit volk, met te knielen; en zig voor over op den grond neder te werpen; hun nederzitten op matten is ook gelijk aan dat der *Chineezen*; ook eeten zij, gelijk deezen, met kleine stokjens. Indien zij met de *Tartaaren* en *Chineezen* een zelfden oorsprong hebben, moet hunne scheiding van die Volken zeer langen tijd geleden zijn, dewijl zij in persoonlijke gestalte daar op geheel niet, en in hunne gebruiken weinig gelijken.

II. DEEL:

Q

De

1787.
Juli.

1787.
 Junij. De *Chineezen*, die zig bij ons aan boord bevonden, verstonden geen enkel woord van de taal deezer Eilanderen; maar zij begrepen volkomen die van twee *Mantchou-Tartaaren*, die, veertien dagen of drie weken geleden, van het vaste land op dit Eiland gekomen waren, waarschijnlijk om eenigen voorraad van visch op te doen. Wij troffen hun eerst in den namiddag aan. Zij spraken terstond met één onzer *Chineezen*, die de *Tartaarsche* taal zeer goed verstond. Zij gaven hem juist dezelfde berigten van de aardrijkskundige gesteltenis des Lands, veranderende alleen de naamen, dewijl, naar alle waarschijnlijkheid, dezelve in elke taal hunne bijzondere hadden. De kleederen deezer *Tartaaren* waren van grijs nankin, gelijk aan die der lastdragers te *Macao*. Hunne hoeden waren van boombast en puntig; zij droegen den hairlok of *pentsec* op de wijze der *Chineezen*; hun voorkomen én zeden waren in geen deele zoo aangenaam, als die der Eilanderen. Zij onderzigten ons, dat zij agt dagen reizens opwaards de Rivier *Segaliën* woonden.

Alle deeze verhalen, gevoegd bij het
geen

geen wij op de kust van *Tartarije* gezien hadden, welke wij op eenen zoo korten afstand voorbij gezeild waren, dedden ons denken, dat de Zeekusten van dat gedeelte van *Asië*, van den 24^{en} graad af, of de grenscheiding van *Coréa*, zoo verre als de Rivier *Segaliën* loopt, zeer schaars bewoond waren; dat misfchien onoverklimbaare bergen die zeekust van het overige van *Tartarije* afscheiden, en dezelve alleen ter zee, en door het opvaaren der Rivieren, te naderen is, schoon wij geen derzelve van eenige aanmerkelijke grootte ontdekten (*).

1787:
Julij.

De hutten deezer Eilanderen zijn met kunde gebouwd; alle voorzorg tegen de koude is bij den aanleg in 't oog gehouden: zij zijn van hout, gedekt met den bast van berkenboomen; daar boven is een getimmerde, bedekt met droog stroo; en in-

*Hutten
der Eilan-
deren;
hunne
stinkende
reuk.*

(*). Deze Eilanders hebben ons nimmer te verstaan gegeven, dat zij eenigen handel dreeven met de kust van *Tartarije*, zeker bij hun bekend, want zij teekenden dezelve af; maar alleen met het volk, 't welk op een afstand van agt dagen reizens op de Rivier *Segaliën* woont.

1787.
Junij.

ingericht gelijk de daken onzer boerenhuizen; de deur is zeer laag, en geplaatst in het einde van het afdakzel; de haartstede is in het midden, onder eene opening uit het dak, welke den rook uitlaat; eenige banken, agt of tien duimen hoog, staan in 't ronde, en de binnenzijde is met matten bekleed. De hut, door mij zoo even beschreven, stond in het midden van rozenboomen, omtrent honderd schreden van den zee-oever; deeze rozenboomen stonden in bloei, en verspreidden eenen zeer aangenaamen geur; doch dezelve kon den stank niet weeren van den visch en traan, dien alle de reukwerken van *Arabië* niet zouden hebben kunnen verdooven.

Wij verlangden te weten, of de aangename aandoeningen van reuk, even gelijk die van smaak, van gewoonte afhingen. Ik reikte aan één der oude lieden, van wien ik te meermalen gesproken heb, een vlesjen met reukwater over; hij bragt het aan den neus, en betoonde denzelfden wederzin, als wij op het ruiken van zijn traan. Nooit was de tabakspijp uit hunnen mond. Hunne Tabak bestond uit groote bladeren, en was zeer goed. Ik begreep, dat zij
den.

denzelve uit *Tartarije* kregen; dan zij gaven ons duidelijk te kennen, dat hunne pijpen uit een Eiland, ten zuiden gelegen, kwamen, ongetwijffeld *Japan*. Ons voorbeeld kon hun niet bewegen, om snuiftabak te nemen; en, in de daad, men zou hun ondiensd gedaan hebben, met hun aan eene nieuwe behoefte te gewennen.

1787.
Juli.

Zeer stond ik verfteld, dat ik, in hunne taal, het woord *Chip* (*) voor een *Schip* ver-

(*) Een fchip draagt in deeze taal ook nog den naam van *kabani*, het welk eene zeer bijzondere gelijkheid heeft met het *Hoogduitsche* woord *kahn*; *tsita*, een vogel, of het gezang van een vogel, en in het *Hoogduitsch zwiſſche* *bern*; ja wordt genoemd *bi*; neen *bouaka*, hetwelk naar het *Griekſche* woord *ouk* gelijkt. LA PÉROUSE zegt, dat men uit eenige gelijkklinkende woorden geen beſluit tot eenen gemeenen oorfprong kan opmaken. Anderen zouden juist het tegendeel daar uit meenen te mogen beſluiten. Voor 't overige is de taal van deeze volken zeer zagt, en rijk in klinkletters: zij noemen *etou* den neus, *tsava* den mond, *cbapa* de hoofdhairen, *tatj pompé* de hand, *tsiga* de mannelijkheid, *chipouille* de vrouwelijke teeldeelen, *ambé* de dijen. Voor de vingeren en toonen hebben zij verſchillende benaamingen; zij noemen *tasſiro* een groot mes, *tetarape* eene zoort van rok, *tama* een koraal van blaauw glas, *tamont* een hond, *naye* een rivier, *tsou-*

bou

1787.
Julij.

vernám; *tau*, *tri*, voor de getallen *twee* en *drie*. Moeten deeze *Engelsche* woorden niet erkend worden een bewijs opteleveren, dat eenige gelijkklinkende woorden, in verschillende taalen, niet genoegzaam zijn, om ten bewijze te strekken van gelijkheid van oorsprong?

Vertrek Des anderen daags vertrokken wij met
van daar. het opkomen van den dageraad, en tot den
Baaij
d'Estaing. 19^{en} zeilden wij te midden door duistere nevelen. Des namiddags ten twee uren van denzelfden dag, lieten wij op de westkust van het Eiland, het welk wij voorbij voeren, het anker vallen. Ik gaf aan deeze Baaij, de beste, die wij na ons vertrek van *Manilla* ontmoet hadden, den naam van Baaij *d'Estaing*. Zij is gelegen op 48 graden, 59 minuten noorder breedte, en 140 graden, 32 minuten oostelijke lengte. Onze booten landden om vier uren des avonds bij tien of twaalf hutten, die zonder orde, en op tamelijk groote afstanden van elkander, en omtrent honderd schreden
van

bou de zon, *tebairz* den wind, *eroa* de koude, *ma-
bouni* den rozenboom, *etaro* slapen, *mouaro* suorken,
enz.

van den zee-oever gelegen waren. Zij waren iets grooter dan die geenen, welken ik beschreven heb; tot het oprigten derzelven had men dezelfde bouwstoffen gebruikt; maar zij waren in twee kamers verdeeld: de achterste bevatte al het kleine huisraad, den haard, en de rondom loopende zitplaatfen; doch de kamer aan den ingang was geheel ledig, en scheen geschikt om bezoeken af te wagten, dewijl de vreemdelingen waarschijnlijk niet in tegenwoordigheid der Vrouwen werden toegelaten. Eenige Officiers ontmoeten twee derzelven, die weggevloden waaren, en zig in het gras verborgen hadden. Toen onze booten in de kreek landden, begonnen de Vrouwen van schrik zoodanig te schreeuwen, als of zij vreesden verslonden te worden; zij waren egter onder de bewaring van eenen Eilander, die haar naar huis te rug bragt, en haar schein te willen gerust stellen. Haar voorkomen is wel iets buitengewoon, maar niet onbevallig; haare oogen zijn klein en haare lippen dik, de bovenste blaauw geverwd, zonder dat het egter mogelijk was dit stellig te verzekeren: haare beenen waaren naakt; een lange linnen rok bedek-

 1787.
 Juilj.

Ontmoeting van eenige Vrouwen.

1787.
Julij.

te dezelfen; en dewijl zij zig in de daauw van het gras gebaad hadden, heeft die rok, die tegen het lichaam aankleefde, den afteekenaar gelegenheid gegeven, om alle de gedaanten, hoe weinig cierlijkheid ook vertoonende, af te maalen; haare hairen hadden hunne volkomene lengte, en het hoofd was van boven niet geschoren, zoo als dit bij de Mannen plaats had.

DE L A N G L E, die het eest aan land stapte, vond de Eiland-bewoners bijéénverzameld rondom vier praauwen, die met gerookte visch geladen waren; zij hielpen, om dezelfen in 't water te brengen; en hij vernam, dat de vier en twintig man, die het scheepsvolk uitmaakten, *Mantchoux* waren, en van den oever der Rivier *Segaliën* gekomen waren, om die visch te koopen. Hij had een lang gesprek met hun, door behulp van onze *Chineezen*, welken zij allervriendelijkst behandelden. Zij zeiden, even als onze eerste aardrijkskundigen van Baaij *de Langle*, dat het Land, langs het welk wij heen zeilden, een Eiland was; zij gaven 'er denzelfden naam aan, en voegden 'er bij, dat wij nog eenen zoo grooten afstand van deszelfs uiteinde af waaren,

als

 1787.
 July.

als eene praauw in vijf dagen kan afleggen, maar dat men met een goeden wind dien overtocht in twee dagen doen konden, en alle nachten aan land slapen: dus werdt in deeze nieuwe Baaij alles bevestigd, het geen men ons reeds in de Baaij *de Langle* gezegd had, maar met minder veritaanbaarheid uitgedrukt door den *Chinees*, die ons tot tolk diende. DE LANGLE ontmoette ook, in een hoek van 't Eiland, eene soort van park, uit vijftien of twintig in den grond gestoken paalen bestaande, op elk van welke de kop van een Beer stak; de beenderen van die dieren waren in den omtrek verspreid. Dewijl deeze volken geen schietgeweer hebben, en zij zelve de Beeren bevechten moeten, terwijl hunne pijlen dezelve alleen kunnen kwerfen, scheen ons dat park bestemd te zijn, om de gedachtenis van hunne heldendaden te bewaren; en de twintig beeren-koppen, welken men daar zag, moesten ten bewijze verstrekken van de overwinningen, door hun zedert tien jaaren behaald, te oordelen naar den staat van bederf, waar in zig die koppen grootendeels bevonden. De voortbrengzels en de geaartheit van den

Q 5

grond,

1787.
Julij.

grond, in Baaij *d'Estaing*, verschillen bijna niet van die in Baaij *de Langle*; de zalm was aldaar even zoo overvloedig; en elke hut had zijne vooraads-schuur: wij ontdekten, dat deeze volken den kop, de staart en den ruggegraad eeten, en dat zij de twee buikstukken van den visch rooken en droogen, om aan de *Mantchoux* te verkoopen, voor zig zelve dus niets behoudende, dan den stank, die hunne huizen, hun huisraad, ja zelfs de planten in den omtrek van hunne gehuchten, verpest. Onze booten vertrokken eindelijk des avonds ten agt uren, en na dat wij de *Tartaaren* en Eiland-bewoners met geschenken begiftigd hadden; in drie kwartier uren waren zij te rug, en ik gaf last, om alles tegen den anderen dag zeilreede te maken.

*Vertrek
van Baaij
d'Estaing.*

Den 20^{en} was het zeer schoon weder; wij hadden het volmaakte gezicht op de kust, zoo als zij zig noord- en zuidwaards uitstrekt; wij zeilden langs dezelve op een kleine mijls afstand, en gingen des avonds ten zeven uren, wanneer ons een dikke nevel overviel, op zeven en dertig vadem water, slijk- en steenachtigen grond, ten anker liggen. De kust was veel berg-
ach-

achtiger en steiler, dan in het zuidelijk gedeelte. Wij zagen noch vuur, noch wooningen, en dewijl de nacht naderde, zonden wij geen boot naar Land; maar wij vongen, voor de eerste keer, zedert dat wij *Tartarije* verlaten hadden, agt of tien kabeljauwen: dit scheen de nabijheid aan te duiden van het vaste Land, het welk wij zedert den 49^m graad breedte uit het gezicht verloren hadden..

1787,
Juli.

Genoodzaakt zijnde de eene of andere kust te volgen, had ik den voorrang gegeven aan die van het Eiland, ten einde de zee-engte niet te missen, indien dezelve aan de oostzijde mogt gevonden worden. Dit vorderde de uiterste oplettendheid, vermits de nevels ons zeer korte tusschenvakken van een helder uitzigt overlieten. Ik heb mij, van de Baaij *de Langle* af, tot aan het einde van deeze zee-engte, nooit verder dan twee mijlen van het Land verwijderd. Mijne gisfingen omtrent de nabijheid van de kust van *Tartarije* waren zoodanig gegrond, dat, zoo dra onze gezichteinder zig een weinig verwijderde, wij die kust duidelijk zien konden. Het Kanaal, het welk wij doorzeilden, begon op de 50 gra-

1787.
Julij.

graden te vernaauwen, en was slechts twaalf of dertien mijlen breed.

Des avonds van den 22^m; ging ik, op eene mijls afstand van het Land, op zeven en dertig vademen, slijkgrond, voor anker liggen. Ik bevond mij in de schuinte tegen over eene kleine Rivier; op drie mijlen ten noorden zag men eenen zeer merkwaardigen berg; zijn begin was reeds aan den oever der zee, en zijn kruin, van welken kant men dien ook beschouwde, behield de regelmatigste gedaante; hij was met boomen en groente tot aan den top bewasfen: ik gaf daar aan den naam van *Piek la Martiniere*, om dat hij een ruim veld tot kruidkundige waarnemingen opleverde, waar van de Geleerde van dien naam zijne hoofdstudie maakte.

Dewijl ik, in het voorbij zeilen van de kust van het Eiland, van de Baaij *d'Estaing* af geene wooningen bespeurd hadde, wilde ik mijne twijfeling op dit stuk weg nemen; ik liet vier booten van de beide Fre-gatten, onder bevel van den Scheeps-captain DE CLONARD, uitrusten, en ik gaf hem last om de kreek, waar in de bovengemelde kleine Rivier zig ontlastte, te gaan on-

onderzoeken. Hij kwam des avonds ten
 agt uren wederom, en bragt tot mijne
 groote verwondering, alle zijne booten vol
 zalmen mede, schoon het volk noch lijnen,
 noch netten hadde medegenomen. Deeze
 Officier berigtte mij, dat hij aan den mond
 van eene beek, niet breeder dan vier toi-
 sen, en niet dieper dan één voet, geland
 was, en dat hij dezelve zoodanig vol met
 zalmen gevonden had, dat het bed geheel
 daar mede bedekt was, en dat onze matroo-
 zen met stokken 'er twaalf honderd in één
 uur gedood hadden. Voor 't overige had
 hij niet meer, dan twee of drie verlaten
 woningen aangetroffen, welken hij veron-
 derstelde, dat door *Mantchoux Tartaren*,
 die, volgens hunne gewoonte tot het drij-
 ven van koophandel in het zuidelijk ge-
 deelte van dit Eiland, van het vaste Land
 gekomen waren, zouden zijn opgeslagen.
 De groeizaamheid der planten was nog
 sterker, dan in de Baaijen, waar wij aan
 Land gegaan waren; de boomen waaren
 grooter en dikker; de sellerij en de water-
 kers groeiden in overvloed aan de oevers
 deezer Rivier; zedert ons vertrek van *Ma-*
nilla troffen wij de laatstgemelde plant voor
 de

1787.
Julij.

Ongemeen
ze zalm-
vangst.

1787.
Juij.

de eerste keer aan. Ook had men verscheid-
den zakken met genever-beziën kunnen vul-
len; maar wij gaven den voorrang aan krui-
den en vischen. Onze Kruidkundigen
maakten eene groote verzameling van vrij
zeldzaame planten; en onze kenners van
steenbragten veele krijstallen, spath, en
andere merkwaardige gesteenten met zig:
maar bergsteenen, en vuursteenen troffen zij
niet aan, kortom niets, het welk eenig
blijk van metaal-mijnen aanduidde. De
denne- en wilge-boomen waren 'er in veel
grooter getal, dan eijken-, ahorn-, berken-,
en mispel-boomen; en indien andere reizi-
gers een maand na ons aan de oevers van
deeze Rivier gekomen zijn, zullen zij aldaar
veele aalbeziën, aardbeziën, en siamboos-
fen, die nu nog stonden te bloeijen, ge-
vonden hebben.

Terwijl het volk van onze booten te land
deeze rijke vangst deed, vongen wij aan
boord veele kabeljaauwen; en dit verblijf
van eenige uren verschaft ons voor eene
geheele week aan verschen voorraad. Ik
noemde deeze Rivier de *Zalmbeek*, en ging
met het aanbreken van den dag onder zeil.
Ik bleef dit Eiland zeer van nabij volgen,
steeds

steeds in de hoop zijnde, het noordelijk einde daar van eenmaal te zullen aantreffen. Den 23^{en}, namen wij 50 graden, 54 minuten noorder breedte waar, en onze lengte was zedert de Baaij *de Langle* bijna niets veranderd. Wij ontdekten op deeze breedte een zeer goeden zee-boezem, de eenige, zedert dat wij dit Eiland langs zeilden, die aan de Scheepen eene veilige schuilplaats tegen de winden van het Kanaal opleverde. Aan den oever vertoonden zig hier en daar eenige wooningen, als mede eene holle weg, die het overgebleven bed van eene vrij aanzienlijke Rivier scheen te zijn: ik oordeelde niet geraden, om deeze Baaij, waar aan ik den naam van Baaij *de la Jonquiere* gaf, meer van nabij te gaan onderzoeken, ik ben ze alleen in de breedte overgestoken. Op een mijl in de breedte, teekende het peillood vijf en dertig vadem slijkgrond: maar ik had zoo weinig tijd, en het helder weder, het welk wij thans genoten, was zoo zeldzaam en zoo kostbaar voor ons, dat ik het zelve meende te moeten waarnemen, om meer noordwaards te komen. Zedert dat wij 50 graden noorder breedte bereikt hadden, was ik

 1787.
 Julij.

1787.
Julij.

ik geheel en al tot mijn eerste gevoelen te rug gekomen; 'er viel bij mij niet meer te twifelen; of het Eiland, het welk wij zedert de 47 graden langs zeilden, en dat volgens het berigt der Inboorlingen zig veel meer zuidwaards moest uitstrekken, was het Eiland *Segaliën*, welks noordelijke uithoek door de *Rusfen* op 54 graden bepaald is; en in eene noordelijke en zuidelijke rigting, één der langste Eilanden van den aardbodem uitmaakt: mitsdien zoude de zoogenaamde *Straat van Tesfoy* niets anders zijn, dan die geene, welke het Eiland *Segaliën*, bijna op de 52 graden van *Tartarije* afscheidt. Ik was te ver gevorderd, om die straat of zee-engte niet te onderzoeken, en te weten, of zij bevaarbaar is. Ik begon te vreezen, dat zij dit niet was, om dat, hoe meer wij noordwaards naderden, de diepte ongemeen schielijk verminderde, en dat het Eiland *Segaliën* uit niet veel meer dan uit zandbanken bestond, waar over de zee nu en dan heenstroomde. In de daad werden wij bij vervolging zek'er gesteld, dat de grond van dit Kanaal eene oploopende schuinte van het noorden naar het zuiden uitmaakte, ten naas-

*Belem-
mering
aan de
Schepen,
om verder
te kunnen
varen.*

naasten bij als eene Rivier, waar van het water vermindert, hoe meer men de plaats nadert, waar zij haaren oorsprong neemt. De grond verhief zig schielijk drie vademmen op een mijl, en ik berekende dat wij op die manier ter naauwernood zes mijlen overig hadden, eene trapsgewijze afneming veronderstellende om den grond van den zeeboezem weder te bekomen; maar alles bestond, zoo als men zien zal, in eene plaat of bank, die thands nog met een weinig water overdekt was, en geheel en al den doortocht door de straat afsnijdt. Wanneer die bank droog geraakt, en zig boven de oppervlakte der zee verheft, zal zij het Eiland met het vaste Land van *Tartarije* te zamen vereenigen.

De zuidelijke winden, die in dit Kanaal geweldig waaijen, en 'er ruim zoo onveranderd heerschen, als de pasfaatwinden tusschen de keerkringen, deden ons eenige schade en wederwaardigheden ondervinden. Wij bragten egter twee booten in zee om te pijlen. De eene stond onder bevel van BOUTIN, en de andere van VAUJAS. De eerste kwam schielijk te rug; de tweede, die zig verder op noordwaards begeven had, om het verst afgelegen punt te

 1787.
 Julij.

1787.
Julij.

bereiken, het welk de gesteldheid der zee toeliet te peilen, bleef langer weg. Reeds des avonds ten zeven uren vertrokken zijnde, kwam dezelve niet voor middernacht wederom: de zee stond vrij onstuimig; en daar ik mij herinnerde het onheil, het welk ons in de Baaij *des François* was overgekomen, begon ik de zorgelijkste ongerustheid te gevoelen. De te rug komst deezer boot scheen mij eene vergoeding te zullen zijn van de zeer slegte gesteldheid, waar in onze schepen zig bevonden; want, met het aanbreken van den dag, werden wij genoodzaakt toebereidzelen te maken, om onder zeil te gaan. De zee stond zoo hol, dat wij vier uren bezig waren met ons anker te ligten: de kabelaring, de schildknoop braken aan stukken: de spil brak insgelijks: door dit onheil werden drie scheepsgezellen zwaar gekwetst; wij werden genoodzaakt, hoe fel de wind ook was, om alle zeilen, die de masten maar eenigzints veelen konden, bij te zetten. Bij geluk waren eenige kleine wendingen van het zuiden naar het zuid-zuid-westen gunstig voor ons, en wij kwamen in vier en twintig uren vijf mijlen ver in zee.

*Op zeilen
aan boord
van de
Boussole.*

Des

Des avonds van den 28^{on}, toen de nevel
 was opgeklaard, bevonden wij ons op de
 kust van *Tartarije*, bij den mond van eene
 Baaij, die zeer diep scheen te zijn, en
 eene veilige en gemakkelijke ankerplaats op
 te leveren. Wij hadden volstrekt gebrek aan
 hout, en onze voorraad van water was
 merkelyk verminderd, ik besloot aldaar een
 wijl te verblijven, en ik gaf aan de *Astro-*
lade sein om aldaar te peilen. Wij anker-

den aan den noordhoek van die Baaij, des
 avonds ten vijf uren, met elf vademen
 water, slijkgrond. DE LANGLE vervol-

gens zijne boot hebbende laten uitzetten,
 peilde hij zelf deeze rheedee, en berigtte
 mij, dat zij de best mogelijke schuilplaats
 opleverde agter vier Eilanden, die haar voor
 de zeewinden beveiligde. Hij was in een
 gehucht der *Tartaren* geweest, en aldaar
 zeer vriendelyk ontfangen. Hij had eene
 plaats ontdekt, alwaar het klaarste water als
 eene waterval in onze sloepen vallen konde;
 en deeze Eilanden, van welken onze anker-

plaats slechts de lengte van drie kabeltou-

wen was afgelegen, waren met veel hout
 bewasfen. Op dit berigt van DE LAN-

GLE gaf ik bevel om alles gereed te ma-

 1787.
 Julij.

*Aankomst
 in de Baaij
 de Castrics.*

Des

R 2

ken,

1787.
Julij.

ken, ten einde met het aanbreken van de dag in de Baaij in te loopen; en wij ankerden aldaar des morgens ten agt uren met zes vademen water, slijkgrond. Deeze Baaij werd genaamd de Baaij *de Castries*.

De blijkbaare onmogelijkheid, om in 't noorden van het Eiland *Segaliën* te kunnen landen, moest ons op eene nieuwe regeling van onze nog te doene verrigtingen bedacht doen zijn. De Baaij *de Castries*, in welke wij zoo even ten anker gekomen waren, is gelegen in het diepst van eene Golf, twee honderd mijlen van de Straat van *Sangaar*, de eenige doortocht, welke ons met zekerheid uit de *Japansche* zeëen bragt. Men moest, eer het schoone jaargetijde ten einde liep, deezen overtocht trachten te doen, die zoo gevaarlijk was in het midden der nevelen, in een naauw Kanaal, waar het laveeren uitermaten moeielijk was. Wij zouden den noord-oosten wind hebben kunnen afwagten; doch daar zulks tot de maand November konde vertraagen, liet ik dit laatste denkbeeld naauwlijks een oogenblik in mijnen geest vertoeven; integendeel keurde ik het noodig, onze werkzaamheid te verdubbelen, om in den kortst mogelijken

En tijd onze noodwendigheden van hout en water in te neemen, en ik gaf te verstaan, dat ons verblijf aldaar niet langer dan vijf dagen zou wezen. De eerste en alleraangelegenste verrigting was, onze zee-uurwerken na te gaan; en onze zeilen waren nauwlijks geborgen, of onze Starrekundigen hadden reeds hunne werktuigen geplaatst op een Eiland, op een kleinen afstand van onze Schepen gelegen; zij gaven 'er den naam aan van *Isle de l'Observatoire*. Dit Eiland diende ook aan onze timmerlieden om timmerhout te hakken, het welk zij zeer noodig hadden. Een met graden afgeteekende stok werd in het water, aan den voet van het *Observatorium*, geplaatst, om de hoogte van den vloed te weten. De Starrekundige werkzaamheden volgden elkander onafgebroken op; maar de domheid of achteloosheid van één onzer timmerlieden verijdelde bijkans alle onze hoop in het doen der waarnemingen: hij hieuw een boom om, dicht bij onze Astronomische tent, die in den val het glas van den quadrant brak, den slinger van vergelijking van zijn stel bragt, en daar door den arbeid van den voorgaanden dag bijkans verijdel-

 1787.
 Julij.

1787.
Julij.

de. De Starrekundigen, door dit voorva. gedrongen hunne waarnemingen tot het voldoen hunner nieuwsgierigheid in andere opzichten te bepaalen, vergezelden ons de twee laatste dagen op alle onze tochten.

Onder alle de Baaijen, door ons op de kust van *Tartarije* bezogt, was de Baaij *de Castries* de eenige, welke dien naam verdiende; dezelve verschaft eene verblijfplaats bij slecht weder, en het zou zeer mogelijk wezen, den winter aldaar door te brengen; doch het is, bij laag water, zeer moeielijk daar te landen, zelfs met een boot. Daarenboven zijn 'er groote beddingen van zee-wier (*), en onder dezelve slechts twee of drie voeten water; dit zee-wier boodt eenen onoverwinlijken wederstand aan alle de pogingen der bootsgezellen.

Zeeplanten aldaar wasfende. Geen zee is 'er, die grooter overvloed heeft van verscheiden zoorten van zeeplanten

(*) Deeze zeeplanten, of *Fuci*, zijn even dezelfde, als die men te *Marseille* gebruikt, om vaten met olie. of overgehaalde sterke dranken in te pakken: het is de *Fucus vesiculosus*, in 't *Fransch* genaamd *goemon*, *goesmon*, of *guesmon*.

ten of *Fuci*, en onze schoonste grasvelden zijn niet groener, of beter met planten uit het groeiend rijk bewasfen. Eene vrij groote bogt, aan de zijde waar het *Tartaarsche* Dorp lag, en die wij in 't eerst veronderfelden diep genoeg te wezen, om onze Schepen in te leggen, dewijl het hoog water was, toen wij in de Baaij ten anker kwamen, vertoonde zig twee uren laater, als een uitgestrekt veld van zeeplanten. Wij zagen daar de Zalmen springen, zoo als zij uit een Riviertje kwamen, 't welk het water onder dit zee-wier ontlast; wij vongen 'er meer dan twee duizend op één dag.

1787.
Julij.

De inwoonders, aan wien deeze visch het zekerst en overvloedigst middel van bestaan verschaft, waren, zonder des eenig ongenoegen te betoonen, getuigen van onze voorspoedige vischvangst; ongetwijfeld, om dat zij verzekerd waren, dat de veelheid van visch onuitputtelijk groot is. 's Daags na onze aankomst in de Baaij landden wij bij het Dorp: de geschenken, door DE LANGLE, die 'er eerst landde, gedaan, bezorgden ons aldaar vrienden.

In geen gedeelte der wereld treft men een beter slag van menschen aan. De Op-
Buitenge-
meene
vriende-

1787.
 Julij.
 Bijkhaid
 der In-
 woonde-
 ren.

perste, of oudste, kwam om ons op den oever te ontfangen, vergezeld van eenige andere Inwoonderen. Ons groetende wierp hij zig voorover op den grond neder, naar de wijze der *Chineezen*, en bragt ons vervolgens in zijne hut, waar zig zijne vrouw, schoondogters, kinderen en kindskinderen bevonden. Hij deed eene zindelijke mat uitspreiden, waar op hij ons verzogt neder te gaan zitten. Een klein graan, het welk wij niet kenden, werd met Zalm op het vuur gezet, om het ons ter spijsze aan te bieden. Dit graan houden zij voor de lekkerste spijs, en zij gaven ons te verstaan, dat zij het uit 't Land der *Mantchoux* kregen: zij gaven dien naam bepaaldelijk aan een Volk, zeven of agt dagreizens van daar gelegen, aan den oorsprong van de Rivier *Segaliën*, en het welk onmiddelijk gemeenschap heeft met de *Chineezen*. Door teekenen gaven zij ons te verstaan, dat zij behoorden tot de Natie der *Orotchys*, en ons wijzende op de vier vreemde praauwen, welken wij dien dag in de Baaij hadden zien aankomen, noemden zij die scheepslieden *Bitchys*: zij gaven ons te kennen, dat deeze iaatstgemelden verder zuidwaards wonden;

Vreemde
 lingen, be-
 hoorende
 tot de Na-
 tie der
 Bitchys.

den; maar misfchien op een korter afstand, dan zeven of agt mijlen: want deeze Volken veranderen even als die van *Canada*, naam en taal bij elk groot Dorp. Die vreemdelingen, van welken ik nog nader zal moeten spreken, hadden op het strand een vuur ontstoken, dicht bij het Gehucht der *Orotchys*, waar zij hun visch en graan kookten in een ijzeren ketel, hangende aan een ijzeren haak, vastgemaakt aan een mik uit drie staaken bestaande. Zij waren van de Rivier *Segaliën* gekomen, en bragten graan en nankins-stoffen naar hun Land terug; naar alle waarschijnlijkheid hadden zij die in ruiling ontfangen voor traan, gedroogden visch, en misfchien voor eenige harten- en beerenvellen, die, met de eekhoortjes, de eenige viervoetige dieren zijn, van welken wij eenig blijk zagen.

Het Gehucht der *Orotchijs* bestond uit vier hutten, op eene hegte wijze gebouwd uit denneboomstammen ter volle lengte, aan de hoeken net afgerond; een raam, redelijk goed gewerkt, onderschraagde het dak van boombast. Een houten bank, even als in de hutten van het Eiland *Segaliën*, liep bijkans het geheele gebouw

 1787.
 Julij.

*Gebucht
 en butten,
 enz der
 Orotchys.*

1787.
Juliij.

om; de vuurhaard was, op dezelfde wijze, in het midden geplaatst, onder eene opening, groot genoeg tot het doorlaten van den rook. Wij hadden reden om te denken, dat deeze vier wooningen aan vier onderscheidene huisgezinnen behoorden, die te zamen in de grootste vertrouwlijkheid leefden. Eene van deeze huisgezinnen zagen wij vertrekken op eene reize van eenige uitgestrektheid; want gedurende de vijf dagen van ons verblijf in deeze Baaij zijn zij niet weder verscheenen. De eigenaars zetten, bij hun heengaan, eenige planken voor den ingang van hunne hut, om de honden het inkomen te beletten; voorts lieten zij er alle hunne bezittingen in blijven. Welhaast waren wij zoo volkomen overtuigd van de onschendbaare getrouwheid deezes Volks, van hun schroomvallig ontzien van het recht des eigendoms, dat wij onze zakken met stoffen, koraalen en ijzeren gereedschappen, met één woord alle artikelen, die wij ten handel medebragten, in 't midden hunner hutten lieten, onder geene andere oppassing, dan het vertrouwen, het welk wij op hunne eerlijkheid stelden: geen het minste blijk hebben wij

wij bespeurd van eenig misbruik van ons vertrouwen; en, bij ons vertrek uit deeze Baaij, hielden wij ons verzekerd, dat de bewoonders zelfs geen vermoeden hadden, dat de misdaad van dieverij bestond.

1787.
Juli.

Elke hut was omringd met eene zalm-droogerij; deeze rustte op staken, bloorgefeld aan de hette der zon; op dezelve worden de visfchen gelegd, na drie of vier dagen over het vuur gerookt te zijn. De Vrouwen; met dit werk belast, dragen zorge, om, zoo ras de visfchen met rook doortrokken zijn, dezelve in de open lucht te brengen, waar zij de hardheid van hout verkrijgen.

De Bewoonders vischten met ons in dezelfde Rivier, met lijnen of elgers; en wij zagen, dat zij, met eene walgelijke greeptigheid, den kop, de kieuwen, en kleine graaten, en zomtijds het vel van den Zalm inslingerden, dit vel wisten zij 'er met eene zonderlinge handigheid aftehaalen; zij slobberden; het lillige gedeelte, gelijk wij oesters eeten. Het grootste gedeelte van den visch, uitgenomen wanneer de visfcherij zeer overvloedig geweest was, komt dus afgehaald t' huis; bij zulk eene overvloe-

1787.
Julij.

vloedige vangst eeten de Vrouwen de gemelde deelen van den visch met dezelfde gretigheid. Zij schijnen, dit voor een zeer lekker beetje te houden. Het was aan de Baaij *de Castrie*, dat wij het gebruik leerden kennen van den looden of beenen ring, welken dit volk, even als dat van *Segaliën* Eiland, om den duim draagt. Deeze dient hun ter beschutting in het snijden en vilen van den Zalm, met een zeer scherp mes, 't welk zij allen aan den gordel dragen.

Hun Gehucht was op een hoek laag moerasfig land gebouwd, aan de noordewinden bloot gesteld, en ons in den winter onbewoonbaar toeschijnende; maar aan de overzijde stond op een hooger grond, en naar het zuiden open liggende, aan den ingang van een bosch, een ander Gehucht van agt hutten, grooter en beter gebouwd, dan de evengemelde. Een weinig hooger op eenen kleinen afstand, bezogten wij drie onderaardsche woningen, volkomen gelijk aan die der *Kamtschatdaalers*, in het *IV. Deel* van de laatste Reize van *COOK* beschreven. Deeze waren ruim genoeg, om de Bewoonders der agt hutten gedurende de streng-

strengheid van den winter, te herbergen. Eindelijk vond men aan één der zijden van dit Gehucht verscheiden Begraafplaatsen, grooter en beter gebouwd, dan de huizen: elk deezer bevatte drie, vier of vijf lijkberries, net gemaakt, verciert met *Chineesche* stoffen, waar van eenige stukken geborduurd waren. Bogen, pijlen, netten, kortom de kostbaarste huiscieradiën van dit Volk, hingen aan het binnenste gedeelte deezer Begraafplaatsen; een houten deur floot den ingang af, en werd door een bout, aan wederzijden vast gemaakt, gefloten gehouden.

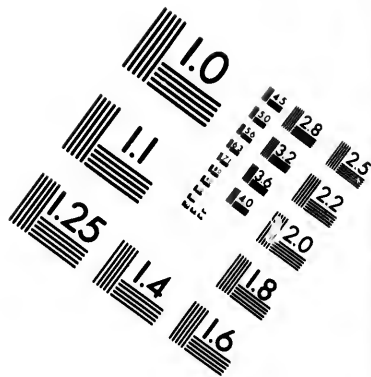
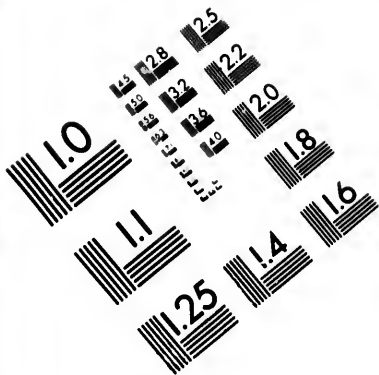
Hunne huizen waren, even als deeze begraafplaatsen, met goederen voorzien: zij schijnen niets van dat alles weg te nemen; kleederen, huiden, sneeuwshoenen, bogen, pijlen, pieken, alles was gebleven in het verlaten Gehucht, waar zij zig alleen gedurende den winter onthouden. In den zomer woonen zij op de andere zijde van de Baaij, waar zij zig toen bevonden. Zij zagen ons in hunne winterwoonungen gaan, en dat wij hunne begraafplaatsen bezogten, zonder dat zij ons immer vergezelden, of eenige vrees betoonden, dat wij iets van hun-

1787.

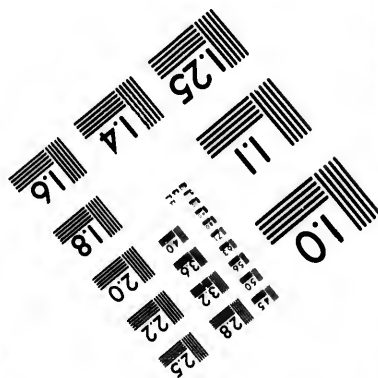
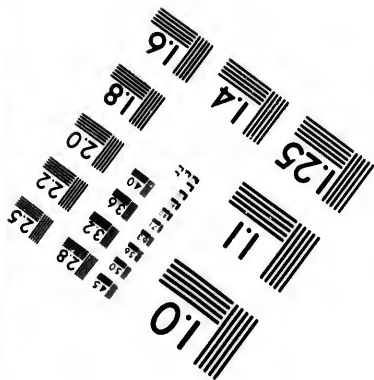
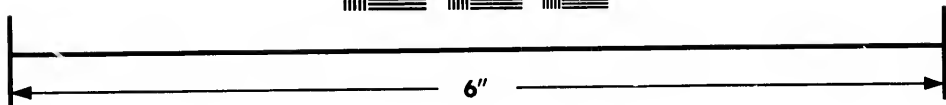
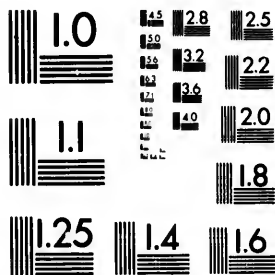
Julij.

*Begraaf-
plaatsen.*

**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**

**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

25
26
28
32
34
22
20
18

10
11
12

1787.
Juij.

hunne goederen zouden wegnemen, 't welk zij egter wisten, dat wij gaarne hadden, uit de ruilingen met hun gedaan. Onze Matroozen, zoo wel als onze Officieren, gevoelden zig getroffen door dit blijk van vertrouwen; schande en sinaad zou hij zig op den hals gehaald hebben, die laag en snood genoeg geweest was, om in dit Land van vertrouwen den minsten diefstal te plegen.

Het bleek uit alles, dat wij de *Orotchij's* alleen in hunne landwooningen bezogt hadden, waar zij hunnen oogst van Zalm inzamelen, die, even als het koorn in *Europa*, den hoofdrak van hun middel van bestaan uitmaakt. Ik vond bij hun zoo weinig huiden van hartenbeesten, dat ik grond heb te vermoeden, dat de jagt bij hun weinig te beduiden heeft. Een klein gedeelte van hun voedzel bestaat uit de wortelen van eene geele Lelij, of *Saranne*, welken de Vrouwen verzamelen op den kant der bosschen, en die zij bij hun vuur droogen.

Veelligt zou men tot de veronderstelling komen, uit het groot getal van begraaftplaatsen, want wij vonden er op alle Eilanden en in alle kreeken, dat zij ten blijke strek-

strekten van eene in die óorden onlangs ge-
 woed hebbende buitengewoone sterfte, die
 het tegenwoordig geslacht tot een klein ge-
 tal gebragt had: maar ik ben veel eer ge-
 neigd om te gelooven, dat de onderscheiden
 Familiën, deeze Natie uitmakende, ver-
 spreid waaren in de omliggende Baaijen,
 om Zalm te vischen en te droogen, en dat
 zij allen in den winter te zamen kwamen,
 hunnen voorraad van gedroogden visch me-
 debrengende, om daar van te bestaan tot
 het wederkeeren van een gunstiger jaarge-
 tijde. Dan, de waarschijnlijkste veronder-
 stelling is, dat de diepe eerbied van dit
 Volk voor de graven hunner Voorvaderen,
 hun aanzet om dezelve te onderhouden en
 te herstellen, en dat zij, in dier voegen,
 eeuwen lang de verwoestingen voorkomen,
 die door een langduurig tijdverloop ander-
 zints onvermijdelijk zijn zouden. Onder de
 Inwoonderen ontdekte ik geene teekenen
 van onderscheiden rangen; dit zelfde kan
 van de dooden niet gezegd worden, wier
 asche rust in plaatsen van meerder of min-
 der aanzien, naar gelang van hunnen rijk-
 dom. Het is waarschijnlijk genoeg, dat de
 arbeid van een lang leven naauwlijks toe-
 reikt,

 1787.
 Juli.

, 't welk
 hadden,
 . Onze
 fficiëren,
 blijk van
 u hij zig
 e laag en
 n in dit
 n dieftal

Orotchijs
 zocht had-
 Zalm in-
 n *Europa*,
 n bestaan
 einig hui-
 rond heb-
 n weinig
 eelte van
 elen van
 velken de
 der bos-
 oogen.
 derstelling
 begraaf-
 alle Ei-
 ten blijke
 strek-

1787.
Juij.

reikt, om de kosten goed te maken van deeze kostbaare begraafplaatsen, die egter alleen eene betrekkelijke aanzienlijkheid hebben, en waar van men zig een zeer verkeerd denkbeeld zou vormen, wanneer men dezelve met de graftomben van beschaafder Volken wilde gelijk stellen. De lijken van de armste inwoonderen worden aan de open lucht blootgesteld, liggende op een baar, onderschraagd door stokken, vier voeten hoog: maar allen hebben zij bij zig hunne bogen, pijlen, netten, en eenige stukken van gewerkte stoffen, geplaatst bij hun lijk; en naar alle waarschijnlijkheid zou het heiligschennis wezen, dezelve weg te nemen.

Zeden en
kleeding
der Orot-
chijs.

Het schein, als of dit Volk, zoo wel als de Inwoonders van het Eiland *Segaliën* (*), geen Opperhoofd erkende, en aan geen geregelden regeeringsvorm onderworpen was. De zagtheid hunner zeden, hun

(*) Het Eiland *Segaliën* is één van die, welks naam de grootste meenigte van veranderingen heeft, onder de Aardrijksbeschrijvers: op de oude kaarten tref men het aan, onder de volgende benamingen: *Sabalien*, *Ula-bata*, *the Black River*, *Sagbaliën*, *Anga-bata*, *Amur*, *Amour*, enz.

hun eerbied voor den ouderdom, weeren bij hun mogelijk alle de onheilen van regeeringloosheid. Wij vernamen 'er nimmer eenig geschil; hoe geting ook. Hunne onderlinge toegenegenheid, hunne teederheid jegens de kinderen, verschaften ons een aandoenlijk toneel: maar onze zintuigen werden slegt onthaald op den leelijken stank van den Zalm, die niet alleen hunne huizen, maar ook de omliggende strecken vervulde. De Zalm-graaten lagen overal verstrooid, het bloed tot op de haardsteede; gretige, doch anders vrij tamme honden verslonden het overige. De morsfigheid en stank van dit Volk zijn allerwalglijkst. 'Er bestaat mogelijk nergens een Volk van zwakker gesteltenis, of wier gelaatstrekken meer verschillen van die, aan welken wij het denkbeeld van schoonheid hegten: doorgaande, is hunne grootte tien duimen beneden de vier voeten, en hunne lichamen zijn rank; hunne stem is zwak, en gelijkt op eene kinderstem; zij hebben uitstekende kaakbeenderen, kleine blauwe oogen, in eenen diagonalen of regthoekigen stand; een grooten mond, een platten neus, een

 1787.
 Juni.

1787.
Julij.

korte kin, weinig of geen baard, een olijfkleurig vel, gevernisd met traan en rook. Zij laaten het hoofdhair groeijen, en binden het omtrent op dezelfde wijze, als wij gewoon zijn. Het hair der Vrouwen hangt los over de schouderen, en haare gelaats-trekken komen volmaakt overeen met de zoo even beschrevene der Mannen. Het zou bezwaarlijk vallen, haar van de Mannen te onderkennen, ware het niet door een klein verschil in de kleeding en den blooten hals. Zij zijn egter niet onderworpen aan harden arbeid, die, gelijk bij de *Americaansche Indianen*, de fraaiheid van haare gelaats-trekken zou wegnemen, had de Natuur haar met dit voorregt begunstigd. Haare werkzaamheden bepaalen zig tot het snijden en naaijen der kleed-eren, het te droogen hangen van den visch, het oppassen der kinderen, waar aan zij te zuigen geven, tot dezelve drie of vier jaaren oud zijn. Ik verwonderde mij zeer, één der kinderen te zien, die, na een kleinen boog gespannen, met eene redelijk goede juistheid afgeschoten, en aan een hond verscheiden slagen gegeven te hebben, als
een

een kind van vijf of zes maanden, het
welk op de knie der moeder te slapen
lag, aan haare borst ging leggen.

1787.
Juli.

Het vrouwelijk geslacht schijnt onder hun
eene vrij groote achting te genieten. Nim-
mer slooten zij met ons eenige handeling,
zonder vooraf met hunne Vrouwen te raad-
plegen: de afhangende zilveren ooringen
en koperen snuisterijen schikken zij hunne
Vrouwen en dogteren toe. De Mannen en
kleine Jongens zijn gekleed met een wam-
buis van nankin, of de huid van een hond
of visch, gemaakt in de gedaante van een
voermans rok. Indien dit beneden de knie
kooft, dragen zij geene broeken; zoo
niet, dan hebben zij die op de wijze der
Chineezen, wier broeken tot half wegen
de dije hangen. Allen hebben zij laarsen
van zeehonden-huiden, doch bewaaren die
voort den winter; ten allen tijde, en in al-
lerleij ouderdom, zelfs de kinderen die
nog aan de borst liggen; dragen zij een
lederen gordel, waar aan een mes in eene
scheide; een staal om vuur te slaan; een
pijp, en een klein zakje tot tabak.

De kleeding der Vrouwen verschilt eeni-
germaten van die der Mannen. Zij bedek-

1787.
Julij.

ken zig met een grooten mantel van nan-kin, of van zalmvel, het welk zij volmaakt weten te bereiden en zeer buigzaam te maken. Dit kleed daalt af tot den enkel, en is zomtjids geboord met een rand van koperen vercierselen, die het geluid van kleine schelletjes maken. Die Zalmen, van welker vellen men kleederen maakt, worden nooit in den zomer gevangen, en wegen van dertig tot veertig ponden. Die wij in de maand Julij vingen, waren niet zwaarder, dan drie of vier ponden; doch dit nadeel werd ruim vergoed door het aantal en de lekkerheid van smaak: eenparig oordeelden wij, nooit beter Zalm gegeten te hebben.

Het is ons onmogelijk, iets van den Godsdienst van dit Volk te zeggen. Tempels of Priesters hebben wij niet gezien; maar eenige ruw gemaakte figuren, misschien Afgodsbeelden, ahangende van het dak in hunne hutten. Deeze verbeeldden kinderen, armen, handen, beenen, en zij hadden zeer veel van de uit hoofde van geloften opgehangene stukken in de *Franfche* Doopkerken. Het is zeer mogelijk, dat deeze beelden, welken wij verkeerd voor af-

afgodsbeelden namen, alleenlijk dienden, om aan hun geheugen te herinneren een kind, door beeren verscheurd, of een Jager, door die dieren gewond. 'Er is egter maar weinig waarschijnlijkheid, dat een Volk van zoo zwakke gesteltenis vrij van bijgeloof zou wezen. Wij geraakten zomwijlen in het vermoeden, dat zij ons voor Toovenaars hielden. Zij beantwoordden veelen onzer vragen met een zichtbaaren wederzin, doch zeer beleefd; en wanneer wij eenige trekken op papier maakten, scheenen zij de beweging van de hand, die schreef, voor tooverteekenen te houden, en weigerden ons te antwoorden op het geen wij vroegen, ons te verstaan gevende, dat het kwaad was.

Ten deezen opzigte konden onze geschenken hunne vooroordeelen niet overwinnen, zij ontvingen dezelve met huivering, en weigerden ze zelfs zomtijds volstandig. Ik verbeeldde mij te kunnen bemerken, dat zij in het aanbieden der geschenken eene meerdere kieschheid verlangden. Om te beproeven, of dit vermoeden gegrond was, vervoegde ik mij in één van hunne hutten; nedergezeten haalde ik

 1787.
 Julij.

*Hunne
weigerach-
tigheid in
bet aan-
neemen
van ge-
schenken.*

1787.
Juli.

twee kinderen van drie of vier jaaren naar mij toe, streefde dezelve, en gaf elk een stuk nankin van rozenkleur, in mijn zak medegenomen. De levendigste voldoening was te lezen op het gelaat en in de houding van het geheele huisgezin; en ik hield mij verzekerd, dat zij dit geschenk geweigerd zouden hebben, indien ik het regstreeks aan hun gegeven had. De man trad de hut uit, keerde spoedig te rug met zijner schoonsten hond, en verzocht mij dien aan te nemen. Ik weigerde zulks, hem tevens trachtende te beduiden, dat die hond voor hem van grootere nuttigheid was, dan voor mij: doch hij drong 'er op aan, en bemerkende, dat het zonder uitwerking bleef, deed hij de twee kinderen, die het nankin van mij ontfangen hadden, naderen, en de kleine handjes op den hond gelegd hebbende, gaf hij mij daar door te verstaan, dat ik geen geschenk van zijne kinderen behoorde te weigeren. Zulk eene verregaande kieschheid in zeden kan geen plaats hebben, dan bij een zeer beschaafd Volk. Het schijnt mij toe, dat de beschaafdheid van een Volk, het welk geen vee heeft, en geen landbouw kent, niet wel verder gaan

gaan kan. — Noodzakelijk is het hier aan te merken, dat honden bij deeze lieden een zeer gewaardeerde eigendom zijn. Zij spannen deeze dieren voor kleine, zeer ligte sleden, van een vrij goed maakzel, en volkomen gelijk aan die der *Kamtschatdaalers*. Deeze honden, behoorende tot het ras der wolfs-honden, zijn, schoon middelbaar van grootte, zeer sterk, leerszaam, en goedaartig; zij schijnen het character hunner meesters aangenomen te hebben; terwijl die van *Port des François*, schoon van dezelfde soort, en veel kleiner, woest en wreed zijn. Een hond, uit *Port des François* medegenomen, en verscheiden maanden aan boord gehouden, wentelde zig in het bloed, wanneer wij een beest of schaap gedood hadden, liep de vogels agter na als een vos, en betoonde meer de eigenschappen te hebben van een wolf, dan van een huishond. Deeze hond viel in zee, bij eene zwaare dijning, in den nacht; mischien over boord geworpen door een Matroos, wien hij het eeten ontnomen had.

De vreemde Reizigers, van welken vier prauwen voor het gehucht lagen, en

1787.
Juij.

De Brieven
verscheef-
sen aard.

1787.
 Julii.
*rijk kundige
 ge bijzonder
 derbeden.*

waar van wij hier boven melding gemaakt hebben, hadden onze nieuwsgierigheid gaande gemaakt, zoo wel als hun Land der *Bitchijs*, zuidwaards van de Baaij *de Castries* gelegen. Wij stelden alle onze vermogens te werk, om hun, nopens het aardrijkskundige van hun Land, te ondervragen: wij schetsten op een stuk papiers de kust van *Tartartje*, de Rivier *Segaliën*, en het Eiland van dien naam, 't welk zij ook *Tchoka* noemden, tegen over dezelfde kust, en wij lieten eene opening tusschen beiden; zij namen de teekenpen uit onze hand, en hegten door een streep het Eiland aan het vaste Land; vervolgens haalden zij hunne prauw op het zand, en gaven ons te verstaan, dat zij, na de Rivier afgevaaren te zijn, in deezer voegen hunne prauw op de zandbank gehaald hadden, die het Eiland aan het vaste Land hegt; daar op plukten zij van den bodem der zee eenig wier, van 't welk ik melding gemaakt heb, als den bodem van deeze Golf vullende; zij lagen dit wier op het strand neder; daar mede willende aanduiden, dat 'er ook van dit wier gevonden wordt op de bank, door hun overgetoogen.

Dit

Dit berigt, door deeze vreemde Reizigers gegeven, die van de Rivier *Segaliën* afgekomen waren, en het geen zoo zeer strookte met het geen wij gezien hadden, zints wij op zes vademen waters bleven liggen, liet ons geen twijffel over. Om dit berigt overéén te brengen met het berigt, ons door de Inwoonderen van Baaij *de Langle* gegeven, is alleen noodig, dat 'er, bij hoog water, aan zommige gedeelten van de bank, openingen blijven, met drie of vier voeten waters; eene diepte, meer dan genoeg, om met hunne prauwen te kunnen vloten.

Naardemaal dit egter eene zeer belangrijke zaak was, nooit voor mij uitgemaakt, vervoegde ik mij den volgenden dag naar 't strand, en wij hadden een nader onderhoud door teekenen met die Vreemdelingen; de uitslag was dezelfde. Eindelijk gaf DE LANGLE, nevens mij, last aan LAVAUX, die eene wondere vaardigheid bezat om vreemde spraaken uittedrukken en te verstaan, om nieuwe nasporingen te doen. Hij vondt de *Bitchijs* onveranderlijk ten aanzien van hunne gegevene onderzigtng; ik liet toen mijn gemaakt ontwerp

1787.
Jully.

1787.
Julij.

vaaren, om mijne sloep tot in het diepste van de Golf te zenden, 't welk niet wel een grooter afstand kon wezen van de Baaij *de Castries*, dan tien of twaalf mijlen. Behalven dat dit ontwerp met groote ongelegenheden in de uitvoering zou vergezeld gegaan hebben, maakte de minste opkoe-ling van den wind uit het zuiden eene zeer hooge zee in het diepste van dit Kanaal; zoo dat een onoverdekt vaartuig groot ge-vaar loopt, om overloopen te worden van de golven, die dikwils breken, als op eene droogte. Daarenboven maakte de aanhou-dendheid der zuidlijke winden, en de ge-duurtige nevels, den tijd van de wederkomst der sloep zeer onzeker, en wij hadden geen oogenblik te misfen. In plaats derhalven van de sloep uitgezenden, tot het ophelde-ren van een aardrijkskundig verschil, waar over niet wel langer twijffel kon overblij-ven, besloot ik onze werkzaamheid te ver-dubbelen, om eindelijk uit deeze Golf te geraaken, waar in wij drie maanden ge-zeild, en welke wij bijkans overal bezogt, in allerlei rigtingen doorkruist en gepeild hadden, zoo om onze eigene veiligheid, als om den aardrijkskundigen alles te ge-ven,

1787.
Julij.

ven, wat zij konden verlangen. Het peillood alleen kon onze gids wezen, in 't midden van de nevels, die ons zoo langen tijd omringden: zulks had egter ons geduld niet afgemat; en wij lieten geen punt van de beide kusten onbezogt. 'Er bleef nu nog maar één belangrijk punt, om op te klaaren, voor ons over; dat van den zuidlijken uithoek van het Eiland *Segaliën*, welken wij alleenlijk kenden tot aan de Baaij DE LANGLE op 47 graden, 49 minuten; en ik beken, dat ik dit misfehien aan anderen zou overgelaten hebben, indien het mij mogelijk geweest ware deeze Straat uittezeilen, terwijl het jaargetijde verliep, en ik niet onkundig was van de groote bezwaarlijkheid, om twee honderd mijlen in den wind op te werken, in een zoo nauw Kanaal, vol mist, en waar de zuidelijke winden nooit meer veranderden, dan twee streeken ten oosten of ten westen. Ik wist wel uit het reisverhaal van het Schip *de Castricum*, dat de Hollanders aldaar noordelijke winden hadden aangetroffen in de maand Augustus; dan hier staat aan te merken, dat zij zeilden aan den oostkant van hun vermeende *Jesfo*; dat wij integendeel

ons

1787.
Julij.

ons bevonden tusſchen twee Landen, welker uiteinden lagen in de zeeën der pasfaatwinden, die op de kusten van *China* en *Cortéa* tot in de maand October waaijen.

Het ſcheen ons toe, dat niets den wind van den eens genomen ſtreek zou kunnen doen veranderen; dit deed mij te ſterker verlangen om ons vertrek te verhaaſten, en ik had den tijd daar toe onveranderlijk bepaald op den 2^m Augustus. De tijd, welke nog overſchoot, werd beſteed, om eenig gedeelte van de Baaij op te nemen, als mede verſcheidene der Eilanden, waar door

Mineraalen, planten, gedierſten in de Baaij de Callries.

dezelve gevormd wordt. Onze Natuurkundigen deden uitſtappen naar alle punten der kust, waar zij veronderſtelden voldoening voor hunne nieuwsgierigheid te zullen vinden. LAMANON zelf, die langen tijd ziek geweest was, en wiens herſtelling traaglijk voortging, wenschte zeer ons te vergezellen. De Lava's, en andere ſtoffen van vuurſpuwende bergen, waar uit hij vernam, dat deeze Eilanden beſtonden, gedoogden niet, dat hij zijne zwakheid in aanmerking nam. Hij, zoo wel als de Abt MONGÉS, en Pater RECEVEUR ontdekten, dat het grootſte gedeelte der zelfſtandig-

1787.
Juli.

digheden omstreeks de Baaij en de Eilanden, die 'er den ingang van uitmaakten, roode Lava waren, vast of met poriën; graauwe Basalten van allerlei gedaanten, die door het vuur niet scheenen aangedaan te wezen, maar de stoffe verschaft hadden van de Lava's en Basalten, die gesmolten waren in deeze stookplaats: onder deeze vulcanische stoffen, welker uitbarsting men veronderstelde zeer langen tijd geleden te zijn, werden verscheiden krijstallifatiën gevonden. Zij konden de monden der Vuurbergen niet ontdekken: het zoude een verblijf van verscheiden weken vereischt hebben, om de spooren, welke daar toe leidden, na te gaan, en te volgen.

DE LA MARTINIÈRE bezogt, met zijne gewoone werkzaamheid, de kusten, volgde den loop der Rivieren, om aan haare oevers nieuwe planten te ontdekken, doch hij vondt alleen dezelfde soorten, als hij ontmoet had in de-Baaijen van *Ternai* en *Suffren*. De groei was 'er bijkans in denzelfden staat, als men dien in den omtrek van *Parijs* omtrent het midden van Mei ziet. Onze kenners van schelpen waren gelukkiger: zij vonden bij uitstek dunne oes-

1787.
Juliij.

oesterfchelpen; zeer fraaij wijnverwig en zwart van kleur; doch zoo vast aan de rotfen verkleed, dat het veel moeite kostte; dezelve los te maken; de fchelpen waren zoo dun, dat het zeer bezwaarlijk viel dezelve heel te bewaren. Wij haalden ook met de dregge eenige fchelpvisfchen op; van eenē fchoone kleur, en verfcheide andere gemeenere.

Onze Jagers fchooten veele Waterhoenderen, eenige wilde Eenden, Zeeraven, Akkermannetje, witte en zwarte Kwikftaarten, als mede een kleine Vliegenvanger; hemelsblauw van kleur, tot hier toe onbeschreven; doch alle deeze zoorten waren vrij fchaars. De natuur van alle levende wezens fchijnt, in deeze bijkans altijd bevrozene luchtftreken, in eenen ftaat van gevoelloosheid, en derzelve vermeenigvuldiging is niet zeer talrijk. De Zeeraaven, en andere vogels, die onder een gelukkiger luchtftreek gezellig leven, wonen hier eenzaam op de toppen der rotfen. Eene droeve en naargeestige eenzaamheid fchijnt langs het geheele zeefttrand te heerfchen, en in de bosfchen, waar in alleen gehoord wordt het krasfen van de Ravens, en die
al-

1787.
Juli.

alleen ter woonplaats strekken aan den wikkoppigen Arend, en andere roofvogels. De Zwaluw en de Zand-zwaluw zijn de eenige vogels, die zig in hun eigen Land schijnen te bevinden; nesten en vlugten van deezèn ziet men in alle rotfen langs het strand. Ik houde het daar voor dat de Schoorsteen- of Huis-Zwaluw en de Zand-zwaluw de vogels zijn, die zig het meest over den geheelen aardbol verspreid vinden; dewijl ik de eene of andere dezer vogelfoorten heb aangetroffen in elk Land, waar ik den voet zette.

Schoon ik hier geene put deed delven, heb ik grond van sterk vermoeden, dat de aarde, gedurende den zomer, tot eene zekere diepte bevrozen blijft; dewijl het water, ter plaatse, waar wij het zelve haalden, nooit meer dan drie en een halve graad boven het vriespunt teekende, en het water in de stroomen, door een Thermometer beproefd, nooit meer dan vier graden boven het gemelde punt rees. De kwik bleef egter, in de open lucht, op vijftien graaden. Deze kortstondige hette dringt niet ver door; dezelve verhaast alleen den groei, welke in minder dan drie

maan-

 1787.
 Julij.

maanden geschiedt; dezelve vermeenigvuldigt in korten tijd eene verbaazende meenigte van muggen, vliegen, en andere lastig vallende Insecten.

De Inboorlingen kweeken geene planten aan; nogthans schijnen zij zeer gesteld op de voortbrengzelen van het groeiend rijk. Het graan der *Mantchoux*, 't welk zeer veel gelijkt op onze gierst, is één van hunne lekkernijen. Zij verzamelen zorgvuldig verscheiden in het wild groeiende wortelen, welken zij tot wintervoorraad droogen; onder anderen den wortel van de geele Lelie of Saranne, die eene waare ajuinplant is. Daar hunne natuurlijke gesteldheid en arbeidzame vlijt veel minder is, dan die der inwoonderen van het Eiland *Segaliën*, maken zij geen werk van het weefgetouw, en zijn alleen gekleed met de geringste soort van *Chineefche* stoffen, en met de huiden van eenige land- of zeedieren. Onze tuinman, *COLLIGNON*, doodde een Rob met stokslagen; hij vondt dit dier slapende op het strand: het verschilde in geenerlei opzigt van die aan de *Hudsons-Baaij* en de kust van *Labrador*. Deze ontmoeting werd gevolgd door een voor hem

hem ongelukkig geval. Eene regenbui overviel hem in het bosch, waar hij eenige *Europische* zaaden zaalde; hij wilde vuur ontsteken om zig te droogen, en maakte ten dien einde zeer onvoorzichtig gebruik van buskruid; het vuur sloeg in de kruidhoorn, welke hij in zijne hand hield; de slag brak het beentjen van zijn duim, en de wonde werd zoo gevaarlijk, dat hij aan de kunde van onzen Heelmeester ROLLIN het behoud van zijnen arm te danken had.

 1787.
 Julij.

Ik neem deeze gelegenheid waar om te melden, dat deeze ROLLIN, zijne bezorgdheid over al het scheepsvolk latende gaan, bijzonder lette op de zoodanigen, die de grootste mate van gezondheid uiterlijk scheenen te genieten. Hij had bij veelen de beginzelen van scheurbuik ontdekt, blijkbaar aan het gezwollen tandvleesch en de dikke beenen; dit had zig aan land meer en meer ontdekt; gaarne zoude hij aldaar nog een paar weken verbleven zijn, maar wij hadden geen tijd, om ons zoo lang aan de Baaij *de Castries* op te houden. Wij vleidden ons, dat de gewoone middelen van mout, denneknoppen, afrekzel van

1787.
Julij.

kina, met versch water aangelengd, deeze eerst opkomende verschijnselen zouden doen verdwijnen, en ons vergunnen eene gelegenheid af te wagten, om ter verfrising van ons scheepsvolk langer aan wal te kunnen verblijven.

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.

..
deze
zouden
n eene
verfris-
wal te

B E R I C H T

V O O R D E N

B I N D E R.

PLAAT IV. Verbeeldende de klee-
ding der Bewooners van het Eiland
Manilla; tegen over bladz. . . . 138.

PLAAT V. Verbeeldende de klee-
ding der Bewooners van Baaij *de*
Langle; tegen over bladz. . . . 226.

